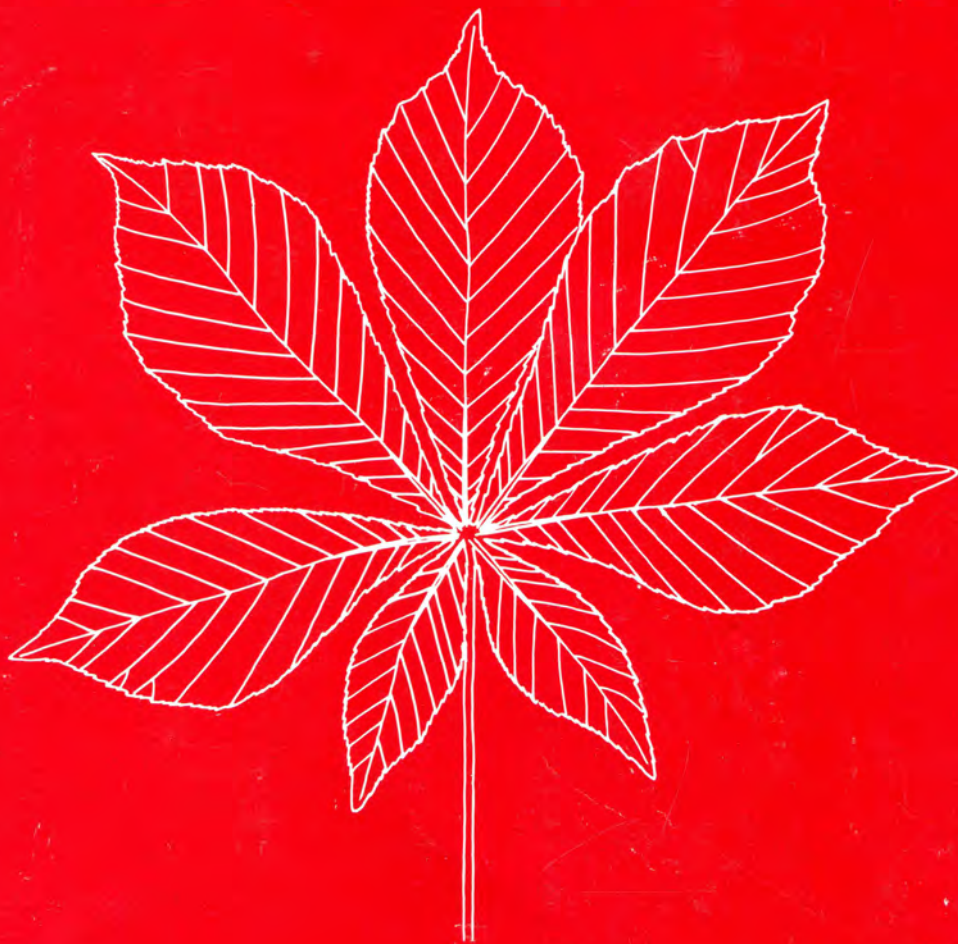

**Vilda och förvildade
TRÄD OCH BUSKAR I SVERIGE**
En fältflora

DAG EKHOLM, THOMAS KARLSSON och EBBA WERNER

SBT

Svenska Botaniska Föreningen
Norbyvägen 18A, 752 36 UPPSALA
Org nr: 802006-9681

**Vilda och förvildade
träd och buskar i Sverige
En fältflora**

DAG EKHOLM, THOMAS KARLSSON och EBBA WERNER

Innehåll

Inledning	3
Några begrepp	5
Nycklar till släktena	11
Släkten och arter	21
Systematisk översikt	106
Synonymer	107
Register till svenska namn	109
Använd litteratur	112

Copyright © Dag Ekholm, Thomas Karlsson och
Ebba Werner 1991
Utgiven av SBT-redaktionen, Ö. Vallgatan 18,
223 61 Lund
Tryckt hos btj tryck, Lund
ISBN 91-971255-4-7

Inledning

Det här är en bestämningsnyckel till träd och buskar i Sverige. Det som skiljer den från andra nycklar är dels att den så långt det går utnyttjar blad- och stamkaraktärer, dels att den tar med ett antal arter som förekommer som förvildade eller som rester av tidigare odling. Nyckeln är tänkt främst för inventerare, som kan ha problem just med icke blommande buskar och kulturrelikter inom sina projekt. Vi fick uppslaget till att göra den i arbetet för Smålands flora, när vi fann att sådana ofta inte går att bestämma med vanliga floror. Vi har själva lärt oss mycket under arbetets gång och hoppas att även andra, inventerare och icke inventerande naturvänner, ska ha nytta av vår sammanställning.

Dag och Thomas står huvudsakligen för texten, Ebba för bilderna.

Ett varmt tack till Magdalena Agestam och Claes Tullbrink, Enskede, Crister Albinsson, Kalmar, John Christoffersson, Ruda, Birger Danielsson, Västervik, Kjell Georgson, Halmstad, Jan-Erik Hederås, Helsingborg, Aune och Signe Karlsson, Lund, Per Wahlén, Halmstad och Göran Wendt, Växjö, som hjälpt oss genom att ge synpunkter på en provupplaga.

Arturval

Nyckeln omfattar bara träd och buskar, inte ris och krypande arter med förvedade stammar, t ex linnea *Linnaea borealis*. Bland ljungväxterna har vi tagit med de lite större arterna skvattram *Ledum palustre*, finnmyrten *Chamaedaphne calyculata* och odon *Vaccinium uliginosum*, men inte de mera lågväxta risen. På ett par punkter, där vi tror att det kan vara praktiskt, har vi dock varit inkonsekventa. Så har vi t ex tagit med alla rapporterade ginstar *Genista*, *Chamaecytisus* och *Cytisus* trots att några av dem är ris.

346 arter, underarter, varieteter, former och hybrider finns med, däribland samtliga vilda arter. Det finns dock ytterligare nästan hundra träd eller buskar, som någon gång rapporterats som kvarstående, men som bedömts vara alltför mycket av engångsföreteelser för att tas med. Urvalet är grundat på den information som Thomas fått i egenskap av redaktör för *Svensk Botanisk Tidskrift* om fynd under de senaste 15 åren.

Hybrider

Vissa hybrider behandlas som arter och har liksom dessa fått ett tvåledat vetenskapligt namn, där ett gångertecken föregår artepitetet (t ex *Spiraea* × *billardii*). Detta är praktiskt när hybriden fått en spridning oberoende av föräldrarna, just så som det ofta är när det gäller förvildade trädgårdsväxter. I dessa fall är det dessutom ofta osäkert vilka föräldrarna är. Sådana hybrider finns alltid med i nycklarna.

Vissa andra hybrider finns inte upptagna i nycklarna, men nämns i texten under arterna. Vi har då försökt att ange så många skillnader som möjligt mellan föräldrarna, så att man ska kunna bedöma om det exemplar man har verkligen är en mellanform (som hybrider ofta är).

Ytterligare många fler hybrider än de som är nämnda finns i några släkten, t ex i *Salix*.

4 Inledning

Nycklarna

är till stor del nygjorda på herbariematerial. Vi har så långt som möjligt försökt att hålla oss till karaktärer på blad och skott. Om vegetativa karaktärer inte räcker till för en säker bestämning har vi lagt till karaktärer från blommor eller frukter.

Vid bestämningen kan man ibland tveka om vilket av nyckeln alternativ som gäller. Där vi insett att det kan bli så har vi tagit upp arten ifråga under båda alternativen.

Beskrivningarna

är inte fullständiga utan syftar bara till att man ska kunna kontrollera att man kommit rätt. Tonvikten ligger på karaktärer från blommor och frukter, eftersom dessa i regel inte nämns i nycklarna. Dessutom finns det för varje art uppgift om ursprungsområde (för odlade) resp utbredning (för vilda) samt om hur vanlig den är. Biotopen nämns när den är särpräglad.

Släktbeskrivningarna gäller bara för de arter som upptas här. Obs! I vissa av de släkten som finns med här ingår även örter och ris, t ex i *Rubus* och *Vaccinium*, och dessa arter är inte med.

Beskrivningarna är i högre grad än nycklarna baserade på litteraturen.

Bilder

av blad finns av alla behandlade arter utom av barrträden. Undantag är några få fall, där arten eller underarten inte kan skiljas från sina närmaste släktingar på bladens utseende. För några särskilt varierande arter finns det ett par teckningar.

Figuren till en art är alltid placerad på samma uppslag som texten om arten. Den är i halv naturlig storlek om inte annat anges.

Några råd

- ♦ Beskrivningarna av blad avser normala och fullt utvecklade sådana. Mycket unga blad, blad på stubbskott etc är otypiska och man kommer lätt fel med dessa.
- ♦ Använd helst nyckeln i fält! Då har du hela växten framför dig. Om du tar med dig material för bestämning hemma, ta rejäla bitar. Ofta behövs både kort- och långskott eller års- och fjorårsskott för bestämningen.
- ♦ Läs alltid båda alternativen i nyckeln, innan du bestämmer dig!
- ♦ Står det något om blommor eller frukter i nycklarna *måste* man ha sådana för att kunna göra en helt säker bestämning.

Vi tar gärna emot förbättringsförslag

och påpekanden om fel och brister inför en eventuell senare upplaga. Särskilt gärna vill vi veta om ytterligare arter bör vara med och vilka arter som är svåra att bestämma eller som går fel.

Dag Ekholm, Albert Hennings väg 7, 291 46 Kristianstad.

Thomas Karlsson, Ö. Vallgatan 18, 223 61 Lund.

Ebba Werner, Plönegatan 20, 302 35 Halmstad.

Några begrepp

Apomixis. Könlös förökning. I regel används termen när växten sätter frö utan befruktning.

Detta leder till att avkomman blir helt lik moderplantan. Genom genetiska förändringar (mutationer, sällsynta omkombinationer) kan det uppstå avvikande typer, som också blir konstanta eftersom de inte kan korsa sig med andra typer. Med tiden kan sådana apomiktiska typer få en stor utbredning och det blir då praktiskt att behandla dem som arter. Släkten där apomixis förekommer (t ex *Rubus* och *Sorbus*) innehåller därför i regel ett stort antal konstanta men mycket svårskilda arter med relativt begränsade utbredningar.

Avrundad bladbas, se fig 3.

Ax. Blomställning med oskaftade blommor på lång huvudaxel.

Balja. Frukten hos ärtväxterna. Enrummig, ej köttig, bildad av ett fruktblad; öppnar sig längs buk- och/eller ryggsömmen. Endast en balja bildas i varje blomma. Jämför **baljkapsel** och **kapsel**.

Baljkapsel. Enrummig, ej köttig frukt som öppnar sig längs buksömmen; bildad av ett fruktblad, men i regel flera i varje blomma. Jämför **balja** och **kapsel**.

Bar kvist. Om blommorna utvecklas före lövsprickningen sägs växten blomma på bar kvist.

Blad. Bladet består av **skiva**, **skaft** och eventuellt **stipler**.

Bladkanten (fig 5–10) kan vara **helbräddad**, **bukttandad**, **tandad**, **sågad**, **dubbelsågad** eller **naggad**.

Bladskiva, se blad.

Borst är grövre än hår. Till skillnad från **taggar** är de ej stickande och har smal bas.

Bukttandad. Tandad; såväl tanderna som inskärningarna mellan dessa är avrundade (fig 6).

Buskar förgrenar sig kraftigt redan från basen och blir högst 10 m. Jämför **träd** och **ris**.

Bär. Köttig, vanligen flerfröig frukt, där de enskilda fröna inte är omgivna av en hård vägg utanför fröskalet. Jämför **stenfrukt**.

Cilierad. Kanthårig.

Delfrukt. Nötlik del av **klyvfrukt**.

Disk. Upphöjd del av blomaxeln runt fruktämnet; avsköndrar ofta nektar.

Dubbelsågad. Med tänder, som i sin tur är sågade (fig 9). Bladet anses vara dubbelsågat även om det bara delvis är det.

Ellipsoid. En kropp med elliptiskt längssnitt.

Elliptisk. Med böjda kanter och största bredden på mitten (fig 13).

Enkel bladskiva (fig 19–21). Ej **sammansatt**.

Enkelsågad. Med tänder, som ej i sin tur är sågade (fig 8).

Fatlik. Tallriksformig.

Fingrad. Med småblad, som alla utgår från samma punkt (fig 23). Jämför **handflikig**.

Fjorårsskott har i regel annorlunda hårlighet och bark än **årsskotten**. Årsskotten har blad; dessa har (om de ej är vintergröna) fallit av på fjorårsskotten.

Fjärilslik. Ärtväxternas blomma sägs vara fjärilslik; den har segel, två vingar och köl; ståndare och pistiller är i regel omslutna av de båda kronblad som bildar kölen.

Flikig. Med djupa inskärningar; jämför **tänder**.

Flock. Blomställning, där blommornas skaft utgår från samma punkt och de yttersta blommorna blommar först.

6 Några begrepp

1 Hjärtlik

2 Tvär

3 Avrundad

4 Kilformig

1-4 Bladbasens form

5 Helbräddad

6 Bukttandad

7 Tandad

8 Sågad

9 Dubbelsågad

10 Naggad

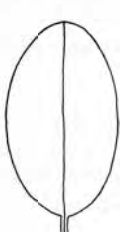
5-10 Bladkant

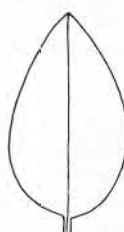
11 Jämbred

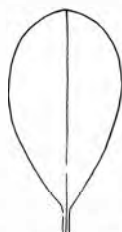
12 Lansettlik

13 Elliptisk

14 Äggrund

15 Omvänt äggrund

11-15 Bladform

Fruktblad. Pistillen bildas av ett eller flera fruktblad.

Fröfjäll. Barträdens kottar uppbyggs av talrika förvedade fröfjäll. De sitter i vecket av normalt ej synliga **täckfjäll** och bär två frön på insidan.

Frömantel. Köttigt, starkt färgat hölje kring ett frö; bildas från fröet eller fröfästet.

Fylld. Med extra kronblad.

Förblad. Blomskaftet utgår från vecket av ett **stödbladd** och bär i regel två små förblad mellan detta och blomman.

Förvildad. Spridd från odling (kan vara bofast eller tillfällig). Jämför **kvarstående**.

Glandler (= körtlar). Små, oskaftade, vanligen rundade bildningar, som avsondrar eller innehåller hartser, oljor e d.

Glandelborst. Som **glandelhår** men grövre.

Glandelhår är hår med en glandel i spetsen (trumpinnelika).

- Glandelpunkter.** Små glandler som är nersänkta eller inneslutna i t ex ett blad.
- Glandelsågad.** Sågad; på spetsen av varje tand sitter en glandel.
- Hamla.** Att upprepat skära bort grenarna på ett träd (lövtäkt till foder).
- Handflikig.** Flikig; alla huvudnerverna utgår från samma punkt (fig 20). Jämför **fingerad**.
- Hartsvårtor.** Knappt mm-stora, hårda, gulbruna hartsutsöndringar.
- Hela blad.** Enkla, ej flikiga blad (fig 21).
- Helbräddad.** Jämn och slät (fig 5).
- Hjärtlik** bladbas, se fig 1.
- Huvud.** Blomställning med oskaftade blommor på kort huvudaxel.
- Hybrid.** Korsning mellan två arter. Hybriden kan vara mitt emellan föräldrarna i alla egenskaper eller ha vissa karaktärer från den ena, andra från den andra. Ibland är hybrider mycket lika den ena av föräldrarna.
- Hänge.** ± hängande ax.
- Hängefjäll.** Stödbladen till blommorna i ett hänge.
- Intermediär.** Utgör ett mellanting mellan föräldrarnas egenskaper.
- Jordstam.** Underjordisk stamdel.
- Jämbred.** Med parallella sidor (fig 11).
- Kalkblad.** Sinsemellan lika blomblad i en eller två kransar. Man talar om **kalk** då man ej kan skilja mellan foder och krona.
- Kapsel.** Ej köttig frukt som öppnar sig. Bildas av flera sammanväxta fruktblad. Jämför **baljkapsel**.
- Kilformig** bladbas, se fig 4.
- Klase.** Blomställning med skaftade blommor på lång huvudaxel.
- Klyvfrukt.** Frukt som faller sönder i enfröiga, nötliska delfrukter.
- Klyvöppning.** Mikroskopisk öppning i blad huden, varigenom gasutbyte sker. Hos barrträden sitter de ofta samlade i täta band, som ser vitaktiga ut.
- Knoppfjäll** täcker knoppen innan den slår ut. Av våra vilda arter har endast brakved *Frangula alnus* nakna knoppar (utan knoppfjäll). Vanligen är knoppfjällen flera (fig 18), men hos viden *Salix* finns bara ett knoppfjäll (fig 17). Knoppfjällskaraktärer är svåra att studera på våren och försommaren, innan de nya knopparna vuxit fram.
- Korkporer** är mm-stora bildningar med en springa i toppen. De är ofta upphöjda och finns på årskott av många arter samt på frukterna av oxlar *Sorbus*.
- Kortskott.** Korta skott med bladen tätt (rosettaktigt) samlade (fig 16). Jämför **långskott**.
- Kottefjäll.** Täckfjäll och fröfjäll.
- Kvarstående.** Från början odlad, förökar sig ej eller endast mycket svagt, och då på vegetativ väg. Jämför **förvildad**.
- Kvast.** Klase med blommorna ungefär i jämnhöjd.
- Lansettlik.** Smalt elliptisk; största bredden på mitten, spetsig i båda ändarna (fig 12).
- Lian.** Förvedad klängväxt.
- Långskott** har glest ställda blad och svarar för längdtillväxten (fig 16). Jämför **kortskott**.
- Motsatta blad** utgår precis mitt emot varann på stammen. Ibland är bladen parvis närmade, men detta räknas inte som motsatta blad. Om exemplaret har blad bara på kortskott är det omöjligt att avgöra om bladen är motsatta eller strödda. Ge i sådana fall akt på hur kortskotten sitter i förhållande till varandra. Om kortskotten är motsatta så är även bladen på långskotten det.
- Naggad.** Med rundade tänder och spetsiga inskärningar (fig 10).
- Naturaliserad.** Införd växt, som blivit bofast och förmår föröka sig under lång tid i natur- eller kulturmiljö.
- Nöt.** Ej köttig, vanligen enfröig frukt som inte öppnar sig.
- Omvänt äggrund.** Med böjda kanter och största bredden ovanför mitten (fig 15).

8 Några begrepp

Papillös. Finvårtig (mycket stark förstoring!).

Parbladig. Med småblad, som utgår längs en förlängning av bladskaftet. De sitter $\pm$ parvis (fig 22). **Uddsmåblad** kan finnas eller saknas. Jämför **parflikig**. – Sammansatta blad med ett par småblad och uddsmåblad räknas här som fingrade (**trefingrade**).

Parflikig. Med pariga flikar (fig 19). Jämför **parbladig**.

Ris. Låg buske, högst ca 30 cm.

Rotskott. Egentligen skott från rotdeklar, men används ofta även (oegentligt) för skott från underjordiska stamdelar.

Sambyggare. Växt med enkönade blommor, där han- och honblommor finns på samma individ. Jämför **tvåbyggare**.

Sammansatt. En sammansatt bladskiva är uppdelad i **småblad**. Sammansatta blad kan vara **fingrade** eller **parbladiga** (fig 22–23).

Segel. Det översta kronbladet i en fjärilslik blomma.

Sköldformig. Cirkelformig, fästad mitt på undersidan.

Småblad. Del av sammansatt blad; småblad är helt åtskilda till skillnad från **flikar**.

Sten. Bildning i en stenfrukt eller äppelfrukt, som består av en hård del av fruktväggen jämte ett inneslutet frö.

Stenfrukt. Köttig, vanligen enfröig frukt, där fröet är inneslutet i en hård vägg (fruktväggens innersta del). Jämför **bär**.

Stipler. Pariga blad- eller tandlika bildningar vid bladskaftets bas. De kan vara fria eller delvis sammanvuxna med bladskaftet.

Stjärnhår har flera ungefär lika starka grenar, som ofta är utbredda i bladytans plan.

Strödda blad sitter oftast inte regellöst fördelade utan i spiral längs stammen. Jämför **mot-satta blad**.

Stödblåd. Blad, ur vars veck ett skott eller blomma utgår.

Svepeskål. Skålformig eller sluten bildning kring frukten hos bokväxterna (Fagaceae).

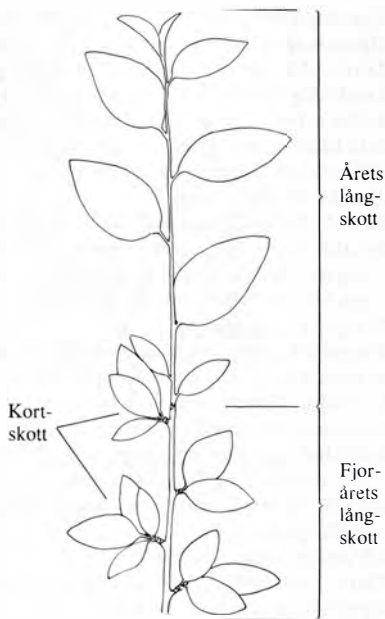
Sågad. Försedd med framåtriktade tänder (tandens sidor olika långa); fig 8. Jämför **tandad**.

Tagg är ett bredbasigt, stickande utskott från stammens yta. Jämför **torn** och **borst**.

Tandad. Försedd med utåtriktade tänder (tandens sidor ungefär lika långa); fig 7. Jämför **sågad**.

Torn är ett ombildat, $\pm$ stickande kortskott (som kan vara bladigt nertill, t ex slån *Prunus spinosa*) eller avslutningen av ett långskott (t ex vägtorn *Rhamnus catharticus*). Någon gång kan tornarna var ombildade blad (t ex hos berberisar *Berberis*) eller stipler (t ex lyckobladsbuske *Caragana frutex*). Jämför **tagg**.

Trefingrad. Med tre småblad, som utgår från samma punkt.

16 Skottbyggnad

Träd har *en* huvudstam, som förgrenar sig först en bit upp; de blir höga (vanligen mer än 5 m). Jämför **buske**.

Tvåbyggare. Växt med enkönade blommor, där han- och honblommor finns på olika individ. Jämför **sambyggare**.

Tvär bladbas, se fig 2.

Täckfjäll. Barrträdens kottar uppbyggs av **fröfjäll**. De sitter i vecket av täckfjäll som normalt inte syns men är framträdande hos douglasgran *Pseudotsuga taxifolia*.

Tänder och **flikar** är i regel lätta att skilja, men om tandningen är mycket grov blir gränsen mot flikiga blad oskarp. Vi räknar bladet i fig 100 som grovt dubbelsågat och det i fig 90 som flikigt.

Uddsmåblad. Oparigt småblad i spetsen av ett parbladigt blad.

Vegetativ. Delar eller företeelser, som inte har med blomman eller frukten att göra.

Vingkantad. Kantad av breda, bladartade lister.

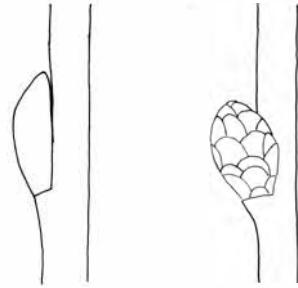
Årsskott. Skott som vuxit fram under innevarande vegetationsperiod. Till skillnad från **fjorårsskotten** har de blad.

Äggrund. Med böjda kanter och största bredden nedanför mitten (fig 14).

Äppelfrukt. Skenfrukt, vars kött bildas av blomaxeln. Fröna ligger inneslutna i en pergamentartad (t ex äpplen *Malus*; "kärnhus") eller stenhård (t ex oxlar *Sorbus*) fruktvägg.

± mer eller mindre.

– anger intervall. "Hjärtlik-avrundad bladbas" betyder alltså att bladbasen kan vara hjärtlik, tvår eller avrundad (jämför fig 1–4).

17 Ett knoppfjäll

18 Flera knoppfjäll

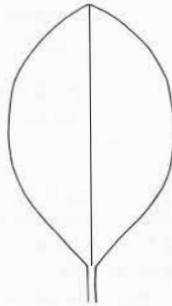
10 Några begrepp

19 Parflikigt

20 Handflikigt

21 Helt

19–21 Enkla blad

22 Parbladigt

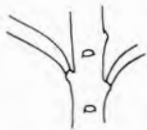

23 Fingrat

22–23 Sammansatta blad

24 Ädelgranar
Abies

25 Douglasgranar
Pseudotsuga

26 Granar
Picea

27 Hemlockar
Tsuga

24–27 Barrfästen ($\times 2,5$)

Nycklar till släktena

1 Blad barrlika, fjälllika eller saknas	Nyckel A
- Blad ej barr- eller fjälllika	2
2 Blad sammansatta	3
- Blad ej sammansatta (= enkla)	4
3 Blad parbladiga	Nyckel B
- Blad fingrade	Nyckel C
4 De flesta blad och kvistar motsatta	Nyckel D
- De flesta blad och kvistar ej motsatta (= strödda)	5
5 Blad par- eller handflikiga	Nyckel E
- Blad ej flikiga (= hela)	6
6 Bladkant åtminstone delvis sågad, tandad eller naggad	Nyckel F
- Blad helbräddade	Nyckel G

A. Blad barrlika, fjälllika eller saknas

1 Grenar torniga	<i>Ulex</i> ärttörnen
- Grenar ej torniga	2
2 Blad saknas	<i>Cytisus</i> kvastginstar
- Blad barrlika eller fjälllika	3
3 Blad strödda, mjuka, de större smalt lansettlika	<i>Myricaria</i> klådris
- Annorlunda (barrträd)	4
4 Barr tryckta till kvistarna, fjälllika	<i>Chamaecyparis</i> och <i>Thuja</i> ädelcypresser och tujor
- Barr varken tilltryckta eller fjälllika	5
5 Barr i tretaliga kransar	<i>Juniperus</i> enar
- Barr enstaka eller i sidoställda grupper	6
6 Barr flera tillsammans	7
- Alla barr strödda	8
7 Barr 2–5 tillsammans, fleråriga	<i>Pinus</i> tallar
- Barr dels många tillsammans på kortskott, dels strödda på långskott, ettåriga	<i>Larix</i> lärkar
8 Barrfästen ej eller svagt upphöjda över kvistens yta, ej nedlöpande (fig 24–25)	9
- Barrfästen tydligt upphöjda, ± nedlöpande längs kvisten (fig 26–27)	10
9 Barr med sugkoppsliknande bas; barrärr i kvistytans plan, cirkelrunda (fig 24); knoppar korta, trubbiga	<i>Abies</i> ädelgranar
- Barr med kort skaft; barrärr svagt upphöjda, bredare än långa (fig 25); knoppar långa, spetsiga (påminner om bokknoppar)	<i>Pseudotsuga</i> douglasgranar
10 Barr ± rombiska i genomskärning	<i>Picea</i> granar
- Barr utpräglat platta	11

12 Nycklar till släktena

- 11 Barr under ljusgröna men ej vitaktiga; årsskott och knoppar gröna ..... *Taxus* idegranar
- Barr under ± vitaktiga; årsskott vitaktiga, gulbruna eller grå; knoppar bruna, röda eller vita 12
- 12 Barrfästen tapplikt upphöjda; barr oskaftade (fig 26) ..... *Picea* granar
- Barrfästen upphöjda men ej tapplika; barrns bas utdragen till ett skaft (fig 27) *Tsuga* hemlockar

B. Blad parbladiga

- 1 Blad motsatta 2
- Blad strödda 6
- 2 Buskar som klänger med bladskäften ..... *Clematis* klematisar
- Träd eller uppräta buskar 3
- 3 Småblad med 0–6 tänder på ena sidan (uddtanden ej medräknad) ..... *Acer* lönnar
- Småblad med 10 eller fler tänder på ena sidan 4
- 4 De flesta blad med 4–5 par småblad ..... *Fraxinus* askar
- De flesta blad med 2 par småblad 5
- 5 Mittnervens bas på småbladens undersida ullhårig; stipler cm-långa (dock snart avfallande)
- Mittnervens bas kal eller med glesa, raka hår; stipler högst 5 mm eller saknas ..... *Staphylea* pimpernötter
Sambucus flådrar
- 6 Småblad sågade 7
- Småblad helbräddade 13
- 7 Stam med taggar eller grova borst 8
- Stam obehäpnad 10
- 8 Stam med grova borst ..... *Rubus* björnbärssläktet
- Stam med taggar eller tornar 9
- 9 Träd; blad med minst 7 par småblad ..... *Gleditsia* korstörnen
- Buskar; blad med högst 6 par småblad ..... *Rosa* rosor
- 10 Småblad läderartade, taggiga ..... *Mahonia* mahonior
- Annorlunda 11
- 11 Skott tätt, utspärret mjukhåriga ..... *Rhus* sumakar
- Skott glest, tilltryckt håriga eller kala 12
- 12 Småblad vasst dubbelsågade, i regel med utdragen spets ..... *Sorbaria* rönnspireor
- Småblad enkelsågade, med kort spets ..... *Sorbus* oxlar
- 13 Småbladens skiva minst 5 cm lång ..... *Juglans* valnötter
- Småblad mindre 14
- 14 Blad med 2 par småblad och uddsmåblad, långhåriga ..... *Potentilla* fingerörter
- Minst 3 par småblad 15
- 15 De flesta blad med mer än 6 par småblad 16
- De flesta blad med mindre än 6 par småblad 17
- 16 Småblad jämnt håriga på undersidan (lupp) ..... *Robinia* robinior
- Småblad under håriga endast på nerver och bladkant ..... *Gleditsia* korstörnen
- 17 De flesta blad utan uddsmåblad ..... *Caragana* karaganer
- De flesta blad med uddsmåblad 18
- 18 Uddsmåblad nästan oskaftat, småblad ej urnupna ..... *Hippocrepis* hästskoklövrar
- Uddsmåblad med längre skaft än sidosmåbladen, småblad i regel urnupna ..... *Colutea* blåsarter

C. Blad fingrade

- 1 Bladkant sågad eller tandad 2
 - Bladkant helbräddad 6
- 2 Småblad med högst 3 cm lång skiva ..... *Ononis* puktörnen
 - Småblad större 3
- 3 Stam taggig eller borstig åtminstone nertill; blad med kvarsittande stipler *Rubus* björnbärssläktet
 - Stam ej taggig eller borstig; blad utan eller med snart avfallande stipler 4
- 4 Krypande eller klättrande ..... *Parthenocissus* vildvin
 - Träd 5
- 5 Blad trefingrade ..... *Acer* lönnar
 - Blad med minst fem småblad ..... *Aesculus* hästkastanjer
- 6 De flesta blad fyrtaliga ..... *Caragana* karaganer
 - Blad med högst tre småblad 7
- 7 Uddsmåbladet åtminstone dubbelt så långt som sidosmåbladen ..... *Solanum* nattskattor
 - Småblad lika stora 8
- 8 Småblad med mer än 3 cm lång skiva ..... *Laburnum* gullregn
 - Småblad mindre 9
- 9 Fjorårsskott kala, med kraftiga lister ..... *Cytisus* kvastginstar
 - Fjorårsskott håriga, utan lister 10
- 10 Kvistarnas behåring kort, tät, tilltryckt; blommor i lång, bladlös klase *Lembotropis* svartginstar
 - Kvistarnas behåring ± utstående; blommor i huvud eller bladig klase .....
 ..... *Chamaecytisus* huvudginstar

D. Blad enkla, motsatta

- 1 Blad handflikiga 2
 - Blad ej handflikiga 3
- 2 Bladskaft med glandler nära bladskivan ..... *Viburnum* olvon
 - Bladskaft utan glandler ..... *Acer* lönnar
- 3 Bladkant sågad eller tandad 4
 - Blad helbräddade (någon gång med enstaka djupa bukter) 14
- 4 Bladskivor minst fyra gånger så långa som breda, jämbreda eller bredast ovan mitten 5
 - Bladskivor högst tre gånger så långa som breda, bredast vid eller nedom mitten 6
- 5 Kvistar gröna; blad 3–4 mm breda ..... *Evonymus* benvedar
 - Kvistar ej gröna; blad bredare ..... *Salix* viden
- 6 1–2 tänder/cm vid bladets mitt 7
 - 3 eller fler tänder/cm vid bladets mitt 9
- 7 1–2 par starka sidonerver utgår från innersta delen av huvudnerven .. *Philadelphus* schersminer
 - Sidonerver jämnt fördelade längs huvudnerven 8
- 8 Kvistar vårtiga, med längsribbor ..... *Forsythia* forsythior
 - Kvistar utan vårtor och längsribbor ..... *Kolkwitzia* paradisbuskar
- 9 Blad håriga 10
 - Blad kala 12
- 10 Blad med endast vanliga hår ..... *Rhamnus* getaplar
 - Blad med talrika stjärnhår 11

14 Nycklar till släktena

- 11 Tandning mer än 1 mm djup ..... *Viburnum* olvon
- Tandning mindre än 1 mm djup ..... *Deutzia* deutziar
- 12 Bladskivans bas tvär eller hjärtlik ..... *Acer* lönnar
- Bladskivans bas kilformig 13
- 13 Tandning minst 1 mm djup, tänder utåtriktade ..... *Forsythia* forsythior
- Tandning mindre än 0,5 mm djup, tändernas udd inåtsvängd (fig 108) ..... *Evonymus* benvedar
- 14 Kvistar gröna, regelbundet Y-delade; halvparasit på lövträd ..... *Viscum* mistlar
- Annorlunda 15
- 15 Blad alltid spetsiga; de övre sidonerverna svänger bågformigt in mot spetsen (fig 76); hår fästade på mitten ..... *Cornus* korneller
- Blad spetsiga eller trubbiga; övre sidonerver ej bågformigt insvängda; hår normala eller saknas 16
- 16 Klängande eller krypande ..... *Lonicera* kaprifoler
- Upprätta 17
- 17 Bladkanter konkavt insvängda innanför spetsen (fig 136) 18
- Bladkanter mot spetsen konvexa eller raka 21
- 18 Bladskivor 3,5–8 cm långa, de flesta bredast ovan mitten ..... *Frangula* brakvedar
- Bladskivor vanligen över 8 cm långa, bredast vid eller nedom mitten 19
- 19 Bladskivans bas tvär eller hjärtlik ..... *Syringa* syrener
- Bladskivans bas kilformig eller avrundad 20
- 20 Motstående bladskaft förbundna med en tvärlist eller valk ..... *Lonicera* tryar
- Bladskaft tydligt åtskilda av kvistens släta sidoyta ..... *Syringa* syrener
- 21 Bladskivor i nedre delen med nästan parallella sidor, med tvär eller svagt hjärtlik bas (fig 139) ..... *Lonicera* tryar
- Bladskivor bredast vid mitten, med avrundad eller kilformig bas 22
- 22 Kvistar gröna, med långsgående lister; blad läderartade, vintergröna ..... *Buxus* buxbomar
- Annorlunda 23
- 23 Bladkant kal (lupp!); mittnerv hårig; bladskivor lansettlika ..... *Lonicera* tryar
- Ovanstående karaktärer ej förenade 24
- 24 De flesta bladskivor mer än dubbelt så långa som breda; bas kilformig 25
- De flesta bladskivor mindre än dubbelt så långa som breda; bas avrundad 27
- 25 Motstående bladskaft förbundna med en tvärlist eller valk ..... *Lonicera* tryar
- Bladskaft tydligt åtskilda av kvistens släta sidoyta 26
- 26 Unga årsskott finhåriga; knoppar med flera knoppfjäll (fig 18) ..... *Ligustrum* ligustrar
- Årskott kala; knoppar med ett knoppfjäll (fig 17) ..... *Salix* viden
- 27 Årskott kala, blad mycket glest håriga eller kala, ibland något flikiga ... *Symphoricarpos* snöbär
- Årskott och blad tydligt håriga 28
- 28 Bladskivor 1–2 cm långa ..... *Symphoricarpos* snöbär
- Bladskivor 3–6 cm långa ..... *Lonicera* tryar

E. Blad enkla, strödda, flikiga

- 1 Blad handflikiga 2
- Blad parflikiga 11
- 2 Blad under vitludna ..... *Populus* popplar
- Blad under gröna 3

- 3 Blad läderartade; krypande eller klättrande ..... *Hedera* murgrönor
 - Blad ej läderartade 4
- 4 Bladskivor mer än 15 cm; blommor ca 4 cm vida ..... *Rubus* björnbärssläktet
 - Bladskivor vanligen mindre än 10 cm; blommor mindre 5
- 5 Stipler varaktiga, gröna 6
 - Stipler avfallande eller saknas 7
- 6 Kvistar torniga; bladspets ej utdragen ..... *Crataegus* hagtornar
 - Kvistar ej torniga; bladspets utdragen (fig 298) ..... *Stephanandra* stefanandror
- 7 Kvistar taggiga ..... *Ribes* vinbär
 - Kvistar ej taggiga 8
- 8 Bladskivor och bladskaft mer eller mindre håriga (stjärnhår saknas) ..... *Ribes* vinbär
 - Bladskivor och bladskaft helt kala (stjärnhår vid skivans bas kan finnas) 9
- 9 Bladskivor minst 4 cm långa ..... *Physocarpus* smällspireor
 - Bladskivor högst 3 cm långa 10
- 10 Blad endast på långskott, med grunda, spetsiga inskärningar ..... *Spiraea* spireor
 - Blad på långskott och dessutom gyttrade på kortskott, med en djup, trubbig inskärning på varje sida (fig 196) ..... *Ribes* vinbär
- 11 Kvistar med tornar ..... *Crataegus* hagtornar
 - Kvistar utan tornar 12
- 12 Blad läderartade med vassa taggar ..... *Ilex* järnekar
 - Annorlunda 13
- 13 Blad med stor mittflik och ett par små sidoflikar (fig 271) ..... *Solanum* nattskattor
 - Blad med flera par flikar 14
- 14 Bladskaft med långa röda glandelhår ..... *Corylus* hasslar
 - Bladskaft utan sådana glandelhår 15
- 15 Både flikar och inskärningar trubbiga (fig 190) ..... *Quercus* ekar
 - Flikar och/eller inskärningar spetsiga 16
- 16 Bladundersida tätt och tydligt luden 17
 - Bladundersida kal eller hårig endast på nerverna 19
- 17 Bladskivor 4–6 cm långa, flikar trubbiga, eventuellt med udd (fig 124) ..... *Holodiscus* vippspireor
 - Blad större eller flikar spetsiga 18
- 18 Blad glest men jämnt håriga på ovsidan ..... *Alnus* alar
 - Utvuxna blad ovan kala eller håriga endast på nerverna ..... *Sorbus* oxlar
- 19 Blad med U-formiga inskärningar, flikar med 2–4 mm långa, trådlika spetsar ..... *Quercus* ekar
 - Annorlunda 20
- 20 Blad håriga åtminstone på kanten eller på mittnerven 21
 - Blad helt kala 23
- 21 Blad med två eller urnupen spets, klubbiga som unga ..... *Alnus* alar
 - Blad spetsiga, ej klubbiga 22
- 22 Blad djupt flikiga med utdragen spets (fig 298) ..... *Stephanandra* stefanandror
 - Annorlunda ..... *Spiraea* spireor
- 23 Årsskott med hartsvårter (förväxla ej med korkporer, som har en springa i toppen!) .....
 - Årsskott utan hartsvårter ..... *Betula* björkar 24
- 24 Bladskivor längre än 5 cm ..... *Physocarpus* smällspireor
 - Bladskivor kortare än 5 cm ..... *Spiraea* spireor

F. Blad enkla, strödda, hela, ej helbräddade

1 Stam taggig eller tornig	2
- Stam ej taggig eller tornig (borst kan förekomma)	9
2 Alla blad på kortskott i vecken av ofta 3-greniga tornar	<i>Berberis berberis</i>
- Med blad på långskotten; tornar ej greniga	3
3 Blad vasst dubbelsågade (fig 100)	<i>Crataegus</i> hagtornar
- Blad enkelt sågade	4
4 Stipler på långskott stora, ungefär lika breda som långa	<i>Chaenomeles</i> rosenkvittnar
- Stipler smalare eller saknas	5
5 Lågväxt, risartad, upp till 60 cm; blad med nerver till tändernas spetsar, glandelhåriga	<i>Ononis</i> puktörnen
- Högre; nerver löper ej ut i tänderna; blad ej glandelhåriga	6
6 Tornar släta	<i>Crataegus</i> hagtornar
- Tornar med blad och knoppar eller rester av sådana	7
7 Hår på bladskaft, kvistar och nerver korta, $\pm$ rakt utstående (fig 177) ...	<i>Prunus</i> plommonsläktet
- Hår mjuka, något krusiga, $\pm$ framåtriktade (fig 148)	8
8 Blad med 7–10 par starka sidonerver	<i>Pyrus</i> päron
- Blad med 2–5 par starka sidonerver	<i>Malus</i> apclar
9 Blad smala, bredast mot den tandade spetsen, med gula glandelpunkter; stark aromatisk doft	<i>Myrica</i> porsar
- Annorlunda	10
10 Bladskivans bas hjärtlik (fig 304); hårtofsar i nervvinklarna på undersidan	<i>Tilia</i> lindar
- Annorlunda	11
11 Sidonerver ej utlöpande i bladtänderna (svänger av eller upplöses i ett nätverk före bladvaknen, ibland otydliga) (fig 176)	12
- Sidonerver tydligt utlöpande i tänderna (fig 109)	21
12 Nedersta sidonerverna nästan lika starka som mittnerven (fig 158)	<i>Populus</i> popplar
- Alla sidonerverna mycket svagare än mittnerven	13
13 Knoppar klibbiga, balsamdoftande	<i>Populus</i> popplar
- Knoppar ej klibbiga, ej doftande	14
14 Bladskaft plattade från sidan	<i>Populus</i> popplar
- Bladskaft ej plattade från sidan	15
15 Ris; kvistar gröna; blad mycket smala (fig 104)	<i>Evonymus</i> benvedar
- Annorlunda	16
16 Knoppar med bara ett knoppfjäll (fig 17); kortskott saknas; blommor och frukter i hängen	<i>Salix</i> viden
- Knoppar med flera knoppfjäll (fig 18); kortskott finns; ej hängen	17
17 Bladskivor mer än 3 gånger så långa som breda	<i>Prunus</i> plommonsläktet
- Bladskivor bredare	18
18 Blad med glandler vid övergången mellan skaft och skiva	<i>Prunus</i> plommonsläktet
- Blad utan glandler vid övergången mellan skaft och skiva	19
19 Hår på bladskaft, kvistar och nerver korta, $\pm$ rakt utstående (fig 177)	<i>Prunus</i> plommonsläktet
- Hår mjuka, något krusiga, $\pm$ framåtriktade (fig 148)	20
20 Blad med 7–10 par starka sidonerver	<i>Pyrus</i> päron
- Blad med 2–5 par starka sidonerver	<i>Malus</i> apclar

21	Blad under vitludna	22
-	Blad under ej vitludna	24
22	Blad mindre än 4 cm breda	<i>Spiraea</i> spireor
-	Blad mer än 4 cm breda	23
23	Stammar tvååriga, borstiga	<i>Rubus</i> björnbärssläktet
-	Annorlunda	<i>Sorbus</i> oxlar
24	Blad enkelt sågade eller tandade	25
-	Blad dubbelsågade	30
25	Blad läderartade, kant med taggar	26
-	Annorlunda	27
26	Blad med högst 8 tänder per sida, vågiga	<i>Ilex</i> järnekar
-	Blad med fler än 10 tänder per sida, plana	<i>Castanea</i> kastanjer
27	Bladskäft silkeshåriga; knoppar minst 1 cm långa, smala, ljusbruna	<i>Fagus</i> bokar
-	Bladskäft kala eller med glesa ullhår; knoppar kortare	28
28	Bladskivor ej eller föga längre än breda; årsskott håriga	<i>Betula</i> björkar
-	Annorlunda	29
29	Bladskäft över 10 mm långa	<i>Amelanchier</i> häggmisplar
-	Bladskäft högst 8 mm långa	<i>Spiraea</i> spireor
30	Bladskäft med långa röda glandelhår	<i>Corylus</i> hasslar
-	Bladskäft utan röda glandelhår	31
31	Bladskivans bas starkt sned (fig 307)	<i>Ulmus</i> almar
-	Bladskivans bas ± symmetrisk	32
32	Blad med 8 eller fler par sidonerver	33
-	Blad med högst 7 par sidonerver	34
33	Bladskivor högst 1,5 gånger så långa som breda, oftast med trubbvinklig spets (fig 38), oftast mjukludna undertill	<i>Alnus</i> alar
-	Bladskivor minst 1,6 gånger så långa som breda, oftast med spetsvinklig spets (fig 65), endast svagt håriga undertill	<i>Carpinus</i> avenbokar
34	Bladspets urnupen; knoppar och unga blad klibbiga	<i>Alnus</i> alar
-	Annorlunda	35
35	Årsskott med hartsvärtor	<i>Betula</i> björkar
-	Årsskott utan hartsvärtor	36
36	Årsskott håriga; bladskivor föga längre än breda	<i>Betula</i> björkar
-	Annorlunda	<i>Spiraea</i> spireor

G. Blad enkla, strödda, hela, helbräddade

Obs! Blommande kvistar av vissa *Spiraea*-arter kan ha helbräddade blad; bladen på vegetativa skott är dock tydligt sågade.

1	Blad silvervita av tät ställda, sköldformiga hår	2
-	Blad ej silvervita	3
2	Blad högst 9 mm breda, jämbreda; tornig	<i>Hippophaë</i> havtornar
-	Blad minst 10 mm breda, med svängda sidor; ej tornig	<i>Elaeagnus</i> silverbuskar
3	Kvistar brett vingkantade; 1–3 dm hög buske	<i>Genista</i> ginstar
-	Kvistar ej vingkantade	4

18 Nycklar till släktena

4 Kvistar grå—vitaktiga, kantiga, långa; ofta med tornar	<i>Lycium</i> bocktörnen	5
- Annorlunda		
5 Klängväxt; bladskivor 10—30 cm långa, med hjärtlik bas	<i>Aristolochia</i> piprankor	6
- Annorlunda		
6 Blad läderartade; flera nerver från skivans bas	<i>Hedera</i> murgrönor	7
- Blad ej läderartade; endast en nerv från skivans bas		
7 Bladskivor bredast strax ovan basen; denna nästan tvär—hjärtlik (fig 270)	<i>Solanum</i> nattskattor	8
- Annorlunda		
8 Kvistar med tornar eller taggar		9
- Kvistar ej med tornar eller taggar		11
9 Bladskäft mer än hälften så långt som bladskivan (vegetativa skott)	<i>Pyrus</i> päron	10
- Bladskäft kortare eller saknas		10
10 Blad bredast mot spetsen; alla blad på kortskott i vecken av tornar	<i>Berberis</i> berberisar	
- Blad bredast vid mitten; blad på långskott	<i>Genista</i> ginstar	
11 De flesta bladskivor högst dubbelt så långa som breda		12
- Bladskivor mer än dubbelt så långa som breda		21
12 Sidonerver raka och löper (nästan) ut till kanten (fig 109)		13
- Sidonerver böjer av eller försvinner innanför bladkanten (fig 111)		14
13 Bladskäft silkeshåriga; knoppar minst 1 cm långa, smala	<i>Fagus</i> bokar	
- Bladskäft nästan kala; knoppar kortare, äggformiga	<i>Quercus</i> ekar	
14 Till marken tryckta dvärgbuskar med rotsläande grenar		15
- Mer högväxta		16
15 Blad ovan kraftigt nätnerliga eller bladkant sågad	<i>Salix</i> viden	
- Annorlunda	<i>Vaccinium</i> blåbärs släktet	
16 Bladskäft mer än hälften så långt som bladskivan (vegetativa skott)	<i>Pyrus</i> päron	
- Bladskäft kortare		17
17 Utvuxna blad under tydligt håriga på och mellan nerverna		18
- Utvuxna blad under kala eller håriga endast på mittnerven		19
18 Blad på både kortskott och långskott; grenar och blad ofta riktade i ett plan; två eller fler knoppfjäll (fig 18)	<i>Cotoneaster</i> oxbär	
- Blad endast på långskott; grenar och blad allsidigt riktade; bara ett knoppfjäll (fig 17)		
	<i>Salix</i> viden	
19 Skivor på utvuxna blad 3,5—8 cm	<i>Frangula</i> brakvedar	
- Skivor på utvuxna blad högst 3,5 cm		20
20 Knoppar med ett knoppfjäll (fig 17)	<i>Salix</i> viden	
- Knoppar med flera knoppfjäll (fig 18)	<i>Vaccinium</i> blåbärs släktet	
21 Blad läderartade med inrullad kant, undersida brunt ullhårig	<i>Ledum</i> skvattramrar	
- Annorlunda		22
22 Blad över 7 cm långa, kala, bredast mot spetsen, samlade mot toppen av kvistarna	<i>Daphne</i> tibastar	
- Annorlunda		23
23 Blad läderartade, prickiga på båda sidor av sköldlika hår	<i>Chamaedaphne</i> finnmyrtar	
- Blad utan sköldlika hår		24
24 Blad kala		25
- Blad håriga		28

25	Bladskivor mer än fyra gånger så långa som breda	26
-	Blad bredare	27
26	Blad högst 1 cm långa, tätt samlade på korta skott utmed kvistarnas sidor	<i>Myricaria</i> klådris
-	Blad längre, glesare ställda	<i>Evonymus</i> benvedar
27	Knoppar med ett knoppfjäll (fig 17)	<i>Salix</i> viden
-	Knoppar med flera knoppfjäll (fig 18)	<i>Vaccinium</i> blåbärsläktet
28	Kvistar med långsgående fåror eller lister; fjorårsskott ofta gröna	29
-	Kvistar ± trinda	32
29	Blad med kort, tät, tilltryckt behåring	30
-	Blad med längre, glesare, ofta utstående behåring	31
30	Ris	<i>Genista</i> ginstar
-	Buskar	<i>Cytisus</i> kvastginstar
31	Fodrets överläpp kluven till högst ca 1/5	<i>Cytisus</i> kvastginstar
-	Fodrets överläpp kluven nästan till mitten	<i>Genista</i> ginstar
32	Blad på långskott tvåsidigt riktade, ovan kala, med nersänkta nerver, under ullhåriga; knoppar med flera knoppfjäll (fig 18)	<i>Cotoneaster</i> oxbär
-	Blad allsidigt riktade, ovan vanligen håriga; knoppar med ett knoppfjäll (fig 17)	<i>Salix</i> viden

Släkten och arter

Abies ädelgranar (Pinaceae)

Höga träd; knoppar korta, trubbiga; barr med sugkopslik bas, barrårr i kvistens yta, cirkelrunda. Sambyggare; kottar upprätta. Barren faller ej av vid torkning.

- 1 Skott med "bena", dvs barren $\pm$ utspärrade åt två sidor 2
- Barr på ovansidan tätsittande, ingen "bena" 4
- 2 Barr mycket oliklånga, de längsta 2,5–5 cm, ovan glänsande gröna, klyvöppningar (små vita prickar) endast på undersidan; knoppar överdragna med kåda (verkar glaserade) .....
- Barr 2–3 cm, ej mycket oliklånga ..... *A. grandis* kustgran 3
- 3 Knoppar överdragna med kåda; barr oftast även på ovansidan mot spetsen med klyvöppningar; mindre tydlig "bena" ..... *A. balsamea* balsamgran
- Knoppar ej kådiga; barr ovan helt utan klyvöppningar; "bena" tydlig ..... *A. alba* silvergran
- 4 Barr endast på undersidan med klyvöppningar, därför rent gröna ovan, under med märke-rade vita längsband 5
- Barr på båda sidor med klyvöppningar, ovan- och undersida därför nästan av samma färg 6
- 5 Barr 2,0–3,5 mm breda ..... *A. nordmanniana* nordmannsgran
- Barr 1,2–1,5 mm breda ..... *A. sibirica* pichtgran
- 6 Barr mer än 4 cm, tämligen raka ..... *A. concolor* coloradogran
- Barr 1–3,5 cm, starkt uppåtböjda ..... *A. procera* kaskadgran

A. alba silvergran. – Kottar 10–15 cm. – Mellan- och Sydeuropas berg. Ofta odlad, både som skogs- och prydnadsträd; självsår sig gärna i södra Sverige.

A. balsamea balsamgran. – Kottar 6–10 cm. – Nordöstra Nordamerika. Ganska sällan odlad och då mest som prydnadsträd; hårdig till Ångermanland.

A. concolor coloradogran. – Barr med apelsindoft. Knoppar med riklig kåda. Kottar 12–15 cm. – Sydvästra Nordamerika. Ofta odlad, både som skogs- och prydnadsträd, mest i södra Sverige.

A. grandis kustgran. – Barr med apelsindoft. Kottar 7–8 cm. – Västra Nordamerika. Ej vanlig.

A. nordmanniana nordmannsgran. – Barr 2–4 cm. Knoppar utan kåda. Kottar med vass spets, upp til 15 cm. – Kaukasus. Odlad som prydnads- och skogsträd i södra Sverige.

A. procera kaskadgran. – Knoppar föga kådiga. Kottar 20–25 cm. – Nordvästra Nordamerika. Sällan odlad; södra Sverige.

22 *Abies*

A. sibirica pichtagran. — Krona smal. Barr ca 3 cm, påfallande smala. Knoppar med kåda. Kottar upp till 8 cm. — Inre Sibirien. Odlad som prydnads- och skogsträd; hårdig även i norra Sverige.

Acer lönnar (Aceraceae)

Blad motsatta. Blommor med eller utan kronblad, en- eller tvåkönade, i kvast eller klase. Klyvfrukt med två vingade, nötlika delfrukter.

1 Blad parbladiga eller trefingrade	<i>A. negundo</i> asklönn	2
- Blad hela		
2 Blad (nästan) oflikade	<i>A. tataricum</i> rysk lönn	3
- Blad flikiga		
3 Flikar trubbiga, helbräddade	<i>A. campestre</i> naverlönn	4
- Flikar spetsiga med tandade eller ånyo flikade kanter		
4 Huvudflikar tre eller blad nästan oflikade (fig 29, 32)		5
- Huvudflikar fem (fig 31, 33)		6
5 Mittflikens längd 1,5–5 gånger bredden vid basen	<i>A. ginnala</i> ginnalalönn	
- Mittfliken ej eller obetydligt längre än bred vid basen	<i>A. tataricum</i> rysk lönn	
6 1–2 utdragna tänder eller småflikar på mittflikens ena sida (uddtanden ej medräknad)	<i>A. platanoides</i> lönn	
- 5–15 trubbiga tänder på mittflikens ena sida	<i>A. pseudoplatanus</i> tysklönn	

A. campestre naverlönn (fig 28). — Buske eller träd; blad påfallande små. Blommor gulgröna, små, i upprätta kvastar; fruktens vingar i 180° vinkel, håriga eller kala. — Skåne (nu bara en lokal, åkerren); ofta odlad, särskilt som häckväxt, ibland förvildad.

A. ginnala ginnalalönn (fig 29). — Buske eller träd; blad påfallande små. Blommor doftande, gulgröna, i upprätta, rikblommiga klasar; fruktens vingar genomskinliga, framåtriktade. — Ostasien; då och då planterad.

A. negundo asklönn (fig 30). — Högt träd; tvåbyggare; blommor i hängande klasar på bar kvist; fruktens vingar framåtriktade. — Östra Nordamerika; sällan planterad.

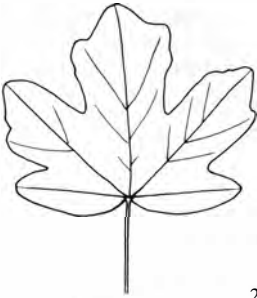
A. platanoides lönn (fig 33). — Högt träd; blommor i upprätta kvastar, samtidiga med bladen, lysande gulgröna, stora, rikt nektarförande; frukter med brett utstående vingar. — Vanlig i södra Sverige; går upp till Ångermanlands kustland; dessutom ofta odlad och förvildad.

Odlade former med röda eller ± flikiga blad förekommer.

A. pseudoplatanus tysklönn (fig 31). — Högt träd; blad under bleka. Blommor gulaktiga, i hängande, långa klasar; fruktens vingar i 90° vinkel. — Central- och Sydeuropa; ofta odlad; förvildas och naturaliseras lätt.

Odlade former med röda eller ± flikiga blad förekommer.

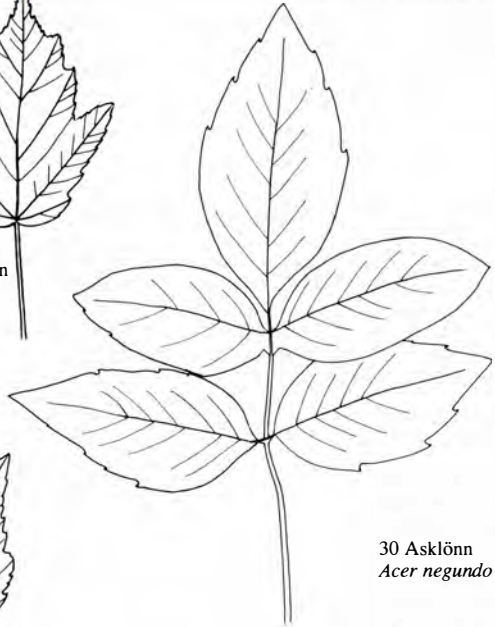
A. tataricum rysk lönn (fig 32). — Lik ginnalalönn men blad mindre flikiga; frukt ofta röd. — Kring Svarta havet; då och då planterad.

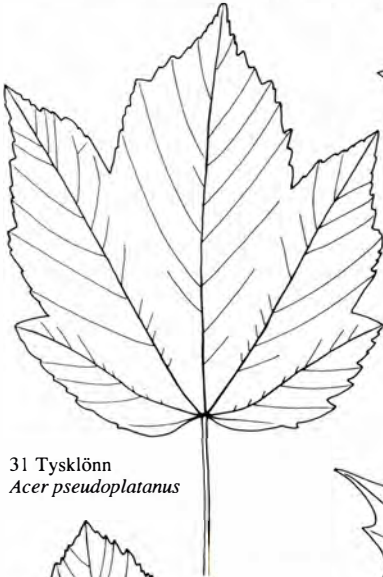
28 Naverlönn
Acer campestre

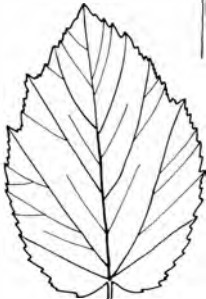
29 Ginnalalönn
Acer ginnala

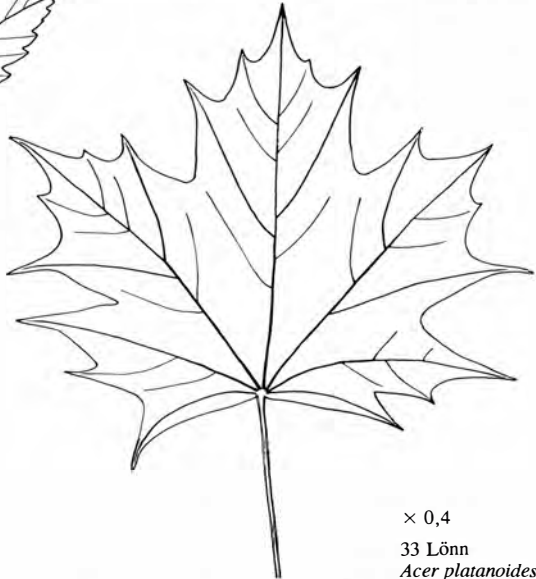
30 Asklönn
Acer negundo

31 Tysklönn
Acer pseudoplatanus

32 Rysklönn
Acer tataricum

× 0,4
33 Lönn
Acer platanoides

Aesculus hästkastanjer (Hippocastanaceae)

A. hippocastanum hästkastanj (fig 34). — Högt träd. Blad strödda, fingrade; småblad oftast 7, 10–25 cm långa, oskaftade, omvänt äggrunda, tvärt tillspetsade. Blommor i upp-rätta klasar; kronblad olikstora, vita med först gul, sedan röd fläck på mitten. Kapsel grön, taggig, spricker då den faller. — Balkan; mycket ofta planterad, förvildas lätt.

Alnus alar (Betulaceae)

Blad strödda, faller av gröna. Sambyggare; blommor på bar kvist. Hanblommor i hängelika ställningar, honblommor i kottelika, uppräta, som mogna tråhårda samlingar.

- 1 Bladskivor i toppen rundade—tvåra och vanligen tydligt urnupna, ovan starkt glansiga och som unga klubbiga, under rent gröna och håriga endast i nervvinklarna; årsskott kala, klubbiga; knoppar kala ..... *A. glutinosa* klubbal
- Bladskivor i toppen spetsiga, ovan matta och ej klubbiga, under vanligen blekt grå—blågröna och tätt håriga; årsskott täthåriga, ej klubbiga; knoppar håriga .. *A. incana* ssp. *incana* gråal
- Ovanstående alternativ stämmer ej 2
- 2 Bladskivor oftast kortare än 6 cm, ovan utan glans, ej papillösa, under kala även i nervvinklarna; årsskott nästan kala men ej klubbiga; fjälltrakterna och i norr ..... *A. incana* ssp. *kolaënsis* lappal
- Bladskivor vanligen större, ovan ofta glänsande och något papillösa, under ± jämnt håriga eller med hårtofs i nervvinklarna; årsskott kala och något klubbiga eller ± tätt håriga; bara nedom fjällen ..... *A. glutinosa* × *incana* klubbal × gråal

A. glutinosa klubbal (fig 35, 36). — Högt träd; dock ofta buskformig. Enskilda stammar relativt kortlivade men nya bildas från basen. Dessa bildar tillsammans med styltärtade stödjerötter "alsocklar" särskilt på blöta lokaler. Bark ± brun, uppsprucken i plattor. Alla kottar skaftade. — Vanlig vid vatten och på blöt mark i Syd- och Mellansverige samt Norrlands kusttrakter; relikbestånd i södra Norrlands inland.

Flikbladiga former (exempel i fig 37) förekommer.

A. glutinosa × **incana** klubbal × gråal. — Mångformig hybrid, som lätt uppkommer där föräldrarna möts; finns dock även i områden där klubbal nu saknas.

A. incana ssp. **incana** gråal (fig 38). — Sällan över 15 m högt träd och ofta buskformig; bildar rikligt med rotskott. Bark slät, grå, slutligen med långsprickor. Endast ändställda kottar skaftade. — Fuktig, gärna översilad mark, i nederbördsrika områden även på torr mark. Vanlig ner till norrlandsgränsen, spridd ner till norra Småland; planterad längre söderut, förvildas ibland.

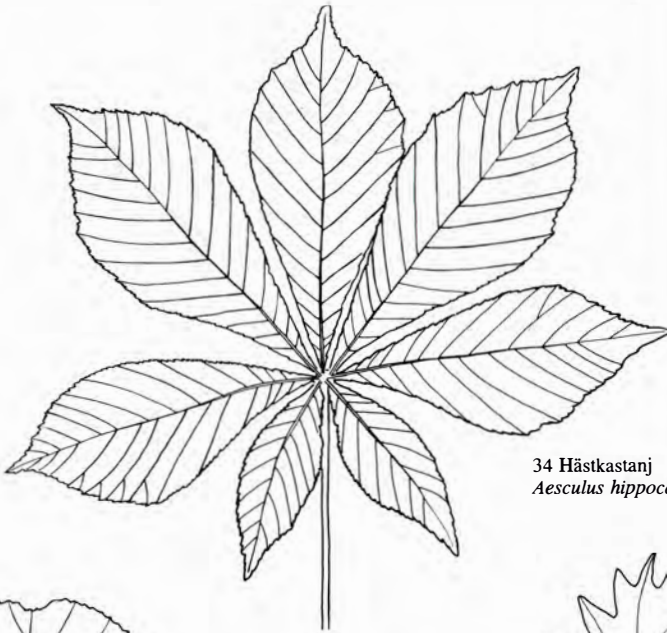
Flikbladiga former (exempel i fig 39) förekommer.

A. incana var. *argentata*, karelsk gråal, har tät, silvreglänsande hårlighet på bladovansidan (även på utvuxna blad) och är i Sverige känd från trakten av Piteå.

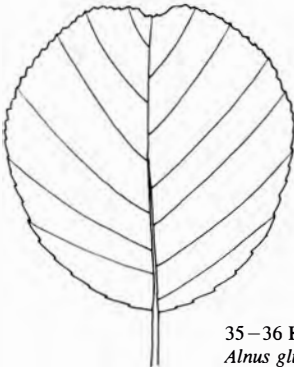
A. incana ssp. **kolaënsis** lappal (fig 40). — Vanligen buskformig; bark ofta något rödaktig. Ersätter gråalen i fjälltrakterna och i Norrbottens inland; övergångsformer förekommer.

Amelanchier häggmisplar (Rosaceae)

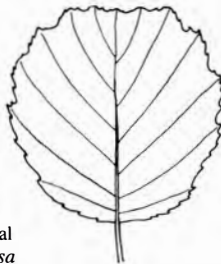
Höga buskar eller låga träd med strödda blad. Blommor vita, i klasar i grenspetsarna. Frukt av äppeltyp, klotrund, 1–2 cm, svartröd, söt och saftig, hos vissa arter hårig i toppen (mellan foderbladen).

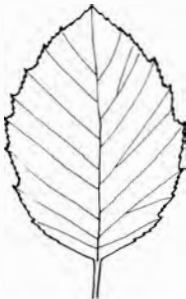
34 Hästkastanj
Aesculus hippocastanum

35–36 Klibbal
Alnus glutinosa

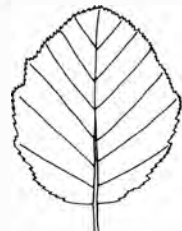
37 Klibbal, flikbladig
Alnus glutinosa

38 Gråal
Alnus incana ssp. *incana*

39 Gråal, flikbladig
Alnus incana ssp. *incana*

40 Lappal
Alnus incana ssp. *kolaënsis*

26 *Amelanchier*

- 1 Exemplar i blom 2
 - Exemplar i frukt 6
- 2 Kronblad vanligen ungefär dubbelt så långa som breda, 6–10 mm 3
 - Kronblad minst 3 gånger så långa som breda, vanligen över 10 mm 4
- 3 Blad under blomningen fortfarande något sammanvikta och under tätt gulaktigt filthåriga; utvuxna blad kala, tätt och fint sågade (4–7 tänder/cm) ..... *A. spicata* häggmispel
 - Blad redan under blomningen plana och under i regel kala; utvuxna blad kala, grovsågade (1–5 tänder/cm) ..... *A. alnifolia* grovsågad häggmispel
- 4 Blad under blomningen fortfarande ± sammanvikta och under vitaktigt håriga, ± kopparröda; fruktämnets spets kal eller gleshårig ..... *A. lamarckii* kopparröd häggmispel
 - Blad redan under blomningen plana och under i regel nästan kala, ej påtagligt rödanlupna 5
- 5 Fruktämnets spets tätt hårig ..... *A. confusa* svensk häggmispel
 - Fruktämnets spets kal ..... *A. laevis* kal häggmispel
- 6 Fruktspets kal 7
 - Fruktspets hårig 8
- 7 Foderblad uppåtriktade; bladskivor 4,5–8,5 cm långa, kring mitten med parallella sidor; bladskäft för det mesta varaktigt hårigt ..... *A. lamarckii* kopparröd häggmispel
 - Foderblad nerböjda; bladskivor 3–6 cm långa, från mitten avsmalnande; bladskäft kalt på utvuxna blad ..... *A. laevis* kal häggmispel
- 8 Foderblad uppåtriktade 9
 - Foderblad nerböjda 10
- 9 Bladskivor 4,5–8,5 cm långa, kring mitten med parallella sidor; nedre fruktskäft betydligt längre än de övre ..... *A. lamarckii* kopparröd häggmispel
 - Bladskivor i regel kortare, kring mitten med bågböjda sidor; nedre fruktskäft obetydligt längre än de övre ..... *A. spicata* häggmispel
- 10 Utvuxna blad grovsågade, 1–5 tänder/cm; nedre fruktskäft obetydligt längre än de övre ...
 ..... *A. alnifolia* grovsågad häggmispel
 - Utvuxna blad med 4–7 tänder/cm; nedre fruktskäft betydligt längre än de övre .....
 ..... *A. confusa* svensk häggmispel

A. alnifolia grovsågad häggmispel (fig 41). – Buske med uppåtriktade grenar; bildar rotskott. Bladskivor redan under blomningen plana och i regel kala; utvuxna blad grovsågade, 1–5 tänder/cm; höstfärg gul–brun. Blomställningar ± täta, uppräta; nedre blomskäft bara något längre än de övre. Kronblad 6–10 mm, vanligen ungefär dubbelt så långa som breda. Frukt i spetsen tätt hårig, med nerböjda foderblad. – Nordamerika; sällan odlad, någon gång förvildad.

A. confusa svensk häggmispel (fig 42). – Buske med uppåtriktade grenar; bildar rotskott. Bladskivor redan under blomningen plana och under i regel nästan kala, som utvuxna 3–6 cm långa, från mitten avsmalnande; bladskäft kalt på utvuxna blad; höstfärg gul–brun. Blomställningar glesa, ± hängande; nedre blomskäft vanligen mycket längre än de övre. Kronblad vanligen över 10 mm, minst 3 gånger så långa som breda. Frukt i spetsen tätt hårig, med nedböjda foderblad. – Ej känd som vild, men har nära släktingar i Nordamerika; ej ovanlig som förvildad från Skåne till Dalarna och på många ställen helt naturaliserad.

A. laevis kal häggmispel (fig 43). – Buske eller flerstamigt träd med utspärrade grenar; bildar ej rotskott. Bladskivor redan under blomningen plana och under kala, som utvuxna 3–6 cm långa, från mitten avsmalnande; bladskäft kalt på utvuxna blad; höstfärg orange–karmin. Blomställningar glesa, ± hängande; nedre blomskäft vanligen mycket längre än de

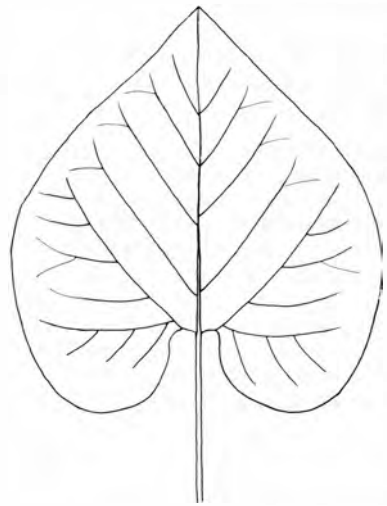
41 Grovsågad
häggmispe
*Amelanchier
alnifolia*

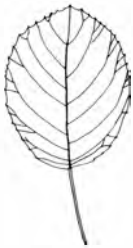
42 Svensk
häggmispe
A. confusa

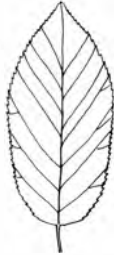
43 Kal
häggmispe
A. laevis

46 Pipranka
Aristolochia macrophylla

44 Häggmispe
A. spicata

45 Kopparröd
häggmispe
A. lamarckii

övre. Kronblad vanligen över 10 mm, minst 3 gånger så långa som breda. Frukt i spetsen kal, med nedböjda foderblad. – Nordamerika; odlas ibland och kan kanske förvildas.

A. lamarckii kopparröd häggmispe (fig 45). – Buske eller flerstamigt träd med utspärade grenar; bildar ej rotskott. Bladskivor under blomningen fortfarande $\pm$ sammanvikta och under vitaktigt håriga, med kopparröd anstrykning, som utvuxna 4,5–8,5 cm långa, utpräglad parallellsidiga; bladskäft för det mesta varaktigt hårigt; höstfärg orange–karmin. Blomställningar glesa, $\pm$ hängande; nedre blomskäft vanligen mycket längre än de övre. Kronblad vanligen över 10 mm, minst 3 gånger så långa som breda. Frukt i spetsen kal eller gleshårig, med uppåtriktade foderblad. – Ej känd som vild, men har nära släktingar i Nordamerika; ofta odlad, ibland förvildad.

A. spicata häggmispe (fig 44). – Buske med uppåtriktade grenar; bildar rotskott. Bladskivor under blomningen fortfarande något sammanvikta, under tätt gulaktigt filthåriga; utvuxna blad med rundade sidor, tätt och fint sågade, 4–7 tänder/cm; höstfärg gul–brun. Blomställningar $\pm$ täta, upprätta; nedre blomskäft bara något längre än de övre. Kronblad 6–10 mm, vanligen ungefär dubbelt så långa som breda. Frukt i spetsen tätt hårig, med uppåtriktade foderblad. – Ej känd som vild, men har nära släktingar i Nordamerika; ofta odlad och förvildad, naturaliseras lätt.

Aristolochia piprankor (Aristolochiaceae)

A. macrophylla pipranka (fig 46). – Lian med strödda, långskaftade, ej läderartade blad; skivor 10–30 cm långa, helbräddade, med hjärtlik bas. Kalk brunaktig, med lång, böjd pip och treflikigt bräm. Kapsel. – Östra Nordamerika; odlad, någon gång kvarstående.

Berberis berberisar (Berberidaceae)

Alla blad på kortskott i vecket av tornar (ombildade blad). Blommor i hängande klasar, tretaliga; kronblad gula. Ståndarna fälls upp mot stiftet vid beröring. Bär smalt avlånga, röda, sura.

- 1 Blad helbräddade ..... *B. thunbergii* häckberberis
 - Blad sågade ..... *B. vulgaris* berberis

B. thunbergii häckberberis (fig 47). – Låg buske; tornar oftast enkla. – Japan; ofta odlad häckväxt, förvildas lätt (fågelspridning).

En rödblågig form är mycket vanlig.

B. vulgaris berberis (fig 48). – Hög buske; tornar oftast tredelade. – Från början införd från Centraleuropa som medicinalväxt, prydnadsväxt och bärbuske. Nu sällan odlad (mellanvärd för svartrost). Naturaliserad i stora delar av södra Sverige, särskilt vid kusten och i mellansvenska låglandet.

Betula björkar (Betulaceae)

Blad strödda. Sambyggare; både han- och honblommor i hängen. Nöt med två vingar.

Förväxla inte hartsvårter med korkporer! De senare finns hos alla arter och har en skåra i toppen.

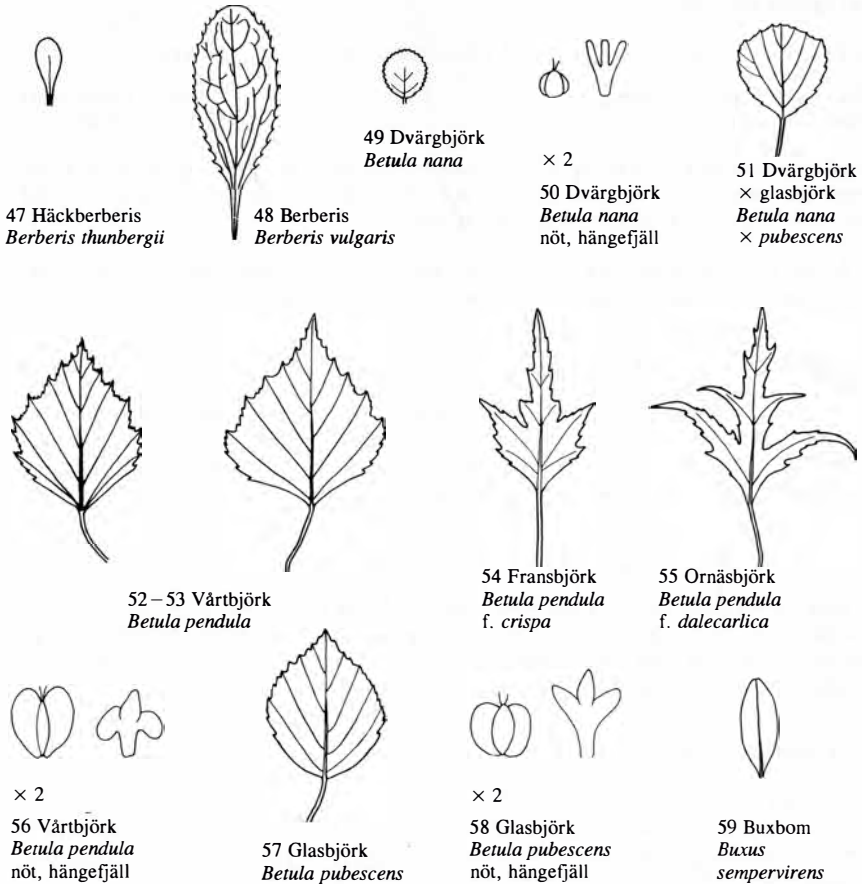
- 1 Bladskivor nästan cirkelrunda, naggade, högst 15 mm breda; risig buske ..... *B. nana* dvärgbjörk
 - Bladskivor $\pm$ spetsiga, enkelt eller dubbelt sågade; oftast träd 2
 2 Årskott med hartsvårter men utan hår; bladskivor rombiska – nästan triangulära med utdragen spets, dubbelsågade ..... *B. pendula* vårtbjörk
 - Årskott utan hartsvårter men vanligen håriga; bladskivor mera rundade, kortspetsade, enkelsågade ..... *B. pubescens* glasbjörk

B. nana dvärgbjörk (fig 49). – Upp till meterhög buske. Årskott filthåriga men utan hartsvårter. Blomställningar uppåtriktade. Hängefjäll med snett framåtriktade sidoflikar; hela frukten 2–2,5 mm bred; nöt nästan cirkelrund, mycket bredare än vardera vingen (fig 50). – Myrar över hela Sverige, allmän i Norrland och delar av Sydsvenska höglandet, i övrigt sällsynt.

B. pendula vårtbjörk (fig 52, 53). – Högt träd. Stammens vita del med stora, svarta, sprickiga partier. Hängefjäll med skärformigt tillbakaböjda sidoflikar; hela frukten 3,2–4,2 mm bred; nöt smalt spolformig, tydligt smalare än vardera vingen; vingarna längre än nöten (fig 56). – Mest på torr mark; vanlig i hela Sverige utom i fjälltrakterna och norra Norrlands inland.

Flikbladiga former förekommer, t ex fransbjörk (f. *crispa*, fig 54) och ornäsbjörk (f. *dalecarlica*, fig 55), som har färre flikar, av vilka de basala är långt utdragna i en bakåtsvängd spets.

B. pubescens glasbjörk (fig 57). – Högt träd. Stam i regel ej svart och sprickig nertill. Hängefjäll med snett framåtriktade, nästan raka sidoflikar; nöt brett spolformig, ungefär lika bred som vardera vingen; vingar av nöten längd (fig 58). – Vanlig i hela landet särskilt på fuktig mark; bildar trädgränsen i fjällen.

Mångformig; i fjällen har arten ofta nästan svart, knotig stam och tjocka blad. Dessa typer har ibland urskilts som *B. pubescens* ssp. *czerepanovii*, fjällbjörk. Även flikbladiga former är kända.

Alla hybrider förekommer. *B. nana* × *pubescens* (fig 51) kan särskilt i lågfjället bilda omfattande bestånd.

Buxus buxbomar (Buxaceae)

B. sempervirens buxbom (fig 59). – Vanligen låg buske (kan bli upp till 10 m högt träd); kvistar gröna, med långslister. Blad motsatta, läderartade, vintergröna, 2–3 cm långa, med ljus undersida; sidonerver täta, föga framträdande; bladkanter nervikta. Blommor gula, i gyttringar i bladvecken, där en central honblomma omges av hanblommor. Kapsel kort och bred, med tre horn. – Medelhavsområdet; mycket ofta planterad, någon gång kvarstående.

Caragana karaganer (Fabaceae)

Blad strödda. Blommor ensamma eller få tillsammans, långskaftade; krona gul.

- 1 Blad fingrade, de flesta fyrtaliga ..... *C. frutex* lyckobladsbuske
 - Blad parbladiga ..... *C. arborescens* häckkaragan

C. arborescens häckkaragan (fig 60). – Medelhög buske. Blad med 4–6 par småblad, de flesta utan uddsmåblad; småblad åtminstone i början håriga. Centralasien; ofta planterad som häckväxt; står kvar länge men sprider sig föga.

C. frutex lyckobladsbuske (fig 61). – Låg buske; stipler ofta ombildade till små tornar. Svarta Havet–Centralasien; sällan odlad, men kan stå kvar länge.

Carpinus avenbokar (Corylaceae)

C. betulus avenbok (fig 65). – Träd eller buske; bark slät, grå, äldre stammar med ett nätverk av flacka åsar. Blad strödda, ej eller svagt håriga. Sambyggare; blommor i hängen; nötter parvis i svepen, som är treflikiga med långt utdragen mittflik. – Upp till södra Småland och Öland; ofta odlad, särskilt som häckväxt.

Castanea kastanjer (Fagaceae)

C. sativa kastanj (fig 64). – Träd; gamla stammar bruna med nätlikt förgrenade eller spiralställda åsar. Blad strödda, läderartade, med taggig kant. Sambyggare; blommor i långa hängen, hanblommor med vita ståndare; frukter 2–3 tillsammans i en taggig svepeskål. – Medelhavsområdet; sällan odlad i Sydsverige, någon gång självsådd.

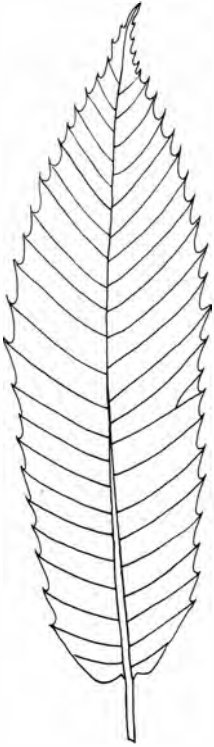
Chaenomeles rosenkvittnar (Rosaceae)

C. japonica liten rosenkvitten (fig 62, 63). – Upp till 1 m hög, glest tornig buske med utbrett växtsätt; årsskott strävåriga. Blad strödda, kala; långskottsblad med stora stipler, kortskottsblad utan. Blommor 2,5–3 cm vida, kronblad röda. Frukt av äppeltyp, 3–4 cm, bredare än hög, gul, doftande. – Japan; numera ofta odlad, förvildas ibland.

Chamaecyparis och Thuja (Cupressaceae)

Dessa släkten är lätta att skilja på kottarna, som för det mesta finns hos fullvuxna exemplar. *Chamaecyparis* har klotformig kotte och träartade kottefjäll; *Thuja* har flaskformig kotte och läderartade kottefjäll.

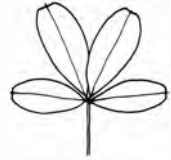
- 1 Sidoställda barr på de yttersta skotten sammanstötande utmed en längre sträcka vid mittlinjen (fig 66) ..... *C. lawsoniana* ädelcypress
 - Sidoställda barr på de yttersta skotten ej eller endast längst ner sammanstötande 2
 2 Mittställda barr med tydlig längsfåra ..... *T. orientalis* orientalisk tuja
 - Mittställda barr plana, välvda eller med köl 3
 3 De yttersta skotten nästan lika tjocka som breda, under gröna ..... *C. nootkatensis* nutkacypress
 - De yttersta skotten platta, under ± blågröna 4

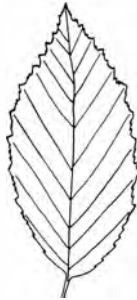
64 Kastanj
Castanea sativa

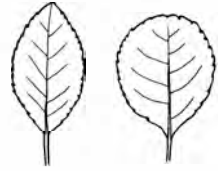
60 Häckkaragan
Caragana arborescens

61 Lyckobladsbuske
Caragana frutex

65 Avenbok
Carpinus betulus

62–63 Liten rosenkvitten
Chaenomeles japonica

× 2,5

66 Ädelcypress
Chamaecyparis lawsoniana

- 4 Kantställda barr på undersidan blåvita med grön kant; med stark, aromatisk doft .....
 ..... *T. plicata* jättetuja
 - Kantställda barr under helt och hållet blågröna; svag doft, som framträder först då barren
 krossas ..... *T. occidentalis* tuja

Chamaecyparis ädelcypresser (Cupressaceae)

Höga träd med fjällika barr. Sambyggare. Kottar klotformiga, kottefjäll träartade.

C. lawsoniana ädelcypress. – Krona smalt konisk, med hängande toppskott; unga skott under ± blåaktiga. Kottar med 3–4 par fröbärande fjäll. – Kalifornien, sydvästra Oregon; mycket ofta odlad i södra Sverige.

C. nootkatensis nutkacypress. – Krona regelbunden, konisk, med upprätt toppskott. Kottar med 1–2 par fröbärande fjäll. – Alaska–norra Oregon; mera sällan odlad än föregående, men hårdigare.

32 *Chamaecytisus*

Chamaecytisus huvudginstar (Fabaceae)

Buskar med håriga fjorårsskott utan längslistor; blad strödda, trefingrade. Blommans foder rörformigt, tvåläppigt; den rörformiga delen längre än läpparna; överläpp grunt kluven; kronor gula.

1 Kvistarnas behåring vanligen gles; blommor i huvud ..... *C. supinus* huvudginst
- Kvistarnas behåring tät; blommor i bladig klase 2

2 Balja med $\pm$ tydligt tilltryckt behåring, 2–2,5 cm lång ..... *C. elongatus* vidjeginst
- Balja med lång, utstående behåring, 2,5–4 cm lång ..... *C. triflorus* luddginst

C. elongatus vidjeginst (fig 67). – Upp till 1,5 m. Foder med både utstående och tilltryckta hår. Kronans segel med bruna fläckar. – Norra Balkan; sällan odlad, någon gång kvarstående eller förvildad.

C. supinus huvudginst (fig 68). – Lågväxt (upp till 60 cm). Kronans segel ofta med en brun fläck; balja utsparrat hårig, 2–3,5 cm. – Central- och Sydeuropa; sällan odlad, någon gång kvarstående eller förvildad.

C. triflorus luddginst (fig 69). – Upp till 2 m. Foder endast med grova, utstående hår. Kronans segel med eller utan bruna fläckar. – Central- och Östeuropa; sällan odlad, någon gång kvarstående eller förvildad.

Chamaedaphne finnmyrtnar (Ericaceae)

C. calyculata finnmyrten (fig 70). – Halvmeterhög buske. Blad strödda, kortskaftade, uppåtriktade; bladskiva 1–4 cm lång, på båda sidorna prickig av sköldlika hår. Blommor 6–8 mm långa, vita, urnformiga, hängande, i 4–10 cm långa klasar. – Myrkanter; i Sverige endast i Norrbotten (främst Tornedalen).

Clematis klematisar (Ranunculaceae)

Buskar med motsatta, sammansatta blad; klänger med bladskaften. Blommor i regel med fyra kalkblad. Nötter många i varje blomma, med spröt.

1 Småblad smala, delvis djupt flikiga och tät tandade ..... *C. tangutica* gullklematis
- Småblad breda, helbräddade eller grovt tandade 2

2 Småbladens bas tvär – svagt hjärtlik; blommor vita, i sammansatt klase ... *C. vitalba* skogsklematis
- Småbladens bas kilformig – tvär; blommor lila, ensamma ..... *C. viticella* italiensk klematis

C. tangutica gullklematis (fig 71). – Upp till 5 m. Småblad med 3–8 cm lång skiva. Blommor ensamma, gula, $\pm$ klocklika; kalkblad 3–5 cm långa, kala, spetsiga; fruktspröt långhåriga. – Centralasien; sällan odlad, någon gång förvildad.

C. vitalba skogsklematis (fig 72). – Upp till 5 m. Småblad med 3–10 cm lång skiva. Blommor vidöppna, 2 cm vida, kalkblad $\pm$ vitt filthåriga; fruktspröt långhåriga. – Syd- och Mellaneuropa; ofta odlad, ibland förvildad och naturaliserad.

67 Vidjeginst
Chamaecytisus
elongatus

68 Huvudginst
C. supinus

69 Luddginst
C. triflorus

70 Finnmyrten
Chamaedaphne
calyculata

71 Gullklematis *Clematis tangutica*

72 Skogsklematis *Clematis vitalba*

73 Italiensk klematis *Clematis viticella*

C. viticella italiensk klematis (fig 73). – Upp till 3 m. Småblad med 1,5–4 cm lång skiva. Blommor vidöppna, 3–5 cm vida, kalkblad håriga i band på utsidan; fruktspröt kala. – Sydsteuropa, Mindre Asien; odlad, någon gång förvildad.

Colutea blåsåarter (Fabaceae)

C. arborescens blåsårt (fig 74). – Upp till 6 m hög buske. Blad strödda, med 3–5 par småblad och skaftat uddsmåblad; småblad upp till 2 × 3 cm, tunna, svagt håriga. Klasar med 6–8 blommor; krona 1,5–2 cm lång, gul. Balja 6–8 cm, med pergamentartad vägg, upplåst, öppnar sig ej eller endast i spetsen. – Medelhavsområdet; någon gång odlad.

Cornus korneller (Cornaceae)

Höga buskar. Blad motsatta, tillspetsade, med bågböjda sidonerver. Håren på bladens undersida tvåarmade. Blommor fyrtaliga, i täta, 1–5 cm breda kvastar. Stenfrukt.

- 1 Bladundersidan med för blotta ögat synliga hårtofsar i nervvinklarna vid bladmitten ..... *C. mas* körsbärskornell
 – Inga tydliga hårtofsar i nervvinklarna 2
- 2 Blad med 3–4 par nerver, under gröna ..... *C. sanguinea* skogskornell
 – Blad med 4–6 par nerver, under gröngrå 3
- 3 Grenar ej rotsläende; största bladens skivor 4–9 cm långa, med rundad bas och kort, ganska tvärt avsatt spets ..... *C. alba* ssp. *alba* korallkornell
 – Grenar rotsläende; största bladens skivor 8–16 cm långa, med brett killik bas och utdragen spets ..... *C. alba* ssp. *stolonifera* videokornell

C. alba ssp. *alba* korallkornell (fig 78). – Upp till 3 m hög buske med korall- eller blodröda kvistar. Krona gulvit, kronblad 3–4 mm. Frukt ca 8 mm, klotrund, vit eller sällan ljusblå; sten ellipsoid, med kilformig bas. – Norra Eurasien (till finsk-ryska gränsen); ofta odlad men nästan aldrig förvildad.

C. alba ssp. *stolonifera* videokornell (fig 76). – Upp till 3 m hög buske med purpurröda eller gröna kvistar; bildar rotskott. Krona gulvit, kronblad 3–4 mm. Frukt ca 8 mm, klotrund, vit eller sällan ljusblå, stenen nästan klotrund med rundad bas. – Nordamerika; ofta odlad, kvarstående och kraftigt vegetativt spridd.

C. mas körsbärskornell (fig 77). – Buske eller upp till 8 m högt träd med gröngrå kvistar; grenar ej rotsläende. Bladskivor 4–10 cm långa. Blommor på bar kvist, blomställning omgiven av högblad; krona gul, kronblad 2–2,5 mm. Frukt 12–15 mm, avlång, röd, ätlig. – Central- och Sydeuropa; ibland odlad och kvarstående.

C. sanguinea skogskornell (fig 79). – Upp till 4 m hög buske med ± starkt röda kvistar; grenar ej rotsläende. Bladskivor 4–10 cm långa. Krona vit, kronblad 4–7 mm. Frukt 5–8 mm, klotrund, purpurröd–svart. – Skogsbryn, kalkgynnad; Skåne, Blekinge, Öland, Gotland, mellansvenska låglandet; även odlad.

Corylus hasslar (Corylaceae)

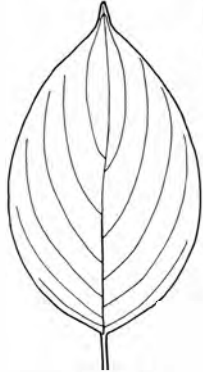
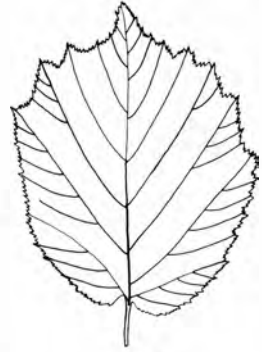
C. avellana hassel (fig 75). – Buske, mycket sällan litet träd. Blad strödda; bladskäft med långa, röda glandelhår. Sambyggare; hanblommor i hängen; honblommor dolda i knopparna, med utstickande, röda märken. – Vanlig i Götaland och Svealand, längs kusten upp till Ångermanland.

Flikbladiga former förekommer. Blad ibland med central brunröd fläck; denna täcker någon gång nästan hela bladet.

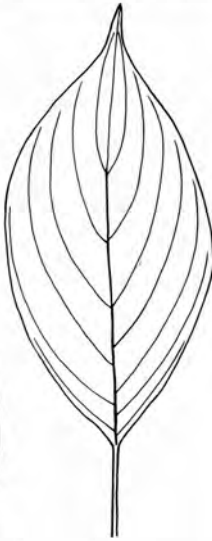

74 Blåsärt
Colutea arborescens

75 Hassel
Corylus avellana

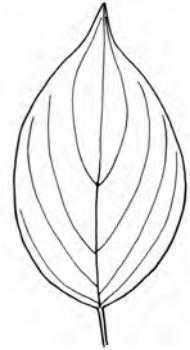
78 Korallkornell
Cornus alba ssp. *alba*

76 Videkornell
Cornus alba ssp. *stolonifera*

77 Körsbärskornell
Cornus mas

79 Skogskornell
Cornus sanguinea

Cotoneaster oxbär (Rosaceae)

Små—medelstora, ej torniga buskar; grenarna ofta riktade i ett plan. Blad på kortskott och strödda på långskott. Blommor femtaliga; äppelfrukt.

1	Bladskivor ca 3 gånger så långa som breda; vintergrön	<i>C. salicifolius</i> videoxbär
-	Bladskivor högst ca 2 gånger så långa som breda; lövfällande	2
2	Bladundersidan gleshårig	3
-	Bladundersidan helt täckt av hopfildad behåring	6
3	Bladskivor 2—8 cm långa	4
-	De flesta bladskivor mindre än 2 cm långa	5
4	Blad ovan släta	<i>C. lucidus</i> häckoxbär
-	Blad ovan rynkiga eftersom nerverna är djupt nersänkta	<i>C. bullatus</i> rynkoxbär
5	Utvecklade blad med 1,5—2 cm långa skivor; nerver ej upphöjda	<i>C. divaricatus</i> spärroxbär
-	Utvecklade blad med 0,5—1,5 cm långa skivor; sidonervernas yttre del på ovasidan upphöjda	<i>C. horizontalis</i> lingonoxbär
6	Bladkanterna löper konkavt mot spetsen (fig 81)	<i>C. dielsianus</i> rosenoxbär
-	Bladkanterna löper konvext mot spetsen (fig 85)	7

- 7 Fruktämne och foderblad håriga ..... *C. nebrodensis* ulloxbär
 - Fruktämne och foderblad kala 8
- 8 Mogen frukt lysande röd; bladskivor ovan släta, olivgröna, oftast fullkomligt kala även på unga blad ..... *C. integerrimus* oxbär
 - Mogen frukt svart; bladskivor ovan något ojämna, rent gröna, glest håriga åtminstone på unga blad ..... *C. niger* svartoxbär

C. bullatus rynkoxbär (fig 80). - 1-3 m hög. Bladkanterna löper konkavt mot spetsen. Frukt nästan klotformig, röd, med 4-5 stenar. - Kina; odlad, någon gång förvildad.

C. dielsianus rosenoxbär (fig 81). - Upp till 2 m hög. Frukt rundad, 6-7 mm, scharlakansröd, med 3-4 stenar. - Kina; odlad, någon gång förvildad.

C. divaricatus spärroxbär (fig 82). - Meterhög; sidogrenar horisontellt utbredda. Bladkanterna löper rakt eller konkavt mot spetsen. Frukt ellipsoid, 6-7 mm bred, mörkröd, oftast med 2 stenar. - Kina; odlad, ofta förvildad.

C. horizontalis lingonoxbär (fig 83). - Upp till 0,5 m; sidogrenar horisontellt utbredda. Frukt rundad-ellipsoid, 5 mm bred, klarröd, med 3 stenar. Mångformig (egentligen en artgrupp). - Kina; ofta odlad, sällan förvildad.

C. integerrimus oxbär (fig 84). - Upp till 1 m. Bladskivor ofta mindre än 3 cm långa. Frukt rundad, 6 mm bred, röd, med 2-3 stenar. - Klippterräng, torrbackar; vanlig i en nedliggande form på Öland och Gotland; spridd i de södra fjälltrakterna och mellansvenska låglandet (mest Uppland), i övrigt enstaka lokaler i södra Sverige. Mycket sällan odlad.

Mellanformer mellan oxbär och svartoxbär förekommer lokalt i södra Sverige (Öland, Gotland, västkusten).

C. lucidus häckoxbär (fig 86). - 1-2 m. Frukt ± rundad, 8-10 mm bred, svart, med 3-4 stenar. - Kina; ofta odlad och förvildad.

C. nebrodensis ulloxbär (fig 87). - Upp till 3 m. Bladskivor vanligen minst 3 cm långa. Frukt rundad, 7-8 mm, tegelröd, med 2 stenar. - Sydeuropa. Sällan odlad och förvildad.

C. niger svartoxbär (fig 85). - 1-1,5 m. Bladskivor ofta mindre än 3 cm långa. Frukt rundad, 6-7 mm, svart, med 2 stenar. - Ganska ovanlig; klippterräng i södra Sveriges kusttrakter, kring Vänern, nordöstra Småland, Östergötland. Odlas knappast.

C. salicifolius videoxbär (fig 88). - Åtminstone 2 m. Kronblad utbredda, vita (alla övriga här upptagna arter har upprätta, ljust skära kronblad). Frukt 5-9 mm bred, röd, sällan gul, med 3-5 stenar. - Kina; många former odlas; mycket sällan förvildad.

Crataegus hagtornar (Rosaceae)

Torniga träd eller buskar. Blad med stipler, dels på kortskott, dels strödda på långskott. Blomställningar kvastlika, på kortskott. Blommor femtaliga; kronblad vita; äppelfrukt ca 1 cm.

De nordiska vildarterna är oskarpt avgränsade och hybridiserar mycket. I Nordamerika har könlös fröbildning (apomixis) påvisats hos några arter. Amerikanska arter planteras nu allt oftare och kan någon gång förvildas.

81 Rosenoxbär
C. dielsianus

82 Spärroxbär
C. divaricatus

83 Lingonoxbär
C. horizontalis

84 Oxbär
C. integririma

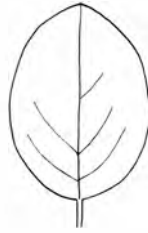
80 Rynkoxbär
Cotoneaster bullatus

85 Svartoxbär
C. niger

86 Häckoxbär
C. lucidus

87 Ulloxbär
C. nebrodensis

88 Videoxbär
C. salicifolia

- 1 Blad oftast djupt parflikiga; nerver går såväl ut i flikarna som till inskärningarna mellan dessa 2
- Blad enkelt sågade eller dubbelsågade, någon gång grunt parflikiga; inga nerver till inskärningarna 5
- 2 Bladflikar rundtrubbiga; de flesta blommor med 2–3 stift ..... *C. laevigata* rundhagorn
- Bladflikar spetsiga; de flesta blommor med 1 stift 3
- 3 Bladflikar skilda av ganska breda inskärningar; basalflikens basala kant fram till första småfliken med högst 7 tänder; stipler på kortskott helbräddade; foderblad korta, trubbiga (fig 94) ..... *C. monogyna* trubbhagorn
- Bladflikar skilda av smala, spetsiga inskärningar; basalflikens basala kant med minst 8 tänder; alla stipler sågade; foderblad långa, spetsiga (fig 96, 98) 4
- 4 Fukt med uppräta foderblad (fig 96), ofta glänsande klarröd, cylindrisk .....
..... *C. rosaeformis* ssp. *lindmanii* korallhagorn
- Fukt med utåt- eller neråtriktade foderblad (fig 98), ofta matt mörkröd, äggformig .....
..... *C. rosaeformis* ssp. *rosaeformis* spetsbagorn
- 5 Bladskivor bredast ovan eller vid mitten, enkelt sågade eller grunt dubbelsågade 6
- Bladskivor bredast nedom mitten, vanligen djupt dubbelsågade—flikiga 8
- 6 Bladskivor undertill kala, 2–5 cm långa ..... *C. crus-galli* sporrhagorn
- Bladskivor undertill håriga åtminstone på nerverna 7
- 7 Skott kala; bladskivor högst 8 cm ..... *C. × prunifolia* sylhagorn
- Skott håriga; bladskivor 5–12 cm ..... *C. × lavallei* glansbagorn
- 8 Bladundersida och bladskaft kraftigt håriga; ståndare ca 10, med gula knappar .....
..... *C. submollis* trädhagorn
- Bladundersida och bladskaft kala eller glest håriga 9

38 *Crataegus*

- 9 Bladskäft utan glandler; ståndare ca 20, med röda knappar ..... *C. sanguinea* sibirisk hagtorn
- Bladskäft med små, slutligen svarta, vårtlika glandler 10
- 10 Bladskäft finhåriga; tornar 4–8 cm; ståndare ca 20, med röda knappar *C. grayana* häckhagtorn
- Bladskäft kala; tornar högst 5 cm; ståndare ca 10 11
- 11 Bladtändernas spetsar utdragna, ofta något tillbakaböjda; ståndarknappar gula .....
..... *C. flabellata* kanadensisk hagtorn
- Bladtändernas spetsar kortare, framåtriktade; ståndarknappar röda .....
..... *C. intricata* amerikansk hagtorn

C. crus-galli sporrhagtorn. – Träd; skott kala. Blad starkt glansiga. Blomställning kal; frukt matt röd, med 1–3 stenar, sitter kvar länge. – Nordamerika.

C. flabellata kanadensisk hagtorn (fig 89). – Buske; unga långskott ljusbruna, kala. Frukt mörkröd, med 4–5 stenar. – Östra Nordamerika.

C. grayana häckhagtorn (fig 90). – Buske; unga långskott grönaktiga eller ljusbruna, kala. Frukt mörkröd, med 4–5 stenar. – Nordöstra Nordamerika.

C. intricata amerikansk hagtorn (fig 91). – Buske; unga långskott rödbruna, kala. Frukt brunröd, med 3–4 stenar. – Sydöstra Nordamerika; odlas som häckväxt.

C. laevigata rundhagtorn (fig 92). – Buske. Foderflikar korta, trubbiga; frukt rund, mörkröd, med 2 stenar. – Södra Sverige, vanlig i kusttrakter.

C. × lavellei glanshagtorn. – Träd; blad helbräddade upp till mitten, starkt glänsande, under håriga även mellan nerverna. Blomställning hårig; frukt orangeröd med bruna fläckar, sitter kvar länge. – Hybrid, där sporrhagtorn *C. crus-galli* troligen ingår.

C. monogyna trubbhagtorn (fig 93, 94). – Buske. Blad starkt varierande. Frukt rund, mörkt rödbrun, med 1 sten. – Södra Sveriges kusttrakter; mycket ofta odlad, särskilt som häckväxt; förvildas lätt nära bebyggelse.

C. × prunifolia sylhagtorn (fig 95). – Träd; blad helbräddade bara 1 cm närmast skaffet, under håriga bara på nerverna. Blomställning hårig; frukt röd, med 2–3 stenar, faller på hösten. – Hybrid, där sporrhagtorn *C. crus-galli* troligen ingår.

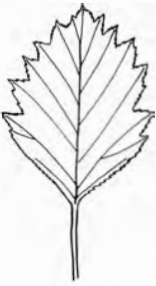
C. rosaeformis ssp. *lindmanii* korallhagtorn (fig 96). – Endast i nyckelns karaktärer skild från spetshagtorn. Ibland anges att sidonerverna möter huvudnerven i mindre spetsig vinkel hos korallhagtorn, men detta håller inte på ett större material. – Mest i sydöstra Sverige, där lika vanlig som spetshagtorn; i övriga Sydsverige sällsynt.

C. rosaeformis ssp. *rosaeformis* spetshagtorn (fig 97, 98). – Buske eller lågt träd. Frukt med 1 sten. – Södra Sverige, vanlig särskilt i kusttrakter.

C. sanguinea sibirisk hagtorn (fig 99). Yvig buske; unga långskott purpurröda; tornar små eller saknas. Blomställning kal; frukt röd–gul, med 5 stenar. – Norra Centralasien.

C. submollis trädhagtorn (fig 100). – Träd; unga långskott grågröna, håriga. Tornar 5–7 cm, veka. Frukt röd, med 5 stenar. – Nordöstra Nordamerika.

89 Kanadensisk hagtorn
Crataegus flabellata

90 Häckhagtorn
C. grayana

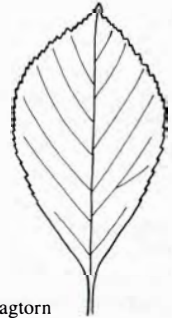
91 Amerikansk hagtorn
C. intricata

92 Rundhagtorn
C. laevigata

93-94 Trubbhagtorn
C. monogyna

95 Sylhagtorn
C. x prunifolia

96 Korallhagtorn
C. rosaeformis
ssp. *lindmanii*

97-98 Spetshagtorn
C. rosaeformis ssp. *rosaeformis*

99 Sibirisk hagtorn
C. sanguinea

100 Trädhagtorn
C. submollis

Cytisus kvastginstar (Fabaceae)

Buskar med gröna, ej torniga kvistar. Blad strödda eller saknas. Blommor i bladiga klasar. Foder klockformigt, tvåläppigt; den rörformiga delen ej längre än läpparna; överläpp grunt kliven (till högst 1/5).

- 1 Blad saknas ..... *C. scoparius* harris
 - Blad finns 2
- 2 Blad med lång, gles, ± utstående behåring ..... *C. decumbens* kryppginst
 - Blad med kort, tät, tilltryckt behåring 3
- 3 (Små)blad mer än 3 mm breda, nedre blad trefingrade; kvistar med längslister *C. scoparius* harris
 - Blad 2 mm breda, alla enkla; kvistar med längsfår ..... *C. × praecox* vårginst

C. decumbens kryppginst (fig 101). – Nedliggande–uppstigande, upp till 0,5 m; kvistar med fem ovingade lister, som unga med utspärrade hår. Blad enkla. Blommor 1–3 tillsammans, lysande gula; kronans segel 10–15 mm. – Frankrike–Balkan. Odlad, någon gång förvildad.

C. × praecox vårginst (fig 102). – Upprätt, 1–2 m, rikgrenig; kvistar något överhängande, tunna, grågröna, till synes längsfårade (egentligen med vingade lister, T-formiga i tvärsnitt), som unga tilltryckt håriga. Blommor 1–2 tillsammans, svavelgula, med obehaglig lukt; kronans segel 10 mm. – Hybrid mellan de sydvästeuropeiska arterna *C. balansae* och *C. multiflorus*. Ofta odlad, någon gång kvarstående eller förvildad.

C. scoparius harris (fig 103). – Upprätt, upp till 2 m; kvistar grova, raka, femkantiga, som unga tilltryckt håriga. Blommor 1–2 tillsammans, guldgula; kronans segel 20 mm. Stift hoprullat i kölen, ratar ut sig vid beröring. – Europa upp till Jylland; ursprungligen inplanterad men rikligt spridd, särskilt på sandmark, i södra Sverige.

Daphne tibastar (Thymelaeaceae)

D. mezereum tibast (fig 105). – Upprätt, ofta föga grenig buske, 0,5–1,5 m hög. Bark ljusgrå; innerbark med kraftig lukt. Blad mer än 7 cm långa, kala, samlade i toppen av kvistarna. Blommor på bar kvist, vällyktande, 2–4 tillsammans, 1 cm vida, fyrtaliga, med röda (sällan vita) foderblad men utan kronblad. Bär direkt på kvistarna, ca 1 cm, rundade, klarröda. Mycket giftig. – Hela Sverige men med ojämn utbredning; som ursprunglig kalkgynnad och gärna vid vattendrag; i många trakter endast som förvildad.

× 0,7

101 Kryppginst
Cytisus decumbens

× 0,7

102 Vårginst
Cytisus × praecox

× 0,7

103 Harris
Cytisus scoparius

× 0,7

104 Dvärgbenved
Evonymus nanus

105 Tibast
Daphne mezereum

106 Strävdeutzia
Deutzia scabra

107 Silverbuske
Elaeagnus commutata

108 Benved
Evonymus europaeus

Deutzia deutzior (Hydrangeaceae)

D. scabra strävdeutzia (fig 106). – Buske med ihåliga kvistar. Blad motsatta, sträva av tårika stjärnhår. Blommor i 6–12 cm lång kleselik ställning, 1–2 cm vida, enkla eller fyllda; foderblad kortare än blombägaren; kronblad ± uppräta, vita eller utvändigt rosa; stift vanligen 3. – Japan. Ganska ofta odlad; någon gång kvarstående.

Fler arter och hybrider odlas.

Elaeagnus silverbuskar (Elaeagnaceae)

E. commutata silverbuske (fig 107). – 1–1,5 m hög buske; bildar rikligt med rotskott. Blad strödda, upp till 4,5 cm breda, silvervita av tätställda, sköldformiga hår. Blommor rörlika, ca 1 cm, utvändigt silvervita, invändigt guldgula, väldoftande. Frukt torr, silvervit, stenfruktslik. – Nordvästra Nordamerika; ofta odlad, kvarstående och kraftigt vegetativt spridd.

Evonymus benvedar (Celastraceae)

Kvistar gröna. Blommor fyrtaliga, med nektaravsöndrande disk mellan ståndarna och pistillen; kapsel med fyra lobber.

1 Buske; bladskivor elliptiska, upp till 80 × 35 mm ..... *E. europaeus* benved
- Ris; bladskivor jämbreda, högst 35 × 4 mm ..... *E. nanus* dvärgbenved

E. europaeus benved (fig 108). – Hög buske med fyrkantiga kvistar. Blad motsatta; tänder med inåtsvängd udd. Blommor 5–8 tillsammans, fyrtaliga; kronblad små, vitgröna; kapsel 8–12 mm, röd; frön länge kvar i den öppna kapseln, med orange frömantel. – Upp till mellersta Småland, Öland och Gotland; ofta odlad och förvildad, även längre norrut.

E. nanus dvärgbenved (fig 104). – Ris med krypande stammar och uppräta kvistar; blad motsatta och/eller strödda, svagt eller otydligt sågade. Blommor hängande, i regel ensamma. Kapsel ljusröd; frömantel röd. – Sydosteuropa, Centralasien. Sällan odlad men förvildas lätt.

Fagus bokar (Fagaceae)

F. sylvatica bok (fig 109). – Träd med slät, grå bark; kvistar och blad utbredda i plan. Knoppar minst 1 cm långa, smala, spetsiga. Blad strödda; bladskäft silkeshåriga. Sambygare; hanblommor i bollformiga, ljusbruna, skaftade samlingar; honblommor parvis inom en fyrflikig svepeskål, som slutligen blir vedartad; ollon trekantiga. – Vild åtminstone till mellersta Småland, längs västkusten till mellersta Bohuslän; nordligare bestånd kan vara planterade. Ofta odlad, frösår sig gärna.

En form med röda blad (blodbok) odlas ofta och förekommer mycket sällsynt även som vild. Vresbokar, med vridna och/eller krökta stammar och grenar, finns flerstädes i Skåne.

Forsythia forsythior (Oleaceae)

F. × intermedia hybridforsythia (fig 110). – Buske. Kvistar knottriga, längsribbade, mörkfyllda, med regelbundna luckor i märgen utom vid noderna. Blad motsatta; skivor 8–12 cm, tänder ojämnt fördelade. Blommor på bar kvist; krona sambladig, fyrflikig, gul. – Hybrid mellan två ostasiatiska arter, hängforsythia *F. suspensa* och *F. viridissima*. Ofta odlad; sällan kvarstående.

Frangula brakvedar (Rhamnaceae)

F. alnus brakved (fig 111). – Buske eller litet träd (upp till 5 m). Grenar ibland nästan motsatta; knoppar utan knoppfjäll. Blad strödda eller någon gång motsatta, i regel bredast ovan mitten, kala eller håriga endast på mittnerven. Blommor i knippen, ca 3 mm vida; kronblad nästan vita. Stenfrukt 6–8 mm, klotrund, slutligen svart. – Fuktiga skogar och bryn, lundar; vanlig i hela Sverige utom Norrlands inland.

Fraxinus askar (Oleaceae)

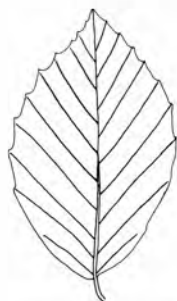
F. excelsior ask (fig 112). – Upp till 20 m högt, vidkronigt träd med uppåtriktade grenar. Bark på unga träd jämn, på gamla med åsar. Knoppar korta och breda, sammetsvarta. Lövsprickning mycket sen. Blad motsatta, med 4–5 par småblad. Blommor på bar kvist, i yviga knippen, mörkröda, utan hylle, en- eller tvåkönade. Nöt med 3–4 cm lång vinge. – Vanlig på fuktig mark (helst med rörligt grundvatten) upp till norrlandsgränsen, troligen ofta från början planterad; odlad även längre norrut.

Tidigare viktig som lövfoder; gamla askar bär ofta spår av hamling.

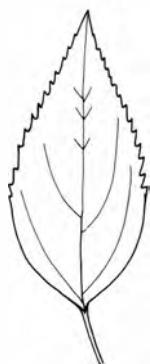
Genista ginstar (Fabaceae)

Ris eller små buskar med enkla, strödda blad. Blommans foder tvåläppigt med djupt kliven överläpp; krona gul.

1 Kvistar brett vingkantade	<i>G. sagittalis</i> vingginst
- Kvistar ej vingkantade	2
2 Kvistar torniga	3
- Kvistar ej torniga	4

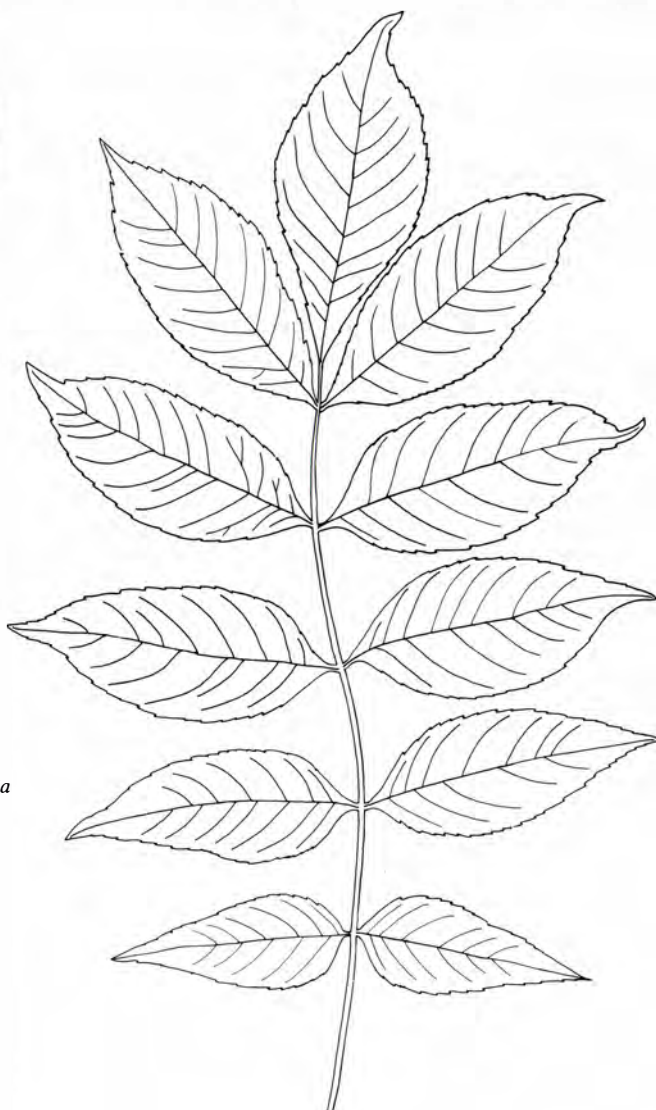
109 Bok
Fagus sylvatica

110 Hybridforsythia
Forsythia x intermedia

111 Brakved
Frangula alnus

112 Ask
Fraxinus excelsior

- 3 Blad och årsskott kala ..... *G. anglica* nålginst
 - Blad och årsskott glest, utspärret långhåriga ..... *G. germanica* tysk ginst
- 4 Blad 5–12 mm, med kort, tät, tilltryckt behåring; 1–3 dm hög ..... *G. pilosa* hårginst
 - Blad 15–30 mm, med längre, glesare, ± utstående behåring; högre ..... *G. tinctoria* färgginst

44 *Genista*

G. anglica nålginst (fig 113). – 1,5–3 dm hög. Blommor i bladvecken; balja kal. – Ljunghedar, vägkanter; endast i södra Halland.

G. germanica tysk ginst (fig 114). – 1–5 dm hög. Blommor i klase; balja hårig. – Ljungmark; Skåne, södra Halland, förr även Dalsland.

G. pilosa hårginst (fig 115). – 1–3 dm hög. Blommor i bladvecken; balja hårig. Ljungmark; nordvästra Skåne, södra Halland, sydvästra Småland.

G. sagittalis vingginst (fig 116). – Marktäckande; blomskott upprätta, upp till 5 dm. Ej taggig. Blommor i klase; balja hårig. – Mellan- och Sydeuropa. Någon gång odlad och förvildad.

G. tinctoria färgginst (fig 117). – 3–15 dm. Blommor i klase; balja hårig eller kal. – Hedar, vägkanter; en lågväxt form möjligen spontan i norra Västergötland (förr även i södra Halland), dessutom odlad och förvildad i hela södra Sverige och då i regel högväxt.

Gleditsia korstörnen (Caesalpiaceae)

G. triacanthos korstörne (fig 119). – Högt träd med enkla eller greniga tornar på stam och grenar. Blad strödda, med 7–18 par småblad, oftast utan uddsmåblad; vissa blad dubbel parbladiga. Småblad ofta något sågade, under håriga på nerver och bladkanter. Blommor gröngula, ej fjärilslika, han- och honblommor i olika klasar. Balja ca 30 cm lång. – USA (Mellanvästern); någon gång planterad i södra Sverige; tillfälligt förvildad.

Hedera murgrönor (Araliaceae)

Lianer som klättrar med korta, tätställda rötter från stammens och grenarnas sidor; unga skott och blad med stjärnhår. Blad läderartade, strödda, på vegetativa skott handflikiga, på blommande skott hela och smalare (fig 121). Blommor i klotrunda flockar. Bär svarta.

1 Blad upp till 10 cm breda, ofta bredare än långa, tjocka; bladskaft ca dubbelt så långt som bladskivan; stjärnhårens armar tryckta till bladytan ..... *H. hibernica* storbladig murgröna
- Blad mindre, ungefär så långa som breda, tunnare; bladskaft ungefär av bladskivans längd; stjärnhårens armar ej tilltryckta ..... *H. helix* murgröna

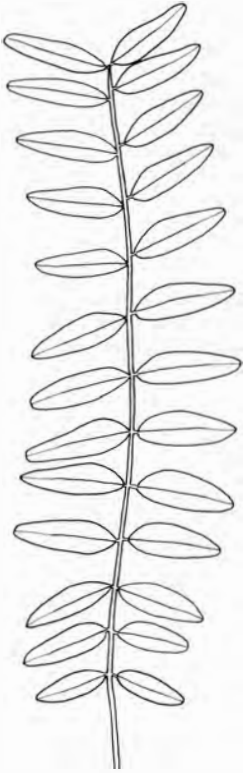
H. helix murgröna (fig 120, 121). – Upp till 30 m; klättrande men ibland endast marktäckande (fryser ner under stränga vintrar). – Skogar och bryn i södra Sverige upp till Stockholm, mest i kusttrakter. Ofta odlad, kvarstående och vegetativt kraftigt spridd.

H. hibernica storbladig murgröna (fig 122). – Som föregående men endast med svag tendens att klättra. – Västligaste Europa; ofta odlad, ett par gånger rapporterad som förvildad men sannolikt förbisedd.

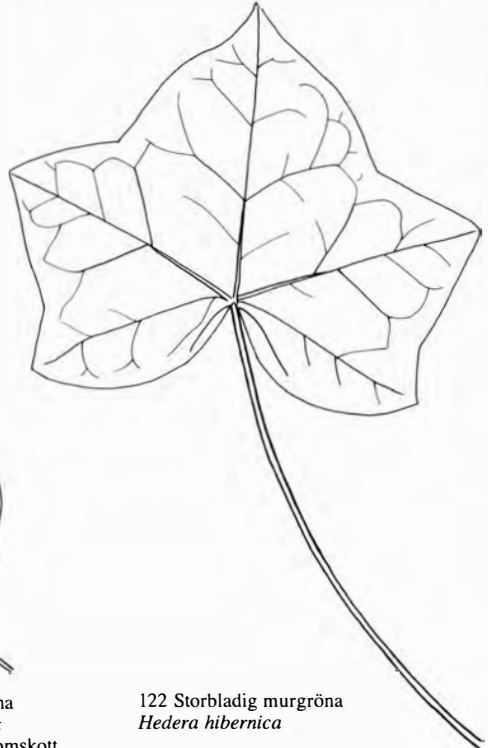
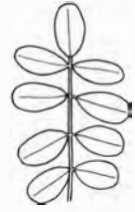
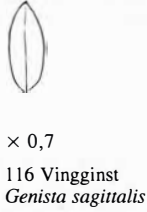
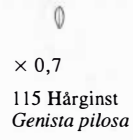
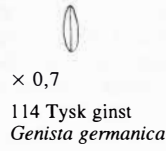
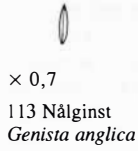
Hippocrepis hästskoklövrrar (Fabaceae)

H. emerus gulkrönill (fig 118). – Låg buske (upp till 1 m). Blad strödda, med 2–4 par småblad och oskaftat uddsmåblad. Blommor 2–5 tillsammans i långskaftade flockar i bladvecken; kronblad blekgula, långskaftade. Balja 5–11 cm, mycket smal. – Sällsynt på kalkklippor på Öland och Gotland; sällan odlad och förvildad.

119 Korstörne
Gleditsia triacanthos

122 Storbladig murgröna
Hedera hibernica

120 Murgröna
Hedera helix
Blad från vegetativt skott

121 Murgröna
Hedera helix
Blad från blomskott

Hippophaë havtornar (Elaeagnaceae)

H. rhamnoides havtorn (fig 123). — 1–3 m hög, tornig buske (någon gång träd). Blad strödda, ovan grågröna, under silvergglänsande av tätställda sköldformiga hår. Tvåbyggare; blommor oansenliga, i korta klasar på fjorårsskotten. Frukt ca 8 mm, orange, sylrig, stenfruktslik. — Kusten av Bottenhavet och Bottenviken, eventuellt spontan även i Bohuslän; koloniserar på mark som blottas vid landhöjningen. Ibland odlad, kvarstående och förvildad.

Holodiscus vippspireor (Rosaceae)

H. discolor vippspirea (fig 124). — 1–5 m hög buske med överhängande kvistar. Blad strödda; skivor 4–6 cm, under tätt och tydligt håriga. Blommor gulvita, i upp till 20 cm långa, överhängande, sammansatta klasar. — Västra Nordamerika. Ganska sällan odlad; länge kvarstående.

Ilex järnekar (Aquifoliaceae)

I. aquifolium järnek (fig 125). — Buske eller litet träd med gröna grenar; blad strödda, läderartade, blanka, vintergröna, vasstaggiga. Tvåbyggare; blommor i bladvecken, fyrtaliga; krona vit; stenfrukt röd. — Västeuropa, Medelhavsområdet, eventuellt förr spontan i Bohuslän. Ofta odlad och fröspridd (i regel småplantor). Tål ej stark kyla.

Förväxla ej med mahonia *Mahonia aquifolium*. Denna har parbladiga blad, men de enskilda småbladen kan påminna om järnekens blad. Mahonia har svarta, blådagliga frukter.

Juglans valnötter (Juglandaceae)

J. regia valnöt (fig 127). — Högt, vidkronigt träd. Blad strödda, 20–45 cm långa, läderartade, med 2–4 par småblad och uddsmåblad; uddsmåbladet ofta störst. Sambyggare; hanblommor i hängen; honblommor 2–5 tillsammans i gytringar. Stenfrukt 4–5 cm, slät, mörkgrön, mognar sällan hos oss; stenen (valnöten) färad. — Sydosteuropa–Kina. Odlad i södra Sverige, någon gång självsädd.

Juniperus enar (Cupressaceae)

Barr i tretaliga kransar, spetsiga; översida rännformig med två vitaktiga band; undersida mörkgrön. Tvåbyggare. Honkottens fjäll förvedas ej utan växer samman till en köttig bärbotte (enbär). Mognaden tar två år.

I Lågväxt, krypande; skott lummerlika med tätställda kransar av tilltryckta, kupiga barr; barr med glänsande rygg och hopdragen spets ..... *J. communis* ssp. *nana* fjällen
- Annorlunda ..... *J. communis* ssp. *communis* en

J. communis ssp. *communis* en. — Buske av mycket varierande utseende; någon gång upp till 12 m högt träd. — Föredrar öppen mark och förkvävs i slutna skog. Vanlig i hela Sverige.

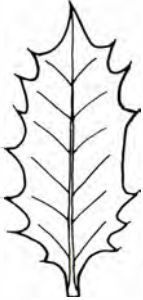
I skottspetsarna finns ofta gallbildningar (kikbär), som består av tre förtjockade, tätt hopstående barr. De orsakas av en gallmygga.

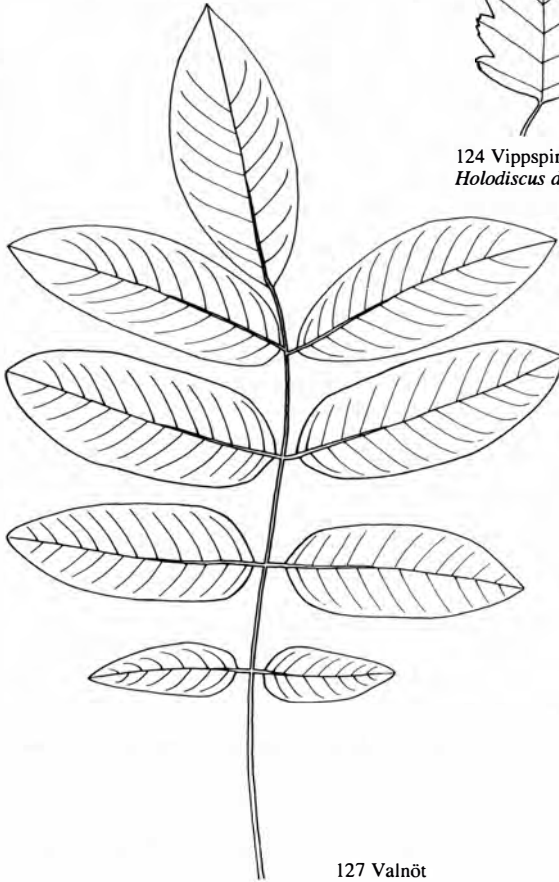
123 Havtorn
Hippophaë rhamnoides

124 Vippspirea
Holodiscus discolor

125 Järnek
Ilex aquifolium

127 Valnöt
Juglans regia

126 Paradisbuske
Kolkwitzia amabilis

J. communis ssp. **nana** fjällen. – Hela skandinaviska fjällkedjan; dessutom smärre förekomster på Öland, Gotland och i Södermanlands skärgård.

Kolkwitzia paradisbuskar (Caprifoliaceae)

K. amabilis paradisbuske (fig 126). – Upp till 2 m hög buske. Blad motsatta; skivor 3–9 cm. Blommor parvis på gemensamt skaft, med sammanvuxna fruktämnena; skaft och fruktämnena tätt och långt borsthåriga; foder med fem spretande flikar; krona klockformig, femflikig, 1,5 cm lång, vitrosa med orangegult svalg; ståndare 4. – Kina; ganska ofta odlad, någon gång kvarstående.

Laburnum gullregn (Fabaceae)

Upp till 10 m höga träd men ibland buskformiga. Blad strödda, trefingrade; småblad mer än 3 cm långa. Blommor 2 cm, gula, i hängande klasar. Baljor 6–8 cm. Särskilt fröna är giftiga.

Bladens hårlighet bör bedömas på fullt utvecklade blad på vegetativa skott.

- 1 Utvuxna blad undertill vanligen håriga endast på kant och mittnerv; bladskaft kalt eller med enstaka hår; hår ca 1 mm ..... *L. alpinum* alpgullregn
 - Utvuxna blad undertill jämnt håriga, även mellan nerverna; bladskaft ganska tätt hårigt 2
- 2 Bladundersidans hår ca 0,25 mm ..... *L. anagyroides* sydgullregn
 - Bladundersidans hår 0,5–1 mm ..... *L. × watereri* hybridgullregn

L. alpinum alpgullregn (fig 128). – Blomklasor 20–30 cm långa; blommor doftande. Balja kal, längs ryggen med en 1–2 mm bred ving. Frön bruna. – Sydeuropa. Ofta odlad, sprids lätt med frö.

L. anagyroides sydgullregn (fig 129). – Blomklasor 10–20 cm långa; blommor utan doft. Balja som ung tilltryckt hårig, ovingad. Frön svarta. – Syd- och Centraleuropa; kalkgynad. Ofta odlad, sprids lätt med frö.

L. × watereri hybridgullregn. – Hybrid mellan ovanstående arter. Skiljer sig från alpgullregn genom håriga kvistar och blad, från sydgullregn genom kraftigare växt, svagare behåring, mörkare blad och längre blomklasor. Fruktsättning sparsam (endast något enstaka frö per balja). – Anges vara det nu oftast planterade gullregnet.

Larix lärkar (Pinaceae)

Höga träd. Barr många tillsammans på kortskott och strödda på långskott, fälls om vintern. Sambyggare. Kottar upprätta.

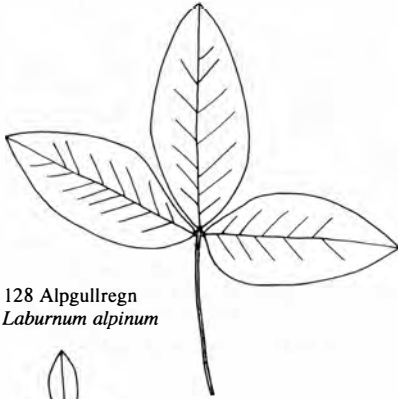
- 1 Kottens fröfjäll i spetsen tillbakaböjda; fjorårsskott glänsande rödbruna *L. kaempferi* japansk lärk
 - Fröfjäll raka; fjorårsskott matta, grågula 2
- 2 Fröfjäll längsstrimmiga, mot spetsen kala; barr 1,5–3 cm; kvistar vid torkning föga doftande ..... *L. decidua* europeisk lärk
 - Fröfjäll släta, finhåriga; barr 3–5 cm; kvistar vid torkning jasmindoftande .....
 ..... *L. sibirica* sibirisk lärk

L. decidua europeisk lärk. – Krona brett konisk. Barr 30–40 tillsammans, ovan rent gröna, under med grönaktiga band. Kotte 2,5–4 cm lång, med 40–50 fjäll. – Mellan-europas berg; ofta odlad som prydnads- och skogsträd i södra Sverige, frösprids lätt och naturaliseras.

Hybriden mellan europeisk och japansk lärk har fått namnet *L. × eurolepis*, hybridlärk. Den kan uppkomma spontant i blandbestånd men odlas även som parkträd. Den är fertil och blir därför mycket variabel; kotten anges vara större än hos föräldrarna.

Även hybriden mellan europeisk och sibirisk lärk förekommer.

L. kaempferi japansk lärk. – Krona smalt konisk. Barr 40–50 tillsammans, 2–3,5 cm, ovan blågröna, under med ljusgrå band. Kotte 2–3 cm lång, med talrika fjäll. – Japan; odlad som prydnadsträd, någon gång kvarstående eller förvildad.

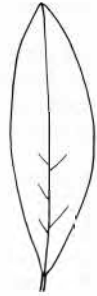
128 Alpgullregn
Laburnum alpinum

131 Svartginst
Lembotropis nigricans

129 Sydgullregn
Laburnum anagyroides

130 Liguster
Ligustrum vulgare

132 Skvattram
Ledum palustre

L. sibirica sibirisk lärk. – Krona smalt konisk. Barr 15–30 tillsammans, ovan gråblå, under med grönaktiga band. Kotte 2,5–4 cm lång, med 30–40 fjäll. – Västra Sibirien; ofta odlad som skogs- och prydnadsträd i mellersta och norra Sverige.

Ledum skvattramar (Ericaceae)

L. palustre skvattram (fig 132). – Upp till 1 m hög, väldoftande buske. Blad strödda, läderartade, 2–4 cm långa, smala, jämbreda, ovan glänsande svartgröna, under brunulliga; bladkant inrullad. Blommor vita, i flocklik klase. Kapsel 4–5 mm. – Myrar, norrut även på torrare mark. Vanlig i hela östra Sverige.

Lembotropis svartginstar (Fabaceae)

L. nigricans svartginst (fig 131). – Upp till 2 m hög, upprätt buske; fjorårskott håriga, utan lister. Blad strödda, trefingrade; småblad med 1–3 cm lång skiva, lansettlika–elliptiska, som unga tilltryckt håriga. Blommor i bladlösa klasar i stjätktopparna, väldoftande. Foder klockformigt, tvåläppigt; den rörformiga delen ej längre än läpparna; överläpp grunt kluven. Krona gul; segel 7–10 mm långt, kalt. Balja 2–3,5 cm lång, tilltryckt hårig. – Central- och Östeuropa, mellersta Ryssland; någon gång odlad och förvildad.

Ligustrum ligustrar (Oleaceae)

L. vulgare liguster (fig 130). – 1–2 m hög buske med finhåriga årsskott; bildar rotskott. Blad motsatta, beska, vintergröna. Blommor i små knippen i grenspetsarna; krona fyrtalig, gulvit; bär svart. – Bohuslän, norra Halland, Vänern; ofta odlad, sprider sig lätt vegetativt och med fåglar.

Lonicera tryar (Caprifoliaceae)

Blad motsatta, med tendens att växa samman tvärs över skottet (oftast bara som en smal list). Krona sambladig. Hos arter med parvis ställda blommor finns det två stödblåd och fyra förblad vid fruktämnenas bas (svåra att se hos vissa). Förbladen och/eller fruktämnena kan vara sammanvuxna.

- 1 Klängande eller krypande; blommor i gyttringar i grenspetsarna 2
 - Upprätta mindre buskar; blommor parvis på gemensamt skaft 3
- 2 Blomgyttringarnas stödblåd skålformigt sammanvuxna; blad på vegetativa skott 1,5–2 gånger så långa som breda ..... *L. caprifolium* kaprifol
 - Blomgyttringarnas stödblåd fria; blad på vegetativa skott 1,5–3 gånger så långa som breda ..... *L. periclymenum* vildkaprifol
- 3 Bladkanterna konkavt insvängda innanför spetsen (fig 136); bladskivor vanligen över 8 cm långa 4
 - Bladkanter konvexa eller raka; blad vanligen mindre 5
- 4 Bladovansidans sidonerver kala ..... *L. involucrata* skärmtry
 - Bladovansidans sidonerver finhåriga ..... *L. alpigena* alptry
- 5 Bladskivor med i nedre delen nästan parallella sidor och tvär eller svagt hjärtlik bas .....
 - Bladskivor jämnt avsmalnande mot den avrundade eller kilformiga basen ..... *L. tatarica* rosentry 6
- 6 Bladkant kal (lupp!); mittnerv hårig; bladskivor lansettlika ..... *L. nigra* svartry
 - Dessa karaktärer ej förenade 7
- 7 Bladskivor lansettlika, vanligen mer än dubbelt så långa som breda ..... *L. caerulea* blåtry
 - Bladskivor elliptiska, vanligen mindre än dubbelt så långa som breda ..... *L. xylostemum* skogstry

L. alpigena alptry (fig 133). – Krona trattlik, tvåläppig, gulgrön med lite rött; fruktämnena nästan helt sammanvuxna; bär glänsande röda. – Mellaneuropas berg; ganska sällan odlad, ett par gånger rapporterad som förvildad.

L. caerulea blåtry (fig 134). – Skott ofta med två eller tre knoppar ovanför varandra i samma bladveck. Krona trattlik, nästan regelbundet femflikig, gulvit; förblad sammanvuxna, täcker bären, till slut köttiga, blådagliga (bildningen ser ut som ett odon). – Mellaneuropa, nordöstra Europa och norra Asien; ibland odlad, förvildas och naturaliseras mycket lätt, vanlig på många håll i Svealand och södra Norrland.

L. caprifolium kaprifol (fig 135). – Krona rörlik, tvåläppig; bär gulrött. – Balkan, Kaukasus. Mycket ofta odlad, kvarstående och/eller förvildad.

L. involucrata skärmtry (fig 136). – Krona rörlik, nästan regelbundet femflikig, i regel gul; bär glänsande svart, kontrasterar mot de vid mognaden starkt förstorade, röda stöblåden. – Nordamerika; ibland odlad, sällan förvildad och naturaliserad.

L. nigra svartry (fig 137). – Krona tvåläppig, mattröd, sällan vitaktig; bär blåsvart. – Mellaneuropas berg; sällan odlad och förvildad.

L. periclymenum vildkaprifol (fig 138). – Skott och blad i regel starkare håriga än hos kaprifol *L. caprifolium*. Krona rörlik, tvåläppig; bär rött. – Västra Götalands kusttrakter; ofta odlad; naturaliseras mycket lätt.

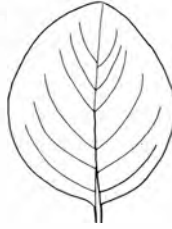

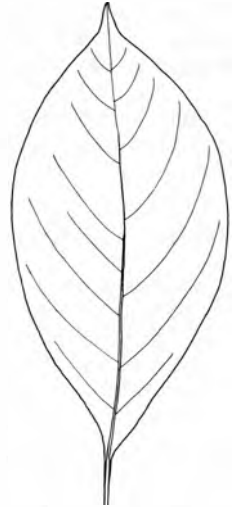
133 Alptry
Lonicera alpigena

134 Blåtry
Lonicera caerulea

135 Kaprifol
Lonicera caprifolium

136 Skärmtry
Lonicera involucrata

137 Svartry
Lonicera nigra

138 Vildkaprifol
Lonicera periclymenum

139 Rosentry
Lonicera tatarica

140 Skogstry
Lonicera xylosteum

L. tatarica rosentry (fig 139). – Krona tvåläppig men med djupt flikiga läppar (flikarna längre än pipen), vit–mörkröd; bär blodrött, sällan gult. – Östeuropa, Centralasien; ofta odlad och kvarstående.

L. xylosteum skogstry (fig 140). – Krona tvåläppig, gulvit, hårig; bär mörkrött. – Traktvis ganska vanlig, upp till södra Norrland; även odlad.

Lycium bocktörnen (Solanaceae)

Upprätta, 1–2 m höga buskar med bågböjda, långa, vitaktiga, kantiga kvistar. Blad strödda. Blommor ensamma eller få tillsammans i bladvecken, krona trattlik, lila. Bär 1 cm, rött–rödgult.

- 1 Bladskivor lansettlika (2,3–4,0 gånger så långa som breda), grågröna; kvistar ofta ganska rikligt torniga ..... *L. barbarum* bocktörne
- Bladskivor brett rombiska (1,4–2,2 gånger så långa som breda), rent gröna; kvistar föga torniga ..... *L. chinense* bredbladigt bocktörne

L. barbarum bocktörne (fig 141). – Kronpip midjelikt hopsnörd, ca 1 mm bred på det smalaste stället (innanför fodret). – Medelhavsområdet; förr ofta odlad, kvarstående och förvildad särskilt i östra Sverige.

L. chinense bredbladigt bocktörne (fig 142). – Kronpip jämntjock, minst 1,5 mm bred på det smalaste stället. – Östasien; förr ofta odlad, kvarstående och förvildad särskilt på västkusten.

Mahonia mahonior (Berberidaceae)

M. aquifolium mahonia (fig 147). – Buske, sällan över 1 m och ofta mycket lägre. Blad strödda, med 2–4 par småblad och uddsmåblad; småblad med 4–8 cm lång, läderartad, taggig, glänsande skiva. Blommor doftande, gula, i uppräta klasar. Bär svartaktigt, blådagligt, med röd saft. – Västra Nordamerika. Ofta odlad; lätt förvildad (fågelspridd) och naturaliserad.

Malus aplar (Rosaceae)

Blad dels på kortskott, dels strödda på långskott, utan glandler vid skivans bas. Blommor flera tillsammans från kortskott. Till skillnad från päron *Pyrus* har kronan inslag av rött; ståndarknapparna är gula.

1 Bladskäft runtom tätt filthåriga, högst hälften så långa som skivan; bladskivor under vanligen tätt filthåriga; fodrets utsida tätt filthårig; grenar ej torniga ..... *M. domestica* apel
 - Bladskäft glest håriga på översidan, i övrigt kala, ofta mer än hälften så långa som skivan; bladskivor under glest håriga, mest på nerverna, eller kala; fodrets utsida kal; grenar ofta torniga ..... *M. sylvestris* vildapel

M. domestica apel (fig 144). – Litet träd. Äpple kortskafat, av växlande form och färg, oftast över 5 cm, sött–svagt surt. – Troligen uppkommen genom hybridisering i kultur. Ofta kvarstående; vanlig även som förvildad. Till synes förvildade apelar i skogsbryn är dock ofta ympade på vildaplar!

M. sylvestris vildapel (fig 145, 148). – Buske eller litet träd. Äpple långskafat, klotrunt, gult, högst 2,5 cm, mycket surt. – Vanlig i södra Sverige.

Myrica porsar (Myricaceae)

M. gale pors (fig 143). – Låg, starkt doftande buske. Blad strödda, med gula glandelpunkter. Tvåbyggare; blommor i korta ax på bar kvist. – Kärr, sjöstränder. Vanlig i större delen av landet; sällsynt eller saknas i Norrlands inland.

Myricaria klådris (Tamaricaceae)

M. germanica klådris. – Upp till 2 m hög buske med grågröna, upp till 1 cm långa, kala, barrlika blad på talrika korta skott utefter grenarna. Blommor i smala klasar, femtaliga, kronblad skära. Kapsel; frön med hårtofs. Sandiga, tidvis översvämmade flodstränder i Medelpad, Ångermanland och Jämtland; odlad, någon gång förvildad vid sänkta sjöar och i grustag.

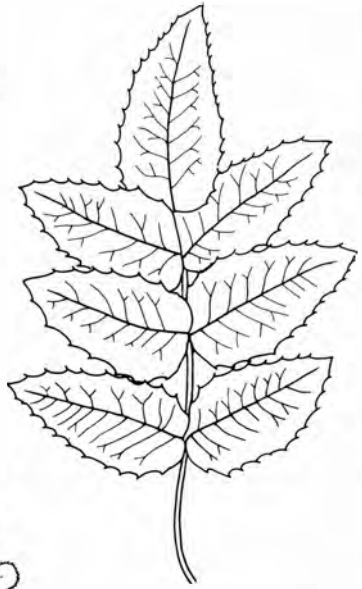
141 Bocktörne
Lycium barbarum

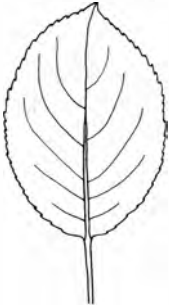
142 Bredbladigt
bocktörne
L. chinense

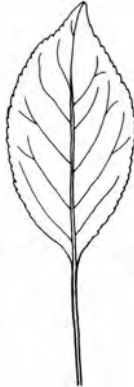
143 Pors
Myrica gale

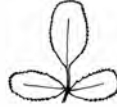
147 Mahonia
Mahonia aquifolium

144 Apel
Malus domestica

145 Vildapel
M. sylvestris

146 Puktörne
Ononis repens

148 Vildapel
M. sylvestris: hår

149 Busktörne
O. campestris

Ononis puktörnen (Fabaceae)

Lågväxta, torniga, nertill förvedade; kvistar ofta ensidigt håriga. Blad strödda, enkla-trefingrade, glandelhåriga. Blommor ensamma eller parvis i bladvecken, krona ljusröd.

- 1 Småbladens skiva ca tre gånger så lång som bred (längd/bredd 2,1–4,5); kort jordstam utan utlöpare ..... *O. campestris* busktörne
- Småbladens skiva ca dubbelt så lång som bred (längd/bredd 1,5–2,3); jordstam med utlöpare ..... *O. repens* puktörne

O. campestris busktörne (fig 149). – Kvistar mera tydligt ensidigt håriga och tornar kraftigare än hos följande. – Sällsynt på något fuktig gräsmark vid havet; Skåne, Blekinge, Bohuslän.

O. repens puktörne (fig 146). – Kvistar med ensidig-jämn hårlighet; ibland utan tornar. – Torr grusmark, ruderatmark; vanlig i Skånes slättbygder; norr därom sällsynt och mest vid kusten.

Parthenocissus vildvin (Vitaceae)

8–10 m långa lianer med greniga klängen, som sitter mitt emot bladen. Blad strödda. Blommor små, grönaktiga, i knippen mitt emot bladen. Bär ca 6 mm, blåsvart.

- 1 Klängen med 2–5 starkt förlängda, slingrande förgreningar, utan eller med svagt utvecklade, ofta oregelbundna häftskivor ..... *P. inserta* vildvin
 - Klängen med 5–12 tväradigt ställda förgreningar med väl utvecklade, runda häftskivor .....
 ..... *P. quinquefolia* klättervildvin

P. inserta vildvin (fig 150). – Föga klättrande; breder ut sig över annan vegetation; unga skott gröna. Småblad vasst sågade, under blanka, rent gröna. – Nordamerika; ofta odlad och kvarstående.

P. quinquefolia klättervildvin (fig 151). – Högt klättrande; unga skott röda. Småblad grovt och föga vasst sågade, under matta, vitaktiga. – Östra Nordamerika; odlad, mycket sällan kvarstående.

Philadelphus schersminer (Hydrangeaceae)

P. coronarius doftschersmin (fig 154). – Buske; knoppar dolda av bladskaftens baser; bark flagnar av redan på 2-åriga kvistar. Blad motsatta, med 1–2 starka sidonerver från huvudnervens basala del; bladskivor 4–8 × 2–4,5 cm på blomskotten, på långskotten upp till 12 cm. Blommor 2–11 tillsammans, fyrtaliga, starkt doftande, enkla eller fyllda, 2–3,5 cm breda; blombägare och foderblad utvändigt kala; krona gulvit; stift sammanvuxna upp till mitten, av ståndarnas längd eller kortare. – Norra Italien; mycket ofta odlad, ibland kvarstående.

Många andra arter och hybrider odlas. – Obs! Jasmin (släktet *Jasminum* inom familjen Oleaceae) har gula eller vita blommor på bar kvist och är sällsynt i odling.

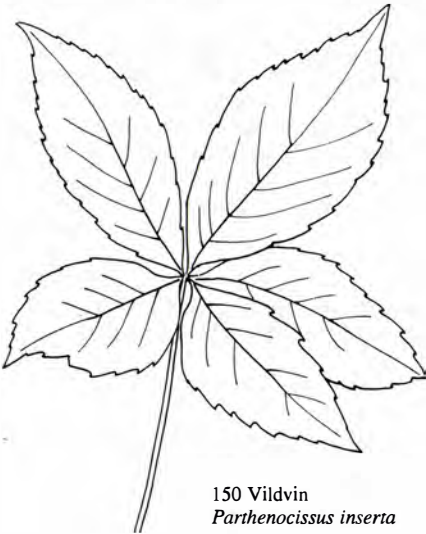
Physocarpus smällspireor (Rosaceae)

P. opulifolius smällspirea (fig 155). – 2–3 m hög buske. Blad strödda, med stora, snart avfallande stipler; skivor 5–10 cm, under ± kala eller med stjärnhår vid skivans bas. Blommor ca 1 cm vida, vita eller blekrosa, i ca 5 cm breda kvastar. Baljkapslar 3–5 från varje blomma, uppblåsta, kala. – Nordöstra Nordamerika. Ofta odlad, ibland kvarstående.

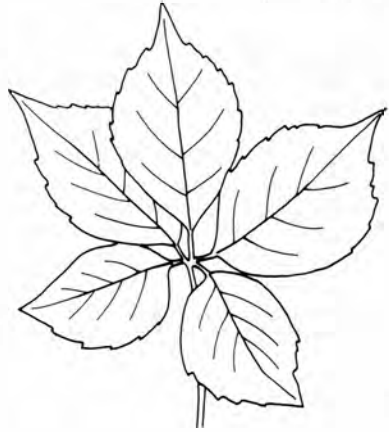
Picea granar (Pinaceae)

Höga träd; barrfästen tapplikt upphöjda, nedlöpande längs kvisten. Sambyggare; kottar hängande. Barren faller av vid torkning.

- 1 Barr runt hela skottet utstående, en del riktade rakt neråt 2
 - Barr på skottets undersida skilda, horisontellt utstående eller uppböjda på var sida av skottet 3
 2 Barr 7–15 mm, tät hopträngda ..... *P. mariana* svartgran
 - Barr 20–35 mm, ej hopträngda ..... *P. pungens* blågran
 3 Barr utpräglat platta, undersidan ljusare än översidan 4
 - Barr fyrkantiga—runda i tvärsnitt, alla sidor lika färgade 5
 4 Skott håriga; barr föga stickande ..... *P. omorika* serbisk gran
 - Skott kala; barr vasst stickande ..... *P. sitchensis* sitkagran

150 Vildvin
Parthenocissus inserta

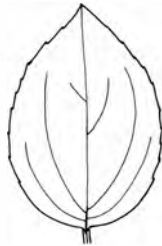
151 Klättervildvin
P. quinquefolia

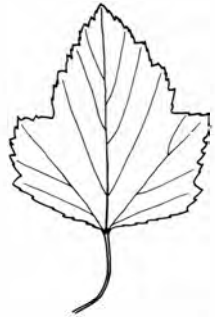
152 Gran
Picea abies
ssp. *abies*
Fröfjäll

153 Altaigran
P. abies
ssp. *obovata*
Fröfjäll

154 Doftschersmin
Philadelphus coronarius

155 Smällspirea
Physocarpus opulifolius

5 Barr blågrå, på skottets sida uppåtböjda; unga skott ofta vitpruade, alltid kala .. *P. glauca* vitgran
- Barr mörkgröna, raka eller svagt böjda; skott matta, orangebruna, ofta håriga .....

6 Fröfjäll ± rombiska, framkant tvärt avhuggen, urnupen eller sargad (fig 152) .....

..... *P. abies* ssp. *abies* gran

- Fröfjäll omvänt äggrunda—solfjäderformiga med helbräddad, rundad—tvär framkant (fig

153) ..... *P. abies* ssp. *obovata* altaigran

P. abies ssp. **abies** gran. — Skott kala eller håriga. Kottar 8–15 cm, fjäll rombiska med tvärt avhuggen spets (fig 152). — Hela Sverige utom längst i söder och väster, där den dock planteras mycket.

P. abies ssp. **obovata** altaigran. — Som föregående, men kottar ofta mindre, fjäll med brett och jämnt rundad framkant (fig 153). — Nordöstlig ras, når in i Norrbotten och i fjällen ner till Lycksele lappterrän.

56 *Picea*

P. glauca vitgran. — Kottar 4–6 cm. — Norra Nordamerika; ofta odlad som prydnads-, skogs- och läträd.

P. mariana svartgran. — Skott rödaktigt bruna, håriga. Barr fyrkantiga i tvärsnitt, ovan mörkgröna, under med två blåvita band. Kottar 3–4 cm. — Norra Nordamerika; någon gång odlad.

P. omorika serbisk gran. — Kottar 3–6 cm. — Serbien; odlad som prydnadssträd; härdig.

P. pungens blågran. — Skott kala, gulbruna. Barr fyrkantiga i tvärsnitt, vasst stickande, starkt blågrå eller någon gång rent gröna. Kottar upp till 12 cm långa, fjäll med fintandad kant. — Sydvästra Nordamerika; ofta odlad som prydnadssträd.

P. sitchensis sitkagran. — Kottar 5–8 cm långa, som mogna vitaktiga, fjäll tunna, vågiga, med grovtandade kanter. — Nordamerikas västkust; odlad som prydnads- och skogsträd.

Pinus tallar (Pinaceae)

Barr 2–5 tillsammans, vid basen omgivna av hinnlika fjäll. Sambyggare; fröfjäll utom hos weymouthtall *P. strobus* förtjockade i spetsen, med en knöl.

- 1 Barr 5 tillsammans 2
- Barr 2 tillsammans 4
- 2 Barr 0,5–0,8 mm breda; äldre kvistar släta, med föga framträdande barrårr; årsskott finhåriga—kala ..... *P. strobus* weymouthtall
- Barr 0,9–1,2 mm breda; äldre kvistar med starkt framträdande barrårr; årsskottens bas brunt filthårig 3
- 3 Knoppfjäll matta med vit hinnlik kant; barr 5–8(–12) cm; kotte ej 1,5 gånger så lång som bred, 6–8 cm lång ..... *P. cembra* ssp. *cembra* cembratall
- Knoppfjäll glänsande bruna; barr 7–15 cm; kotte mer än 1,5 gånger så lång som bred, 6–13 cm lång ..... *P. cembra* ssp. *sibirica* sibirisk tall
- 4 Barr 8–15 cm 5
- Barr högst 7 cm 6
- 5 Barr (8–)10–15 cm, styva, raka, mörkgröna—nästan svarta; stambark svartbrun—mörkgrå ..... *P. nigra* ssp. *nigra* svarttall
- Barr 12–18 cm, mjuka, böjda, grågröna; stambark gråröd .. *P. nigra* ssp. *laricio* korsikansk tall
- 6 Barr på skotten glesa, utspärrade, i regel kortare än 4 cm ..... *P. banksiana* banksianatall
- Barr på skotten täta, framåtriktade, i regel 4 cm långa eller mer 7
- 7 Barrverk blåaktigt grönt; bark på grenar och i stamtoppar tunn, gulröd; kotte tydligt skaf-tad; knoppar äggformiga, nästan kådfria ..... *P. sylvestris* tall
- Barrverk rent grönt—gulgrönt; bark ljusgrå—brungrå; kotte nästan oskafad; knoppar cylindriska, kådiga 8
- 8 Kotte bakåtriktad; fröfjällets mitt med spröt; årsskott ofta med två knoppkransar 9
- Kotte utåt- eller framåtriktad; fröfjällets spets kort, hakformig; årsskott med en knoppkrans .. 10
- 9 Vanligen buske; bark mörk, skorpig; barr 3–5 cm, mörkgröna .....
..... *P. contorta* var. *contorta* strandtall
- Träd; bark glatt, ljusgrå; barr 4–7,5 cm långa, gulgröna ... *P. contorta* var. *latifolia* contortatall
- 10 Buske med kort stam och långa, bågigt uppstigande grenar ..... *P. mugo* ssp. *mugo* bergtall
- Träd med hög stam ..... *P. mugo* ssp. *uncinata* fransk bergtall

P. banksiana banksianatall. – Högt träd. Barr breda, gulaktiga. Kotte 3–5 × 2 cm, krökt. – Norra Nordamerika; något planterad som skogsträd i Norrland.

P. cembra ssp. **cembra** cembratall. – Högt träd. Barr mörkgröna på ryggsidan, blåvita på buksidan. Kotte 8 × 6 cm, brett trubbigt äggformig med uppsvällda fjäll med utstående spetsar. Frön stora, ätliga. – Alpena, Karpaterna; odlad som prydnadsträd; anges även ha använts som skogsträd, men uppgifterna kanske gäller följande.

P. cembra ssp. **sibirica** sibirisk tall. – Som föregående men blir högre och är mera snabbväxande. – Ural, Sibirien; förekomst hos oss oklar, då den ofta innefattats i föregående.

P. contorta var. **contorta** strandtall. – Vanligen buske men ibland högt träd. Kotte 2–5 cm lång, något sned, koniskt äggformig. – Västra Nordamerikas kust; planterad som skyddsträd t ex på sanddyner i södra Sverige.

P. contorta var. **latifolia** contortatall. – Högt träd. Barr citrondoftande. Kotte mycket sned, större än hos föregående. – Västra Nordamerikas inre bergsområden; fr o m 1970-talet planterad i stor skala som skogsträd i norra Sverige.

P. mugo ssp. **mugo** bergtall. – Oftast buske, sällan lågt träd. Kotte 2–7 × 1,5–4 cm, fjällens spets ej hakformig. – Mellan- och Sydeuropas berg; planterad som prydnadsväxt och som sandbindare i södra Sveriges kusttrakter.

P. mugo ssp. **uncinata** fransk bergtall. – Högt träd. Kotte 5 cm, basala fjäll med hakformigt tillbakaböjd spets. – Franska Alpena, Pyreneerna; ibland planterad som prydnadsträd.

P. nigra ssp. **laricio** korsikansk tall. – Som följande. – Korsika, Syditalien; någon gång odlad som prydnadsträd.

P. nigra ssp. **nigra** svarttall. – Högt träd. Kotte äggformig, spetsig, 5–8 × 2,5–3 cm. – Österrike, Balkan, mellersta Italien; odlad som prydnadsträd och även som skogsträd.

P. strobus weymouthtall. – Högt träd. Barr 6–12 cm långa, mörkgröna–svartaktiga. Kotte lång och smal, hängande, 10–20 × 4–5 cm, spetsig, gles, något böjd. – Nordöstra Nordamerika; odlad som prydnadsträd, förr även i skogsbestånd.

P. sylvestris tall. – Högt träd. Kotte konisk, upp till 8 cm lång. – Vanlig i hela Sverige. En nordlig ras har långsträckt krona och kortare och grövre barr.

Populus popplar (Salicaceae)

Snabbväxande, stora träd; blad på kortskott och strödda på långskott (obs ofta olika i formen). Tvåbyggare; blommor vindpollinerade, i hängen. Kapsel; frön med hårtofs (sprids med vinden). – Många kulturformer är hybrider, som är vegetativt uppförökade i stor skala.

- 1 Knoppar ± filthåriga (liksom årsskott och bladundersidor åtminstone som unga) 2
 - Knoppar kala; årsskott och bladskivor utan filt (ibland silkeshåriga eller kort finhåriga) 3

58 *Populus*

- 2 Långskottsblad med handflikig skiva ..... *P. alba* silverpoppel
 - Långskottsblad med $\pm$ grovt buktad skiva ..... *P. canescens* gråpoppel
- 3 Bladskäft plattade från sidorna; bladskivor under gröna; knoppar ej eller svagt klibbiga och
 ej balsamdoftande 4
 - Bladskäft ej plattade; bladskivor under vitaktiga; knoppar starkt klibbiga och balsam-
 doftande 10
- 4 Bladskivor rundade, med rundad bas 5
 - Bladskivor triangulära eller rombiska, med tvär eller killik bas 6
- 5 Bladtändernas höjd 1,5–2 mm ..... *P. tremula* asp
 - Bladtändernas höjd ca 0,5 mm ..... *P. tremuloides* amerikansk asp
- 6 Bladskivornas bas alldeles tvär (fig 161) 7
 - Bladskivornas bas killik (ibland mycket brett, fig 160) 8
- 7 Årskott kala ..... *P. $\times$ canadensis* 'Serotina' höstpoppel
 - Årskott finhåriga ..... *P. $\times$ canadensis* 'Robusta' goliatpoppel
- 8 Bladtänder starkt klolika (fig 160); ofta en eller två glandler vid bladskivans bas alldeles in-
 till skafet ..... *P. $\times$ canadensis* 'Marilandica' marylandpoppel
 - Bladtänder svagt eller ej alls klolika (fig 165); inga glandler 9
- 9 Kortsrottens nedre blad med $\pm$ triangulära, upp till 8 cm långa och breda skivor ..... *P. nigra* svartpoppel
 - Kortsrottens blad med $\pm$ rombiska, upp till 6 cm långa och breda skivor .....
 ..... *P. nigra* 'Italica' pyramidpoppel
- 10 Årskott ej kantiga 11
 - Årskott kantiga 13
- 11 Kortsrottensbladens skiva med tydligt hjärtlik bas ..... *P. $\times$ jackii* ontariopoppel
 - Kortsrottensbladens skiva med kilformig—svagt hjärtlik bas 12
- 12 Bladskivor brett äggrunda med nästan tvär—svagt hjärtlik bas .....
 ..... *P. balsamifera* 'Hortensis' balsampoppel
 - Bladskivor smalt äggrunda med kilformig bas ..... *P. balsamifera* 'Elongata' jämtlandpoppel
- 13 Bladskäft kala; kortsrottensbladens skivor ofta omvänt äggrunda ..... *P. simonii* kinesisk poppel
 - Bladskäft håriga; bladskivor ej omvänt äggrunda 14
- 14 Blad tunna, under blekgröna ..... *P. $\times$ berolinensis* berlinerpoppel
 - Blad tjocka, under starkt vitaktiga 15
- 15 Bladskivor elliptiska—äggrunda med jämnt bågböjda sidor; årskott grågula, starkt kan-
 tiga ..... *P. laurifolia* lagerpoppel
 - Bladskivor triangulärt äggrunda, mot spetsen med nästan raka sidor; årskott rödbruna,
 svagt kantiga ..... *P. trichocarpa* jättepoppel

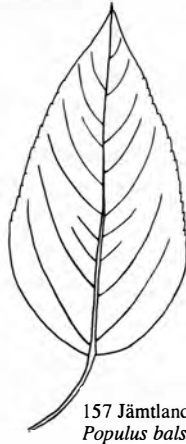
P. alba silverpoppel (fig 156). — Krona bredast nära toppen; bildar rikligt med rotskott. Bladverk påfallande vitt. Båda könen odlas. — Mellan- och Sydeuropa till Centralasien; förr ganska ofta odlad, ibland förvildad och kraftigt vegetativt spridd.

P. balsamifera 'Elongata' jämtlandpoppel (fig 157). — Förutom i bladform anges jämtlandpoppeln skilja sig från balsampoppeln genom att årskott och bladskäft är varaktigt finhåriga, men det är tveksamt om detta stämmer. — Kulturform; mycket hårdig; odlas mycket, särskilt norrut.

P. balsamifera 'Hortensis' balsampoppel (fig 158). — Ganska smalkronig med snett uppåtriktade grenar; bildar rikligt med rotskott. Hanlig. — Norra Nordamerika; ofta odlad, lätt förvildad och kraftigt vegetativt spridd.

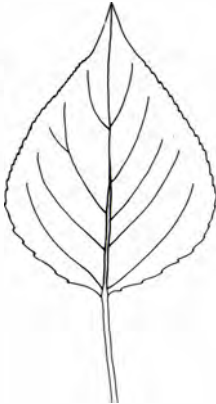
156 Silverpoppel
Populus alba

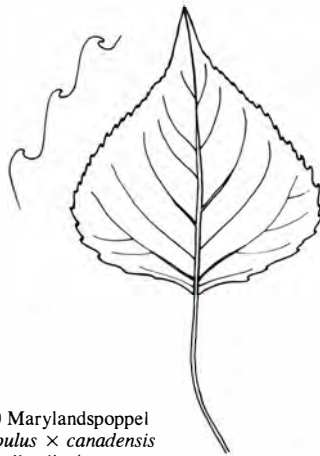
157 Jämtlandspoppel
Populus balsamifera
'Elongata'

158 Balsampoppel
Populus balsamifera
'Hortensis'

159 Berlinerpoppel
Populus × berolinensis

160 Marylandspoppel
Populus × canadensis
'Marilandica'

P. × berolinensis berlinerpoppel (fig 159). – Krona vanligen ganska smal; grenar uppåtriktade. Hanlig. – Hybrid mellan lagerpoppel och pyramidpoppel, uppkommen i Berlins botaniska trädgård; odlad i större delen av landet; ibland spridd med rotskott.

P. × canadensis kanadapoppel. – Mångformig hybrid mellan svartpoppel *P. nigra* och den nordamerikanska *P. deltoides*. Skiljs från svartpoppel genom att bladkanten som ung är finhårig och att bladskivan ibland har 1–2 glandler vid skaftet. – Bl a följande tre typer kan urskiljas:

P. × canadensis 'Marilandica' marylandspoppel (fig 160). – Krona lågt ansatt, kvistar något slaka. Honlig. – Sedan länge odlad som parkträd; ovanlig utanför Skåne.

60 *Populus*

P. × canadensis 'Robusta' goliatpoppel. — Mycket snabbvuxen; smalkronig med föga utstående grenar. Hanlig. — Fr o m 1920-talet mycket odlad i läplanteringar.

P. × canadensis 'Serotina' höstpoppel (fig 161). — Stam först högt upp förgrenad; vid, ofta oregelbunden krona med brett utstående grenar. Hanlig. — Ofta planterad som alléträd och vindskydd i Skåne.

En närstående sort är 'Erecta', med snabbare växt, länge slät bark och smal krona av ± uppåtriktade grenar; den är hanlig. En annan är 'Regenerata', som är honlig och tidigt utslående med från början gröna blad.

P. canescens gråpoppel (fig 162). — Krona på gamla träd bredast under toppen. Nästan enbart hanlig. — Anses ibland vara hybrid mellan asp och silverpoppel; oftare odlad än den senare; förvildas ofta med rotskott.

P. × jackii ontariopoppel (fig 163). — Ganska smal och gles krona. Honlig. — Endast känd i kultur; troligen en hybrid mellan balsampoppel och den nordamerikanska *P. deltoides*; sedan gammalt odlad och ibland förvildad med rotskott.

P. laurifolia lagerpoppel (fig 164). — Grenar utspärrade. Hanlig. — Sibirien; sedan länge odlad; ibland kvarstående.

P. nigra svartpoppel (fig 165). — Krona vid, gles, lågt ansatt; bladskiva alltid utan glandler vid skaflet. Oftast hanlig. — Central- och Östeuropa; sedan gammalt odlad, i Skåne ganska vanlig.

P. nigra 'Italica' pyramidpoppel (fig 166). — Krona smalt pelarlik med uppåtriktade grenar. Hanlig. — Odlingsform, troligen med ursprung i norra Italien; sedan länge odlad.

P. simonii kinesisk poppel (fig 167). — Grenar ganska fina och utspärrade; kvistar något slaka. Hanlig. — Kina; nu ganska ofta odlad; ibland kvarstående.

P. tremula asp (fig 168). — Rikligt rotskottsbildande. Blad långskaftade; rotskottsblad mycket stora, hjärtlika. — Vanlig i hela Sverige.

En form med starkt håriga blad är ej ovanlig. Jätteasp (*f. gigas*) har kortsottsblad med upp till 10 cm långa skivor.

P. tremuloides amerikansk asp (fig 169). — Som asp men med mera triangulära bladskivor. — Nordamerika; sällan odlad.

Hybriden asp × amerikansk asp *P. tremula* × *tremuloides* är mycket snabbväxande och har odlats som virkesträd.

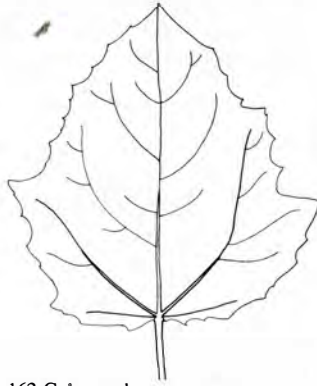
P. trichocarpa jättepoppel (fig 170). — Krona smal med uppåtstigande grenar. Hanlig. — Västra Nordamerika; ofta odlad, någon gång även som skogsträd.

Potentilla fingerörter (Rosaceae)

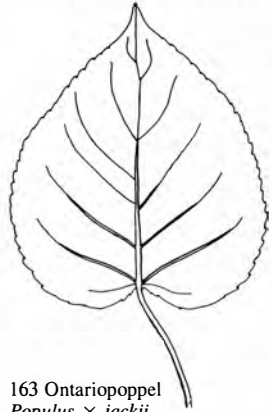
P. fruticosa tok (fig 171). — Upp till 1,5 m hög buske; unga kvistar håriga. Blad strödda, med två par småblad och uddsmåblad. Småblad med 1–2,5 cm lång skiva, varierande i bredd och hårlighet. Tvåbyggare; kronblad 8–12 mm, höggula. — Fuktiga kalkhällar, vanlig på Öland, sällsynt på Gotland; ofta odlad, självsår sig lätt.

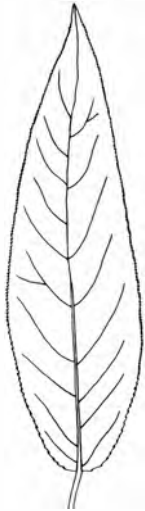
161 Höstpoppel
Populus × canadensis
'Serotina'

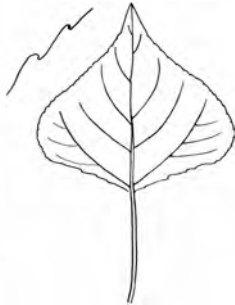
162 Gråpoppel
Populus canescens

163 Ontariopoppel
Populus × jackii

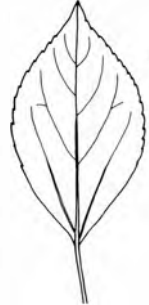
165 Svartpoppel
Populus nigra

164 Lagerpoppel
Populus laurifolia

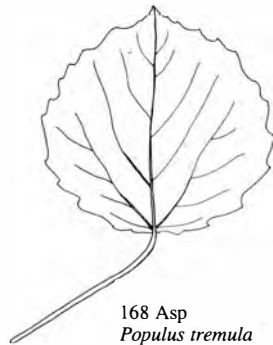

166 Pyramidpoppel
Populus nigra 'Italica'

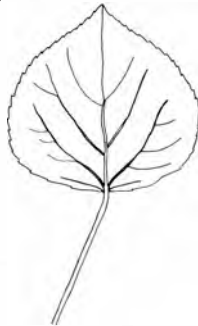

167 Kinesisk poppel
Populus simonii

+ exheman
blad!

168 Asp
Populus tremula

169 Amerikansk asp
Populus tremuloides

170 Jättepoppel
Populus trichocarpa

171 Tok
Potentilla fruticosa

Blekgul tok *Potentilla* × *friderichsenii* är korsningen mellan *P. fruticosa* och *P. davurica*. Den senare arten är vitblommig och bladen är nästan kala på undersidan. Blekgul tok har rapporterats några gånger som tillfälligt förvildad.

Prunus plommonsläktet (Rosaceae)

Blad på kortschnitt och strödda på långschnitt, hos vissa arter med glandler vid eller nära skivans bas. Blommor med fem vita kronblad och ett stift. Stenfrukt.

1 Stam tornig	2
- Stam ej tornig	4
2 Kvistar smala, kala, glänsande, ofta gröna	<i>P. cerasifera</i> körsbärsplommon
- Kvistar grova, håriga, matta, ej gröna	3
3 Bladskivor 20–53 mm långa, 1,9–2,8 gånger så långa som breda; blommor 1–1,5 cm vida	<i>P. spinosa</i> slån
- Bladskivor 32–74 mm långa, 1,2–2,2 gånger så långa som breda; blommor större	<i>P. domestica</i> ssp. <i>insitiita</i> krikon
4 Bladskivor med tvär eller hjärtlik bas, högst 1,4 gånger så långa som breda ...	<i>P. mahaleb</i> vejsel
- Bladskivor med kilformig bas, åtminstone 1,5 gånger så långa som breda	5
5 Blad kala på undersidan eller håriga endast längs mittnerven	6
- Åtminstone unga blad undertill håriga även längs sidonerverna, oftast på hela ytan	9
6 Bladskivor ca 4 gånger så långa som breda, upp till 5 cm långa	<i>P. tenella</i> dvärgmandel
- Bladskivor bredare och större	7
7 Blad ovan glänsande, med små, inåtkrökta tänder (fig 181), undertill oftast med tät hårbräm längs mittnervens basala del	<i>P. serotina</i> glanshägg
- Blad ovan matta, med vasst tillspetsade, utåtriktade tänder, undertill kala eller håriga endast i nervvinklarna	8
8 Bladskivor i genomsnitt ca 6 cm långa, tänder relativt breda och måttligt tillspetsade (fig 180); blomklasar hängande, kronblad ungefär dubbelt så långa som ståndarna	<i>P. padus</i> ssp. <i>padus</i> hägg
- Bladskivor i genomsnitt ca 8 cm långa, tänder mycket smala och långspetsade (fig 184); klasar uppräta, kronblad ej eller föga längre än ståndarna	<i>P. virginiana</i> virginiahägg
9 Hår på bladskäft, kvistar och nerver korta, ± rakt utstående, ofta rikliga (fig 177)	10
- Hår längre, mjukare, framåtriktade, ofta sparsamma (se på unga blad; fig 173)	13
10 Bladtändernas framkant rak eller konkav (fig 180)	<i>P. padus</i> ssp. <i>borealis</i> nordhägg
- Tändernas båda kanter konvexa	11
11 Bladskivor äggrunda, undertill håriga bara på nerverna; kvistar smala, glänsande, ofta gröna	<i>P. cerasifera</i> körsbärsplommon
- Bladskivor elliptiska, undertill håriga även mellan nerverna; kvistar grova, matta, ej gröna ...	12
12 Unga grenar kala eller sparsamt håriga; blad 7–10 cm; blommor 1,5–2 cm vida med grönaktigt vita kronblad; frukter 3–6 cm, med platt sten som lätt lossnar från fruktköttet	<i>P. domestica</i> ssp. <i>domestica</i> plommon
- Unga grenar hårigare; blad mindre; blommor 2–2,5 cm vida med rent vita kronblad; frukter 1,5–3 cm, med mindre plattad sten, fastsittande vid fruktköttet	<i>P. domestica</i> ssp. <i>insitiita</i> krikon
13 Bladskäft nära skivan med två röda glandler; bladskivor 8–15 cm, matta, med omväxlande stora och små tänder, tandning relativt djup (fig 172)	<i>P. avium</i> sötkörsbär
- Bladskäft utan glandler (finns däremot på skivans bas); bladskivor något mindre, mera glänsande; tänder oftast ungefär likstora, tandning grundare (fig 175)	<i>P. cerasus</i> surkörsbär

172 Sötkörbär
Prunus avium

174 Körbärsplommon
Prunus cerasifera

176 Plommon
Prunus domestica ssp. *domestica*

175 Surkörbär
Prunus cerasus

173 Sötkörbär
Prunus avium: hår

177 Plommon
Prunus domestica ssp. *domestica*: hår

178 Krikon
Prunus domestica ssp. *insititia*

P. avium sötkörbär (fig 172, 173). – Kan bli stort träd; bildar ej rotskott. Blommor 2–4 tillsammans; foder med inslag av rött. Fukt nästan klotformig, hos vildformer röd, ca 1 cm, hos odlade former gul, röd eller svart, upp till 2,5 cm. – Europa; anses vild i södra Sverige, men har ökat mycket genom förvildning.

Vissa körsbärs sorter är hybrider mellan söt- och surkörbär.

P. cerasifera körsbärsplommon (fig 174). – Hög buske eller litet träd. Blommar mycket tidigt. Blommor 1–3 tillsammans; foder ej rött. Bladskivor 4–8 cm långa. Fukt 1–3 cm, nästan klotformig, gul eller röd, söt. – Sydosteuropa, Sydvästasien; ganska ofta planterad i södra Skåne; i Danmark naturaliserad, kanske även hos oss.

P. cerasus surkörbär (fig 175). – Hög buske eller litet träd; bildar rikligt med rotskott. Bladskivor 5–10 cm. Blommor 2–4 tillsammans på kort, småbladigt skaft; foder med inslag av rött. Fukt 1,5–2 cm, nästan klotformig, röd–svart. – Sydvästasien; odlas mycket och är vanlig som förvildad.

P. domestica ssp. *domestica* plommon (fig 176, 177). – Litet träd; bildar rotskott. Blommor 1–3 tillsammans; foder ej rött. Fukt 3–6 cm lång, ellipsoid, blå, röd, grönaktig eller gul. – Arten *P. domestica* anses ha uppkommit ur korsningar mellan körsbärsplommon *P. cerasifera* och slån *P. spinosa*. Vanlig i odling och förvildas lätt på ödetomter.

P. domestica ssp. *insititia* krikon (fig 178). – Litet träd eller stor buske; bildar rotskott. Blommor 1–3 tillsammans; foder ej rött. Fukt 1,5–3 cm, nästan klotrund, oftast blå. – Ursprung och förekomst som för plommon. Gränsen mellan underarterna är oskarp och vissa sorter förs än till den ena, än till den andra.

Hybriden mellan krikon och slån *P. domestica* ssp. *insititia* × *spinosa* är känd från bl a norra Skåne. Den har nedsatt pollenfertilitet och kan kännas igen på klyvöppningarnas storlek (Weimarck 1943). — Terson är ett namn på en sort av krikon och ej på denna hybrid.

P. mahaleb vejskel (fig 179). — Låg buske. Bladskivor 3–6 cm långa. Blommor i korta, breda klasar. Frukt 8–10 mm lång, ± äggformig, slutligen svart. — Mellan- och Syd-europa; sällan odlad men förvildas lätt; lokalt naturaliserad.

P. padus ssp. *borealis* nordhägg. — Skiljer sig från hägg *P. padus* ssp. *padus* genom att ha håriga blad och mer upprätta klasar. — Ersätter häggen i fjällnära trakter.

P. padus ssp. *padus* hägg (fig 180). — Hög buske eller träd. Blommor i långa, hängande klasar; kronblad avlånga, mycket längre än ståndarna. Frukt 6–8 mm, ± klotrund, svart. — Vanlig i större delen av Sverige.

P. serotina glanshägg (fig 181). — Lik hägg *P. padus* ssp. *padus* men klasar upprätta, bladskivor upp till 12 cm långa, blommor mindre, kronblad cirkelrunda, föga längre än ståndarna. Frukt 8–10 mm, mörkröd–nästan svart. — Östra Nordamerika; sällan odlad, någon gång förvildad, lokalt naturaliserad.

P. spinosa slån (fig 182). — Buske; bildar rotskott. Blommor 1–3 tillsammans; foder ej rött. Frukt 8–15 mm, klotrund, svartblå, blådagig. — Vanlig i södra Sveriges kusttrakter; förr ibland planterad i inlandet för frukten.

P. tenella dvärgmandel (fig 183). — Upp till 2 m hög, vek buske; bildar rikligt med rotskott. Blommor rosa. Frukt 2 cm lång, äggformig, gulgrå, filthårig. — Sydvästra Asien; sällan odlad, någon gång rotskottsforvildad.

P. virginiana virginiahägg (fig 184). — Stor buske eller litet träd; bildar rotskott. Lik hägg *P. padus* ssp. *padus* men klasar upprätta, blommor mindre, kronblad cirkelrunda, föga längre än ståndarna. Frukt 8 mm, vanligen röd. — Nordamerika; rätt sällan odlad men förvildas lätt, lokalt naturaliserad.

Pseudotsuga douglasgranar (Pinaceae)

P. menziesii douglasgran. — Högt träd med smal krona; knoppar spolförmiga, spetsiga (påminner om bokknoppar); barrarr svagt upphöjda, bredare än långa. Barr spetsiga, 2,5–3,5 cm långa, under med två vita band, ovan rent gröna–blågröna. Tvåbyggare; kottar 5–10 cm, hängande; mellan fröfjällen sticker smala, treuddiga täckfjäll fram. — Västra Nordamerika; odlad som prydnadsträd och även som skogsträd, någon gång kvarstående.

Pyrus päron (Rosaceae)

P. communis päron (fig 185, 186). — Mycket variabel. Träd eller ibland tornig buske. Blad på kortskott och strödda på långskott, långskaftade, glänsande, håriga eller kala, helbräddade eller finsågade, föga längre än breda—nästan dubbelt så långa som breda. Krona som utslagen vit utan rött inslag; ståndarknappar röda. Fruktkött kornigt (innehåller s k stenceller). — Ofta kvarstående eller förvildad, kanske även ursprunglig. Vildformer är ofta torniga, bredbladiga och småfruktiga.

179 Vejksel
Prunus mahaleb

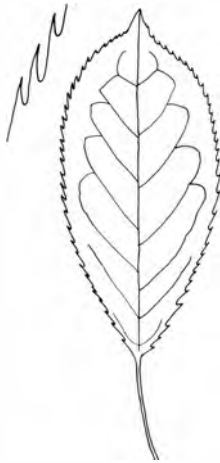
180 Hägg
Prunus padus ssp. *padus*

181 Glanshägg
Prunus serotina

182 Slån
Prunus spinosa

184 Virginiahägg
Prunus virginiana

185–186 Päron
Pyrus communis

183 Dvärgmandel
Prunus tenella

Quercus ekar (Fagaceae)

Höga träd (ibland buskformiga); knoppar ofta gytttrade mot grenspetsarna. Blad strödda. Sambyggare; hanhången tunna, flera tillsammans; honblommor få tillsammans på upprätt, ibland mycket kort skaft. Nöt (ollon) vid basen med svepskål.

- 1 Bladflikar uddspetsiga ..... *Q. rubra* rödek
- Bladflikar avrundade (bladskivor någon gång hela) 2
- 2 Bladskäft vanligen under 5 mm; skivor med öronlika flikar vid basen; nerver ibland även till inskärningarna mellan flikarna; fruktsamlingar långskaftade ..... *Q. robur* ek
- Bladskäft vanligen minst 10 mm; skivor med ± killik bas; inga nerver till inskärningarna; fruktsamlingar nästan oskaftade ..... *Q. petraea* bergesk

Q. petraea bergesk (fig 187). — Ofta med genomgående huvudstam och något uppåtriktade grenar. Knoppar smalt äggformiga, spetsiga; blad ganska jämnt fördelade utefter kvistarna, under stjärnhåriga. — Konkurrenskraftig särskilt på torr, sandig mark och bergshöjder; södra Sverige upp till Vänern, men ovanlig i inlandet.

Hybriden bergesk $\times$ ek *Q. petraea* $\times$ *robur* kombinerar föräldrarnas egenskaper på olika sätt och är åtminstone i vissa trakter vanligare än ren bergesk. Den finns även i områden där denna saknas.

Helbladiga former förekommer av båda arterna samt av hybriden.

Q. robur ek (fig 190). — Stam ofta upplöst i grenar lågt i kronan; grenar oftast utåtriktade. Knoppar brett äggformiga, trubbiga; blad ofta anhopade i kvistarnas spetsar, under med eller utan stjärnhår. — Vanlig upp till norrlandsgränsen, planterad norr därom.

Q. rubra rödek (fig 189). — Krona vid. Bladskaft 2–5 cm; skivor 12–22 cm, under med hårtofsar i nervvinklarna, f ö kala. Fruktar ensamma eller parvis, kortskaftade. Östra Nordamerika; odlad som prydnadsträd och i skogsbestånd, särskilt på sandjord.

Rhamnus getaplar (Rhamnaceae)

R. catharticus getapel (fig 191). — Buske eller upp till 6 m högt träd; grenar torniga, delvis motsatta. Bladskivor 4–5 cm. Tvåbyggare; blommor fyrtaliga, 4 mm vida, ensamma eller få tillsammans, gulgröna. Stenfrukt 8 mm, som mogen svart med grönt kött, giftig. — Skogsbryn, ljus lövskog; norrut till norrlandsgränsen; ej vanlig i inlandet, mer i kusttrakter.

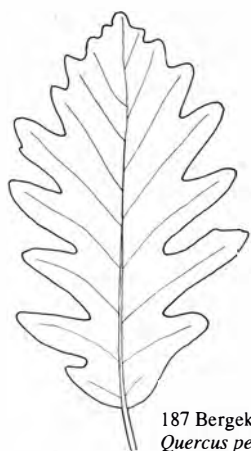
Rhus sumakar (Anacardiaceae)

R. typhina rönnsamak (fig 188). — Buske eller litet flerstamigt träd upp till 5 m. Blad strödda; skaft tätt utspärret mjukhårigt. Småblad 5–15 par, jämbreda—smalt äggrunda med utdragen spets, håriga som unga, med påfallande, röd höstfärg. Blommor i täta, svartaktiga, kolvlika ställningar i grenspetsarna. Stenfrukt röd, tätt hårig. — Östra Nordamerika; ofta odlad, någon gång kvarstående.

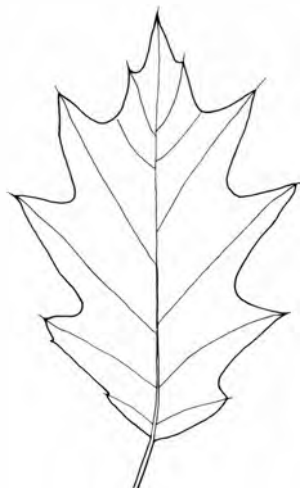
Ribes vinbär (Grossulariaceae)

Små buskar med strödda, handflikiga blad; stipler avfallande eller saknas. Blommor i klasar (mycket korta hos krusbär *R. uva-crispa*), med stora foderblad och små kronblad, tvåkånade utom hos måbär *R. alpinum*. Bär.

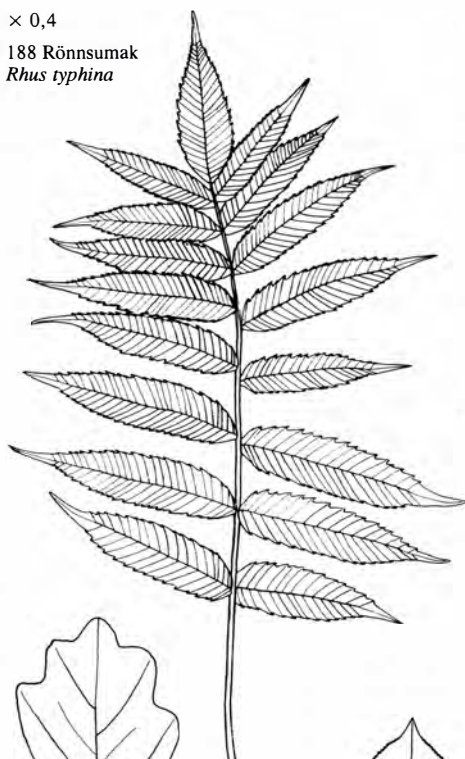
1 Kvistar taggiga	<i>R. uva-crispa</i> krusbär
- Kvistar ej taggiga	2
2 Bladskivor och bladskaft helt kala	<i>R. aureum</i> gullrips
- Bladskivor och bladskaft mer eller mindre håriga	3
3 Blad undertill med många—enstaka gula glandelpunkter (blad doftande vid gnidning)	4
- Blad undertill utan glandelpunkter	5
4 Blad undertill gleshåriga, med många gula glandelpunkter	<i>R. nigrum</i> svarta vinbär
- Blad undertill täthåriga, med få glandelpunkter	<i>R. sanguineum</i> rosenrips

187 Bergek
Quercus petraea

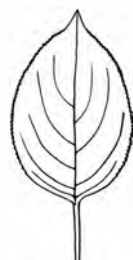
189 Rödek
Quercus rubra

× 0,4
188 Rönnsamak
Rhus typhina

190 Ek
Quercus robur

191 Getapel
Rhamnus catharticus

- 5 Bladskäft och bladundersidor täthåriga; blad doftande vid gnidning ..... *R. sanguineum* rosenrips
- Bladskäft och bladundersidor mindre täthåriga – kala; ej doftande 6
- 6 Blad under glänsande, högst 5 cm breda, ovan med glesa grova glandelhår; mittflikens längd större än bredden vid basen ..... *R. alpinum* måbär
- Blad under matta, ofta mer än 5 cm breda, ovan med slanka enkelhår eller kala; mittfliken oftast bredare (röda vinbär) 7
- 7 Blommor fatlika; ståndarknappens halvor ej sammanstötande på insidan (fig 197); bladskivans bas djupt hjärtlik ..... *R. rubrum* trädgårdsvinbär
- Blommor skålförmiga; knapphalvor sammanstötande på insidan (fig 199); bladskivans bas tvär eller grunt hjärtlik 8

- 8 Foderblad tätt cilierade, stöter samman eller täcker varann i utslagna blommor (fig 195); kronbladens topp mer än 1 mm bred; bladskivor stora med något utdragen mittflik ..... *R. × pallidum* hollandsvinbär
 - Foderblad kala eller glest cilierade, stöter ej samman (fig 199); kronbladens topp mindre än 1 mm; bladskivor små med kort mittflik 9
- 9 Blad under ganska starkt håriga; klasar med 10–20 blommor ..... *R. spicatum* ssp. *spicatum* skogsvinbär
 - Blad under nästan kala; klasar med 3–8 blommor ..... *R. spicatum* ssp. *lapponicum* lappvinbär

R. alpinum måbär (fig 192). – Risig buske med avflagnande bark. Tvåbyggare; blommor i upprätta klasar, rikblommiga hos hanbuskar, fåblommiga hos honbuskar; stödblåd längre än blomskaftet. Blommor fatlika; bär rött, nästan smaklöst. Bryn, hagar, blockig skog. Vanlig i östra Syd- och Mellansverige, dessutom längs kusterna. Ofta odlad som häckväxt, någon gång förvildad.

R. aureum gullrips (fig 196). – Blad 3–6 cm breda, djupt treflikiga, flikar fåtandade. Blommor gula, rörformiga, doftande, i upp till 15-blommiga, snett uppåtriktade klasar. Bär svart, ca 8 mm. Västra Nordamerika; ganska ofta odlad prydnadsbuske, någon gång kvarstående.

R. nigrum svarta vinbär (fig 194). – Blad 4–8 cm breda, starkt doftande vid gnidning, under gleshåriga. Blommor klocklika, invändigt violetteröda, i upp till 10-blommiga, hängande klasar. Bär svart, 8–12 mm. Fuktig lövskog, gärna längs bäckar; sannolikt inhemsk i östra Mellansverige, ofta förvildad och naturaliserad.

R. × pallidum hollandsvinbär (fig 195). – Lik trädgårdsvinbär *R. rubrum*, men blommor ofta rödbrokiga, i upp till 30-blommiga klasar. – Sannolikt hybrid mellan skogsvinbär *R. spicatum* ssp. *spicatum* och alpinvinbär *R. petraeum*, en mellaneuropeisk art som knappast odlas hos oss. Allmänt odlad bärbuske, ofta kvarstående och någon gång förvildad.

R. rubrum trädgårdsvinbär (fig 197). – Blad 4–7 cm breda. Blommor blekgröna, i upp till 20-blommiga, hängande klasar. Bär rött eller vitt (de flesta vita vinbärssorter tillhör denna art). Västeuropa; allmänt odlad bärbuske, ofta förvildad, särskilt i fuktig lövskog.

Hybriden mellan trädgårdsvinbär och skogsvinbär *R. rubrum* × *spicatum* ssp. *spicatum* (slottsvinbär *R. × houghtonianum*) anses förekomma som odlad och förvildad.

R. sanguineum rosenrips (fig 193). – Blad 3–10 cm breda. Blommor röda, rör-klockformiga, i upp till 20-blommiga, snett uppåtriktade klasar. Bär svart, starkt blådaggigt, 7–9 mm. Nordamerikas västkust. Mycket ofta odlad, någon gång kvarstående.

R. spicatum ssp. *lapponicum* lappvinbär (fig 200). – Ersätter skogsvinbär *R. spicatum* ssp. *spicatum* i fjällen; mest i sydbranter i subalpina regionen; kalkgynnad.

R. spicatum ssp. *spicatum* skogsvinbär (fig 199). – Lik trädgårdsvinbär *R. rubrum*, men blommor ofta rödbrokiga. Vild i stora delar av mellersta och norra Sverige, kanske även längre söderut; troligen ej ofta odlad.

R. uva-crispa krusbär (fig 198). – Blad 2–4 cm breda, småhåriga–kala. Blommor gröna–rosa, klocklika, 1–3 tillsammans. Bär 10–20 mm, borsthårigt eller kalt. – Större delen av Europa, men anses ej vara vild i Sverige. Allmänt odlad och förvildad, t ex på renar och i stenrösen.

192 Måbär
Ribes alpinum

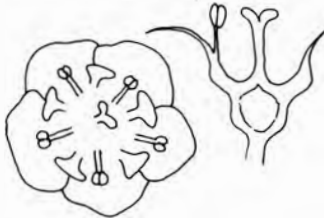
193 Rosenrips
Ribes sanguineum

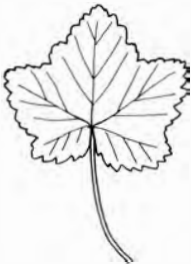
194 Svarta vinbär
Ribes nigrum

195 Hollandsvinbär *Ribes* × *pallidum*

196 Gullrips
Ribes aureum

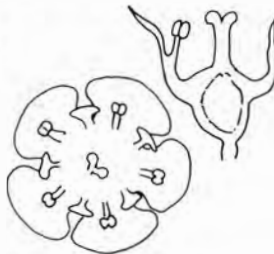
197 Trädgårdsvinbär *Ribes rubrum*

198 Krusbär
Ribes uva-crispa

199 Skogsvinbär *Ribes spicatum* ssp. *spicatum*

200 Lappvinbär
Ribes spicatum
ssp. *lapponicum*

Robinia robinior (Fabaceae)

R. pseudoacacia robinia (fig 201). – Upp till 30 m högt träd; bark slutligen med tjocka åsar. Grenar och kvistar med parvis anordnade tornar (ombildade stipler). Blad strödda, med 6–7 par småblad och uddsmåblad, i regel ungefär dubbelt så långa som breda; småblad under jämnt håriga, skivor 35×25 mm, med 2 mm långt skaft. Blommor vita, väldoftande, i 1–2 dm långa, hängande klasar. Baljor 5–10 cm långa, kala. – Östra Nordamerika; ofta planterat prydnadsträd; självsår sig lätt.

201 Robinia
Robinia pseudoacacia

Rosa rosor (Rosaceae)

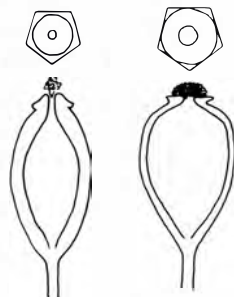
Taggiga buskar med parbladiga, strödda blad. Foder- och kronblad fem; hos vissa arter har två foderblad flikar på båda sidor, ett har flikar på ena sidan, och två är hela; hos övriga arter är alla foderblad hela. Frukterna (nötter) ligger inuti den urnformiga blombotten, nyponet. *Dysken* är den översta delen av nyponet, som bildar en ring mellan ståndarnas fästen och hålet där stiften går ut (*stiftkanalen*). Stiftkanalen och diskens form och storlek syns bra om man klyver nyponet eller gnider bort ståndare och pistiller och tittar uppifrån (fig 202, 203).

Taggarnas form och storlek ska bedömas på väl utvecklade vegetativa skott.

Stenros *R. canina*, nyponros *R. dumalis*, luddros *R. serardii* och hartsros *R. villosa* ssp. *mollis* är mycket variabla, och övergångsformer mellan dessa är vanliga. Ett speciellt förökningssätt (äggcellerna får många fler kromosomer än pollencellerna) medför att avvikande typer kan stabiliseras och bilda lokala raser. – Gammaldagsrosorna jungfruros *R. × alba*, centifolieros *R. × centifolia*, damascenerros *R. × damascena* och provinsros *R. gallica* består av många sorter och de nämnda enheterna är mycket oskarpt avgränsade från varandra.

Malmgren (1986) ger en nyckel med fler detaljer. Där kommenteras även hybrider mellan vildarterna.

Förädlade rosor är ofta ympade på ett underlag av någon vildros, ofta stenros *R. canina* eller äppelros *R. rubiginosa*. Vid upphörd skötsel kan underlaget växa fram och ersätta kultursorten.

202 Stenros 203 Nyponros
Rosa canina. *Rosa dumalis*

Diskring och stiftkanal uppifrån och i snitt

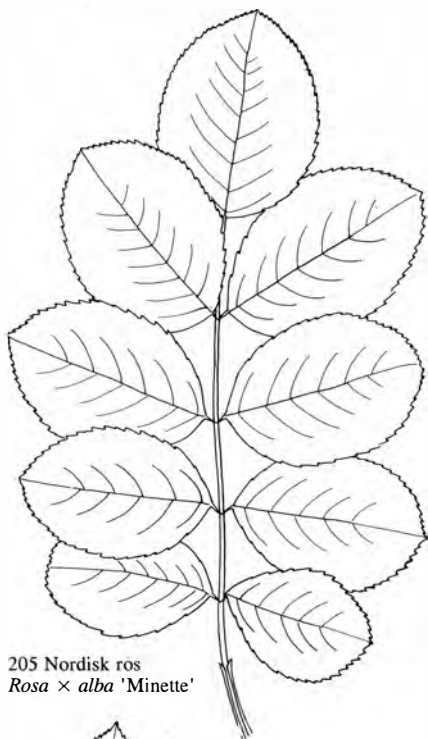
1	Årsskott med mycket tätt ställda, raka taggar och/eller borst	2
-	Årsskott med glesa, raka eller krökta taggar	12
2	Småblad under sparsamt håriga men med rikliga glandler, även mellan nerverna; blad med doft av äpple	<i>R. rubiginosa</i> äppelros
-	Annorlunda	3

- 3 Åtminstone större taggar håriga på basen 4
 - Taggar kala 5
- 4 Småblad breda (1,8–2,2 gånger så långa som breda), starkt rynkiga; taggar mycket tät-sittande, starkt håriga ..... *R. rugosa* vresros
 - Småblad smalare (2,2–2,8 gånger så långa som breda), nästan släta; taggar glesare, endast svagt håriga ..... *R. kamtchatica* kamtjatkaros
- 5 Utvuxna småblad under kala eller med glesa hår på mittnerven 6
 - Utvuxna småblad håriga även på sidonerver och skiva 8
- 6 Småblad 0,5–2 cm långa ..... *R. pimpinellifolia* pimpinellros
 - Småblad 2,5–6 cm långa 7
- 7 Taggar på årsskotten parvis vid bladfästena ..... *R. virginiana* glansros
 - Taggar på årsskotten regellöst spridda ..... *R. gallica* provinsros
- 8 Småblad glandelsågade (fig 212), ± läderartade ..... *R. gallica* provinsros
 - Småblad ej glandelsågade, mjuka 9
- 9 Vissa foderblad parflikiga; blomskafat småtaggiga och glandelborstiga .....
 ..... *R. × damascena* damascenerros
 - Foderblad enkla; blomskafat småtaggiga eller tagglösa, ej glandelborstiga 10
- 10 Blomskott med tättsittande, raka, nålformiga taggar; nypon päronformiga ... *R. acicularis* finnros
 - Blomskott utan eller med parvis ställda, böjda taggar vid bladen; nypon klotformiga 11
- 11 Blommor enkla ..... *R. majalis* var. *majalis* kanelros
 - Blommor fyllda ..... *R. majalis* var. *foecundissima* bukettrös
- 12 Småblad under sparsamt håriga men med rikliga glandler, även mellan nerverna; blad med doft av äpple 13
 - Annorlunda 15
- 13 Småbladens bas rundad; grenar med både klolika och borstlika taggar; nyponskafat glandel-borstiga ..... *R. rubiginosa* äppelros
 - Småbladens bas kilformig; grenar med bara klolika taggar; nyponskafat kala 14
- 14 Blommor vita—svagt skära ..... *R. elliptica* ssp. *inodora* västkustros
 - Blommor mörkt skära ..... *R. elliptica* ssp. *elliptica* tyskros
- 15 Stipler med glandelförsedda fransar i kanten (fig 219) ..... *R. multiflora* japansk klättreros
 - Stipler ej fransiga (ibland glandelsågade) 16
- 16 Bladverk och stammar starkt rödanlupna ..... *R. glauca* daggros
 - Bladverk och stammar gulgröna—svagt blågröna 17
- 17 Småblad under jämnt håriga 18
 - Småblad under kala eller håriga endast på nerverna 28
- 18 Flertalet taggar svaga, raka (fig 223); foderblad på mogna nypon uppåtriktade, hopstående 19
 - Taggar relativt kraftiga, böjda (fig 222); foderblad på mogna nypon utåt- eller neråtriktade ... 23
- 19 Småblad enkelsågade; stammar nertill tät borsttaggiga 20
 - Småblad glandelsågade med glandler även på tändernas rygg (fig 212); stammar nertill ej borstiga 21
- 20 Blommor enkla ..... *R. majalis* var. *majalis* kanelros
 - Blommor fyllda ..... *R. majalis* var. *foecundissima* bukettrös
- 21 Småblad kala på ovsidan, gleshåriga på undersidan; stammar ofta delvis borsttaggiga ....
 ..... *R. gallica* provinsros
 - Småblad täthåriga på båda sidor; taggar glesa 22

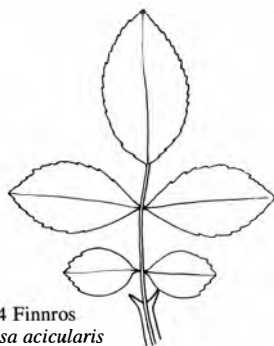
- 22 Småblad vanligen längre än 3,5 cm; unga stammar ej blådagliga; nypon i regel tät glandelborstiga (fig 225) ..... *R. villosa* ssp. *villosa* plommonros
 - Småblad vanligen kortare än 3,5 cm; unga stammar oftast blådagliga; nypon ej eller glest glandelborstiga ..... *R. villosa* ssp. *mollis* hartsros
- 23 Blad ofta 5-taliga, småblad stora; nästan alltid med fyllda blommor 24
 - De flesta blad 7-taliga, småblad mindre; enkla blommor 25
- 24 Småbladens kant glandelsågade med glandler även på tändernas rygg (fig 212) .....
 - Småbladens kant enkelsågade ..... *R. × centifolia* centifolieros
R. × alba jungfruros
- 25 Diskring välvd, ofta nästan konisk, stiftkanalen upptar ca 1/4 av dess diameter (fig 202); stiftsamling hög och lucker eftersom stiften är olika långa, svagt hårig; foderblad på mogna nypon nerböjda, snart avfallande ..... *R. canina* stenros
 - Diskring plan eller svagt konvex, stiftkanalen upptar ca 1/3 av diskringens diameter (fig 203); stiftsamling halvklotformig eller plattad, täcker disken, starkt hårig; foderblad på mogna nypon utåtriktade 26
- 26 Småblad tydligt glandelsågade, ofta också med glandler på undersidan ..... *R. sherardii* luddros
 - Småblad ej eller otydligt glandelsågade, utan glandler på undersidan 27
- 27 Småblad spetsiga mot båda ändar, grågröna; taggar relativt raka; nyponskäft alltid med glandelborst ..... *R. sherardii* luddros
 - Småblad mera elliptiska, rent gröna eller blågröna; taggar starkare kloböjda; nyponskäft kala ..... *R. dumalis* nyponros
- 28 Taggar parvis strax under bladfästena, inga mellan bladfästena ..... *R. virginiana* glansros
 - Taggar regellöst fördelade på skotten 29
- 29 Bladskäft och småbladens huvudnerv under både med glandler och enkelhår; taggar på kraftiga skott halvcirkelformigt böjda (fig 220); foderbladens flikar ånyo flikiga .....
R. obtusifolia flikros
 - Annorlunda 30
- 30 Taggar raka—svagt böjda 31
 - Taggar kloböjda 33
- 31 Småblad enkelsågade ..... *R. × alba* jungfruros
 - Småblad glandelsågade med glandler även på tändernas rygg (fig 212) 32
- 32 Småblad läderartade; tänder korta (fig 212) ..... *R. gallica* provinsros
 - Småblad ej läderartade; tänder vasst tillspetsade (fig 213) ..... *R. jundzillii* ryssros
- 33 Blad ofta 5-taliga, småblad stora; nästan alltid med fyllda blommor ..... *R. × alba* jungfruros
 - De flesta blad 7-taliga, småblad mindre; enkla blommor 34
- 34 Diskring välvd, ofta nästan konisk, stiftkanalen upptar ca 1/4 av dess diameter (fig 202); stiftsamling hög och lucker eftersom stiften är olika långa, svagt hårig; foderblad på mogna nypon nerböjda, snart avfallande ..... *R. canina* stenros
 - Diskring plan eller svagt konvex, stiftkanalen upptar ca 1/3 av diskringens diameter (fig 203); stiftsamling halvklotformig eller plattad, täcker disken, starkt hårig; foderblad på mogna nypon utåtriktade ..... *R. dumalis* nyponros

R. acicularis finnros (fig 204). — Lik kanelros *R. majalis* ssp. *majalis* men upp till 1 m och borsttaggig högt upp; nyponets skäft upp till 5 cm, glandelborstig; nypon äggformigt. — Fuktig skog; känd från tre lokaler i Norrland. Någon gång odlad.

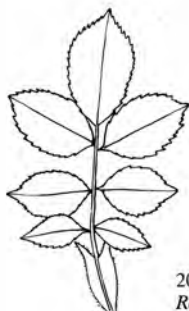
R. × alba jungfruros (fig 207). — Upp till 1,3 m, rikt rotskottsbyggande. Taggar kloböjda, stammar ofta dessutom med borst. Småblad 3–7, något läderartade, normalt enkelsågade, matt grågröna, under håriga—kala. Blommor oftast fyllda, vita—skära, plattade. Foderblad

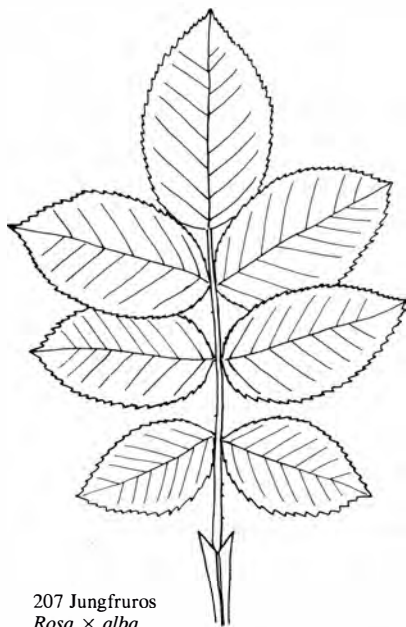
205 Nordisk ros
Rosa × *alba* 'Minette'

204 Finnros
Rosa acicularis

206 Stenros
Rosa canina

207 Jungfruros
Rosa × *alba*

neråtböjda på nyponet, snart avfallande. – Mångformig grupp av kulturrosor, som anses ha sitt ursprung i korsningar mellan håriga typer av stenros *R. canina* och provinsros *R. gallica*. Vanlig i odling, länge kvarstående.

Nordisk ros, *R. × alba* 'Minette' (fig 205) klassificeras ibland som en egen enhet, *R. × suionum*. Den avviker starkt genom att ha svaga, glesa och raka taggar. Blad tunna, ovan rent gröna, mångpariga; småblad med avrundad spets. Blommor i regel fyllda.

R. canina stenros (fig 206). – Taggar ganska kraftiga, kloböjda. Småblad 5–7, 15–40 × 10–20 mm, oftast kala; bladkant vanligen enkelsågad. Blommor 1–4 tillsammans. Nypo-

Tabell 1. Skillnader mellan typiska exemplar av stenros *Rosa canina* och nyponros *R. dumalis*.
 Enstaka avvikelser får tolereras.

Karaktär	<i>Rosa canina</i> stenros	<i>Rosa dumalis</i> nyponros
Höjd	1,5–4 m	1–3 m
Bladfärg	livligt ljusgrön	blågrön
Småblad	med kilformig bas	med rundad bas
Blomfärg	ljust rosa–vit	mörkt rosa
Nypon	stenhårda, mycket sent mogna	mjuka, sent mogna
Foderblad på mogna nypon	neråtböjda, faller av vid mognaden	utåtriktade, sitter ofta kvar på vintern
Diskring	välvd, ofta nästan konisk	plan eller svagt välvd
Stiftkanal	mycket smal (upptar ca 1/4 av diskringens diameter)	relativt vid (upptar ca 1/3 av diskringens diameter)
Stiftsamling	oftast gleshårig, hög och lucker genom de olika långa stiften	tätt hårig, halvklottformig eller nästan platt, fast och hård
Stift	kala–gleshåriga	håriga

nets skaft vanligen något längre än nyponet, vanligen kalt. Vissa foderblad flikiga. Disk 4,5–5,5 mm; stiftkanal 0,5–1 mm. Nypon vanligen kalt. Se även tabell 1. – Vanlig i södra Sveriges kusttrakter, sällsynt i inlandet.

Indelas ibland i två underarter: ssp. *canina* med kala blad och ssp. *dumetorum* med finhåriga blad.

R. × centifolia centifolieros. – Lik provinsros *R. gallica* men högre (upp till 2 m), och mindre starkt rotskottsbildande. Grenarnas kloböjda taggar ofta kraftigare, borst talrika, olikstora. Småblad 3–7, tunna, under håriga; kant glandelsågad. Blommor ofta hängande, stora, alltid fyllda, rosa, högvälvda, starkt doftande. Vissa foderblad flikiga. – Mångformig grupp av kulturrosor, där bl a provinsros, damascenerros *R. × damascena* och stenros *R. canina* anses ingå. Vanlig i odling, länge kvarstående.

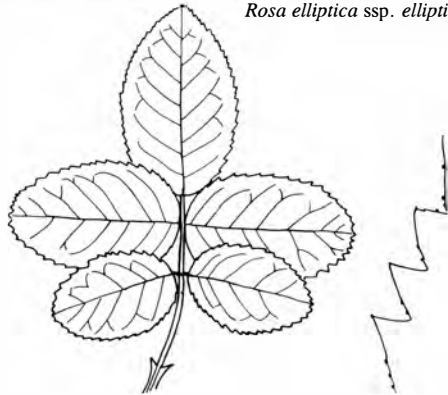
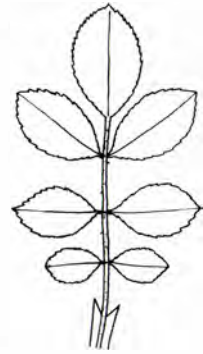
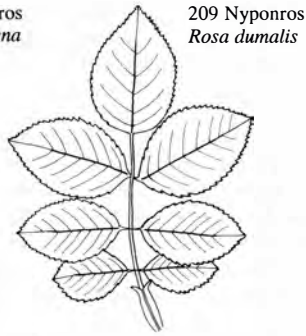
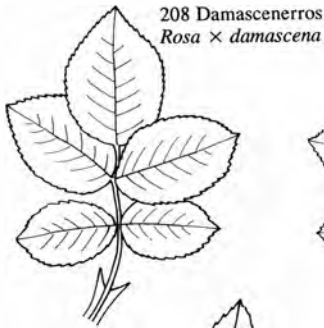
R. × damascena damascenerros (fig 208). – Upp till 2 m, rikt rotskottsbildande. Grenar med enstaka kloböjda taggar och dessutom med talrika borst. Småblad 5–7, grågröna, ovan kala, under oftast håriga; kant enkelsågad. Blommor flera tillsammans, ofta hängande, stora, alltid fyllda, rosa, skålformiga. Nyponets skaft glandelborstigt. Vissa foderblad flikiga. – Mångformig grupp av kulturrosor, som anses ha sitt ursprung i korsningar mellan provinsros *R. gallica* och *R. phoenicia*. – Vanlig i odling, länge kvarstående.

R. dumalis nyponros (fig 209). – Taggar krökta, svagare än hos stenros. Småblad 5–7, 20–45 × 15–25 mm; bladkant vanligen enkelsågad. Blommor 1–4 tillsammans. Nyponets skaft kortare än nyponet, vanligen kalt. Vissa foderblad flikiga. Disk 4 mm; stiftkanal 2–2,5 mm. Nypon vanligen kalt. Se även tabell 1. – Vanlig i södra Sverige, även i inlandet; finns upp till Dalarna och längs kusten till Ångermanland.

Indelas ibland i två underarter: ssp. *dumalis* med kala blad och ssp. *coriifolia* med finhåriga blad.

R. elliptica ssp. *elliptica* tyskros (fig 210). – Skiljer sig från följande främst genom mörkare blomfärg och tätare stiftsamling. Mellaneuropa; känd från ett par lokaler i Skåne (åkerrennar), där den förmodligen är planterad.

R. elliptica ssp. *inodora* västkustros. — Lik äppelros, men endast med klotlika taggar; småblad mörkare gröna, omvänt äggrunda med kilformig bas, endast med svag doft; blommor ljusare rosa; nyponets skaft vanligen något längre än nyponet, kalt. — Sällsynt vid kusten i norra Halland och Bohuslän.

R. gallica provinsros (fig 212). — Upp till 1,5 m, rikt rotskottsbildande. Grenar med enstaka kloböjda taggar och dessutom med talrika borst. Småblad 3–5, läderartade, delvis vintergröna, ovan mörkgröna, under nästan vita, brett elliptiska—nästan cirkelrunda, rundade—tvärt tillspetsade, 30–70 mm långa, under håriga—kala; kant glandelsågad. Blommor ensamma, stora, enkla eller fyllda, vita—mörkröda, plattade. Nyponets skaft glandelborstigt. Vissa foderblad flikiga, tillbakaböjda över nyponet. — Syd- och Mellaneuropa, sydvästra Asien. Vanlig i odling, länge kvarstående.

R. glauca daggros (fig 211). — Upp till 3 m, unga stammar blådagliga. Taggar få eller saknas, svagt böjda—raka, svaga. Småblad 5–7, blågröna med röd anstrykning, 20–45 × 15–25 mm, kala; bladkant vanligen enkelsågad. Blommor 1–5 tillsammans, mörkt rosa.

Nyponets skaft vanligen kalt. Foderblad vanligen hela, mycket långa och smala, uppräta på nyponet, sitter kvar tills nyponet mognar. Nypon vanligen kalt, mognar sent. — Central-europas berg; ganska ofta planterad, frösprids spontant till vägkanter och bryn i södra Sverige.

R. jundzillii ryssros (fig 213). — Upp till 2 m. Taggar tunna, sparsamma, raka eller svagt krökta. Småblad 5–7, något läderartade, äggrunda–elliptiska, 25–40 × 15–27 mm, vanligen kala; bladkant vanligen glandelsågad. Blommor vanligen ensamma, bleka–mörkrosa. Nyponets skaft längre än nyponet, glandelborstigt. Vissa foderblad flikiga, tillbakaböjda över nyponet, faller strax efter blomningen. Stift håriga, märken i bred, tät, kuddlik samling. Disk 4 mm, platt–konkav; stiftkanal 2–2,5 mm. Nypon glandelborstigt eller kalt. — Mellaneuropeisk art, vid sekelskiftet insamlad på två lokaler på Gotland.

R. kamtchatica kamtjatkaros (fig 214). — Lik vresros men med fåtaligare och kalare taggar samt smalare, mindre rynkiga och under sparsammare håriga blad. Nyponskaft nästan kalt, ofta rakt. Blommor mindre, enkla eller fyllda, 4–5 cm vida. — Nordostasien; anses ibland vara hybriden mellan vresros *R. rugosa* och *R. davurica*. Ofta planterad och spridd med rotskott; förvildad på havsstrand i Skåne.

R. majalis var. **foecundissima** bukettrös (fig 216). — Lik kanelros men blommor fyllda, oftast ljust skära. Nypon bildas ej. — Åtminstone förr mycket ofta odlad, länge kvarstående och kraftigt vegetativt spridd.

R. majalis var. **majalis** kanelros (fig 217). — Upp till 2 m; bildar utbredda men glesa bestånd av enstaka stammar (vegetativ spridning). Nålförmiga taggar rikliga på unga stammar och vid basen av gamla stammar; upptill på skotten något krökta taggar i par vid bladskaftens bas. Småblad 3–7, bleka undertill, 15–45 × 15–25 mm, finhåriga under; bladkant vanligen enkelsågad, i regel helbräddad i nedre delen. Blommor ensamma, 4–5 cm vida, varmt och mörkt rosa, enkla. Nyponets skaft längre än nyponet, kalt. Foderblad vanligen hela, smala, uppräta på nyponet, sitter kvar tills nyponet faller. Nypon klotformigt, kalt. — Kanelrosen växer dels på öppen mark, dels (till skillnad från andra vildrosor) i skog och då ofta vid vattendrag. Ganska vanlig i stora delar av Sverige (få lokaler norr om polcirkeln och i södra Götaland). Även odlad, men mera sällan än bukettrösen.

R. multiflora japansk klätterros (fig 219). — Upp till 1,5 m. Taggar svagt böjda, ofta vid bladskaftens bas. Småblad 5–11, kala–håriga under; bladkant enkelsågad. Blommor i stora sammansatta klasar (som hos björnbär), 1,5–2 cm vida, vita, enkla eller fyllda. Vissa foderblad flikiga, tillbakaböjda över nyponet. Stift kala, långt utskjutande. Nypon nästan klotrunt, 5 mm i diameter. — Japan, Korea; ofta odlad, särskilt i häckar; någon gång kvarstående.

R. obtusifolia flikros (fig 220). — Upp till 2,5 m. Taggar kraftiga, delvis mycket starkt kloböjda (inåtböjd spets). Småblad 5–7, vanligen mindre spetsiga än hos stenros, 15–35 × 15–25 mm; bladkant vanligen glandelsågad; småblad påtagligt plana och glänsande. Blommor vita–skära. Nyponets skaft kortare än nyponet, kalt. Vissa foderblad starkt flikiga, tillbakaböjda över nyponet, faller snart efter blomningen. Stift gleshåriga, märken i lös, konisk samling. Disk 5 mm, platt–konisk; stiftkanal 0,5–1 mm. Nypon hårt, vanligen kalt, mognar sent. — Sällsynt och ofta enstaka vid kusten från Bohuslän till norra Småland.

R. pimpinellifolia pimpinellros (fig 215). — Upp till 1 m men oftast mycket lägre, bildar utbredda bestånd genom vegetativ spridning. Taggar rikliga, nålförmiga, delvis borstlika.

213 Ryssros
Rosa jundzillii
t v bladkant

214 Kamtjatkaros
Rosa kamchatica

215 Pimpinellros
Rosa pimpinellifolia

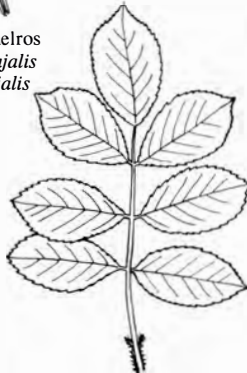
216 Bukettrös
Rosa majalis
var. *foecundissima*

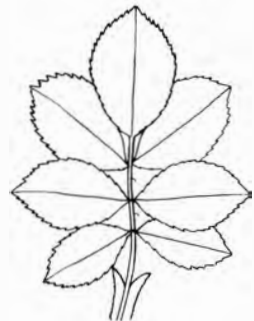
217 Kanelros
Rosa majalis
var. *majalis*

218 Äppelros *Rosa rubiginosa*

219 Japansk klätterros *Rosa multiflora*

220 Flikros *Rosa obtusifolia*

Småblad 5–9, mörkgröna, små, brett elliptiska, 5–17 × 4–9 mm, vanligen kala; bladkant vanligen enkelsågad. Blommor ensamma, 2–4 cm vida, gräddvita–skära eller sällan gula, enkla eller fyllda. Foderblad hela, smala, korta, upprätta på nyponet. Nypon 7–13 mm, svart, klotformigt. – Västeuropa till Centralasien; mycket ofta odlad i olika sorter, länge kvarstående och någon gång kanske spontant spridd. Möjligen har en eller två spontana förekomster funnits på västkusten.

R. rubiginosa äppelros (fig 218). – Upp till 3 m, rakgrenig. Taggar kraftiga, kloböjda; på vissa skott dessutom tätt med korta borst. Småblad 5–7, gulaktigt gröna, som unga med

Tabell 2. Skillnader mellan typiska exemplar av luddros *Rosa sherardii* och hartsros *R. villosa* ssp. *mollis*. *Enstaka* avvikande egenskaper får tolereras.

Karaktär	<i>R. sherardii</i> luddros	<i>R. villosa</i> ssp. <i>mollis</i> hartsros
Höjd	1–3 m	0,5–1 m (ibland högre)
Småblad	lansettlika	elliptiska
Taggar	svagt böjda, en del kraftiga, ofta tättsittande	helt raka, ganska små och glesa
Blommor	2–5 tillsammans	1–3 tillsammans
Blomfärg	mörkt–ljust rosa, sällan vit	mycket mörkt rosa, sällan vit
Nyponskaff	långt (som nyponet)	kortare än nyponet
Nypon	ganska hårda, mogna i september	mycket mjuka, mogna i augusti
Foderblad på mogna nypon	utåtriktade	hopstående eller snett uppåtriktade
Stiftkanal	smalare (upptar ca 1/3 av diskringens diameter)	mycket vid (upptar minst 1/2 av diskringens diameter)

rödaktig anstrykning, 10–28 × 8–20 mm, under gleshåriga och tätt glandelförsedda; bladkant glandelsågad. Blommor 1–5 tillsammans, mörkrosa. Nyponets skaft lika långt som nyponet, tätt glandelborstigt. Vissa foderblad flikiga, utåtriktade, faller strax före fruktmognaden. Stift håriga, märken i bred, tät, kuddlik samling. Disk 4,5 mm, platt eller konkav; stiftkanal 1,0–1,2 mm. Nypon vanligen kalt. – Inhemsk åtminstone i sydöstra Sveriges kusttrakter; ofta planterad och förvildad.

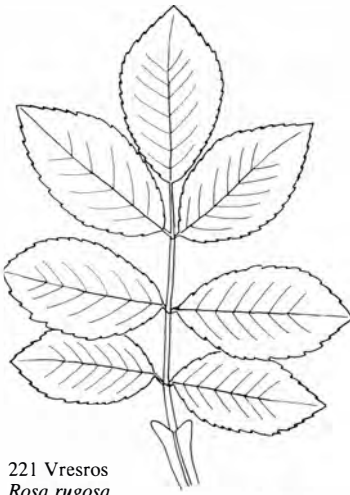
R. rugosa vresros (fig 221). – Upp till 2,5 m; bildar täta, utbredda bestånd (vegetativ spridning). Taggar nålformiga, yttre täta, håriga vid basen. Småblad 5–7, ovan blankt mörkgröna, rynkiga, 20–55 × 15–30 mm, täthåriga under; bladkant enkelsågad. Blommor 1–3 tillsammans, 6–8 cm vida, mörkt rosa eller vita, enkla. Nyponets skaft hårigt, vanligen krökt. Foderblad hela, uppräta på nyponet. Nypon 2–3 cm, klarrött, plattat från ändarna, kalt. – Ostasien; ofta planterad (som prydnadsväxt och för nyponen); på havsstränder fröspridd och naturaliserad upp till Ångermanland.

R. sherardii luddros (fig 222). – Taggar ganska kraftiga, upp till 2 cm, raka–svagt böjda i spetsen. Småblad 5–7, grågröna, spetsiga, 20–45 × 12–25 mm, täthåriga på båda sidor, oftast med glandler åtminstone mot kanten på undersidan; bladkant glandelsågad. Blommor 4–5 cm vida. Nyponets skaft glandelborstigt. Vissa foderblad flikiga, sitter kvar tills nyponet blivit rött. Stift ullhåriga, märken i bred, tät, kuddlik samling. Disk 4–5 mm, platt eller konkav; stiftkanal ca 2 mm. Nypon slätt–glandelborstigt. Se även tabell 2. – Göta- och Svealand, vid kusten ej ovanlig, i inlandet sällsynt.

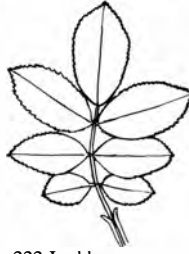
Den närliggande *R. tomentosa*, filtros, har ej säkert påvisats i Sverige.

R. villosa* ssp. *mollis hartsros (fig 223). – Bildar rotskott. Småblad 5–7, grågröna, 20–35 × 12–20 mm, täthåriga på båda sidor, med glandler på undersidan; bladkant glandelsågad. Blommor 4–5 cm vida. Nyponets skaft glandelborstigt. Vissa foderblad flikiga (ibland alla hela), kvarsittande tills nyponet faller. Stift ullhåriga, märken i bred, tät, kuddlik samling. Disk 5 mm, platt eller konkav; stiftkanal ca 3 mm. Nypon kalt–sparsamt glandelborstigt. Se även tabell 2. – Vanlig i hela södra Sverige.

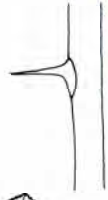
R. villosa* ssp. *villosa plummonros (fig 226). – Lik hartsros, men högvuxen (upp till 2 m), med blåaktigt gröna, mer avlånga småblad. Blommor ofta ensamma, rosa. Nyponets skaft mycket kort. Nypon stort, i regel tätt glandelborstigt (fig 225). – Central- och Sydeuropa,

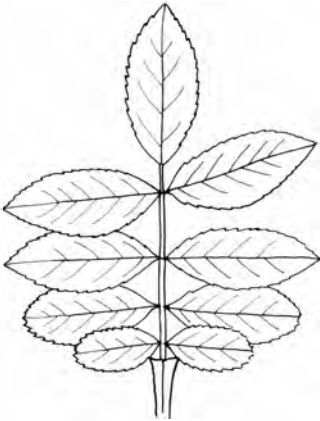
221 Vresros
Rosa rugosa

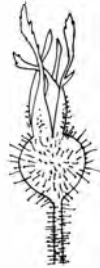
222 Luddros
Rosa sherardii

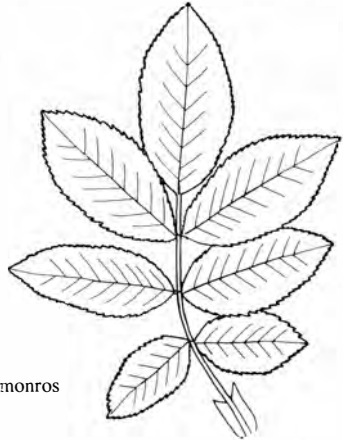
223 Hartsros
Rosa villosa ssp. *mollis*

224 Glansros
Rosa virginiana

225–226 Plommonros
Rosa villosa
ssp. *villosa*

Främre Asien; förr odlad för nyponen, nu mycket sällsynt som kvarstående eller förvildad i södra Sverige.

R. virginiana glansros (fig 224). – Upp till 2 m. Nälformiga taggar rikliga på unga stammar och vid basen av gamla stammar; upptill på skotten något krökta taggar i par vid bladskaftens bas. Småblad 5–9, kala eller undertill med glest hårig mittnerv; bladkant enkel-sågad, i regel helbräddad i nedre delen. Blommor 2–7 tillsammans, vita-skära, enkla-fyllda. Nyponets skaft kalt eller glandelborstigt. Foderblad vanligen hela, utåtriktade-uppåttriktade på nyponet, faller kort efter blomningen. Nypon ± klotformigt. – Nordöstra Nordamerika; ibland odlad, kvarstående och någon gång förvildad i södra Sverige.

Rubus björnbärssläktet (Rosaceae)

Underjordiska stamdelar mångåriga; ovanjordiska skott taggiga eller borstiga, tvååriga, första året med blad, andra året med blomställningar från de gamla bladvecken. Blad strödda, med kvarsittande stipler. Blommor med fem vita eller skära kronblad. Frukt sammansatt av enfröiga stenfrukter.

1 Blad enkla, handflikiga	2
- Blad sammansatta	3
2 Blommor röda; foderblad glandelhåriga	<i>R. odoratus</i> rosenhallon
- Blommor vita; foderblad gråfiltade, utan glandelhår	<i>R. parviflorus</i> nutkahallon
3 Sidomåblad skaftade; stam i regel taggig	undersläktet <i>Rubus</i> björnbär
- Sidomåblad oskaftade; stam i regel borstig	4
4 Bladundersida vit av ytterst små hår	<i>R. idaeus</i> hallon
- Bladundersida grön	5
5 Krypande eller liggande i snår; stam blådagig	<i>R. caesius</i> blåhallon
- Upprätt; stam ej blådagig	<i>R. spectabilis</i> prunkhallon

Rubus undersläktet *Rubus* björnbär består av talrika apomiktiska arter (i Sverige 47). Nyckel samt bilder och beskrivningar av alla nordiska arter, se Pedersen & Schou 1989.

R. caesius blåhallon (fig 229). – Stam upp till 2 m, tunn, med 1–3 mm långa borst. Blad trefingrade, uddblad skaftat. Blommor vita, 3 cm vida; frukt släpper från axeln, blådagig; delfrukter stora, färre än 20. Renar, gles lövskog; södra Sveriges kusttrakter, Mellansveriges lågland; kalkgynnad.

Hybrider med hallon *R. idaeus* är ej ovanliga inom blåhallonets utbredningsområde. De skiljer sig från blåhallon bl a genom vitaktiga bladundersidor och mera uppdelade blad, från hallon genom mera nedliggande växtsätt och större kronblad. Frukt bildas sällan.

R. idaeus hallon (fig 228). – Stam upp till 2 m, upprätt, tät borsthårig åtminstone som ung. Blad med uddblad och 1–3 par småblad, mycket sällan enkla. Kronblad små, smala, upprätta, vita; frukt släpper från axeln, röd, sällan gul. Upp till polcirkeln; i södra Sverige mycket vanlig. Kvävegynnad. Allmänt odlad.

R. odoratus rosenhallon (fig 230). – Stam upp till 2 m, upprätt, varaktigt glandelhårig. Blad vinbärslika, 10–30 cm breda. Blommor 4–5 cm vida. Frukt röd, upp till 2 cm, oätlig. – Nordamerikas östkust; ofta odlad, ibland förvildad.

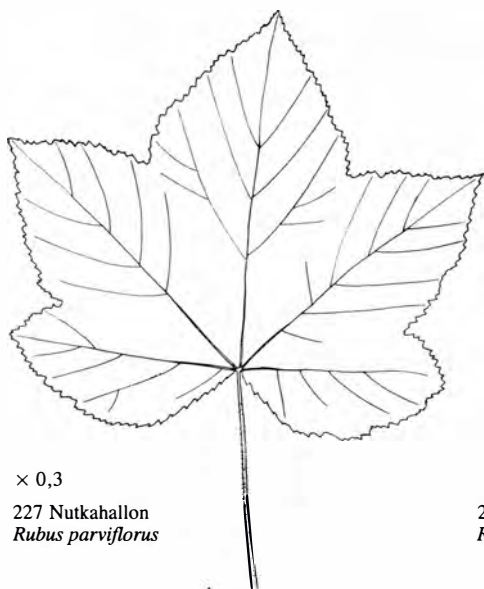
R. parviflorus nutkahallon (fig 227). – Lik rosenhallon *R. odoratus* men stam endast som ung glandelhårig; frukt ätlig. – Nordamerikas västkust; sällan odlad prydnadsväxt.

R. spectabilis prunkhallon (fig 231). – Stam upp till 2 m, upprätt, nertill kortborstig. Blad trefingrade. Blommor 1–3 tillsammans, röda, doftande, 2,5–3 cm. Frukt gul–röd, ätlig. – Västra Nordamerika, Japan; sällan odlad, någon gång kvarstående.

Salix viden (Salicaceae)

Buskar eller träd; knoppar med ett knoppfjäll (fig 17). Blad i regel strödda, endast på långskott. Tvåbyggare; blommor ofta på bar kvist. Blommor insektpollinerade, i ax eller hängen, i vecket av *hängefjäll*. Kapsel; frön med hårtofs (sprids med vinden).

× 0,3

227 Nutkahallon
Rubus parviflorus

228 Hallon
Rubus idaeus

229 Blåhallon
Rubus caesius

× 0,3

230 Rosenhallon
Rubus odoratus

231 Prunkhallon
Rubus spectabilis

Ett mycket stort antal hybrider är kända. Dock är endast några av dessa vanliga. Hybrider finner man mest på störd mark, t ex i grustag eller på älvstränder.

Vedåsar finns hos vissa arter, t ex bindvide *S. aurita*. De syns om man skalar av barken på kvistarna, så att den gulvita veden blottas. Det är 0,5 till flera cm långa, mm-smala, skarpt avgränsade, låga upphöjningar på veden.

1	Åtminstone några bladskivor 4 gånger så långa som breda eller mer	2
-	Alla bladskivor mindre än 4 gånger så långa som breda	16
2	Utvuxna blad håriga på undersidan (även mellan nerverna)	3
-	Utvuxna blad kala på undersidan eller håriga endast på nerverna	8
3	Blad på vegetativa skott vasst sågade	4
-	Blad helbräddade eller oregelebundet buktandade	5
4	Årsskott ± upprätta, med upp till 20 blad	<i>S. alba</i> vitpil
-	Årsskott hängande, mycket smala, med upp till 40 blad	<i>S. × sepulcralis</i> kaskadpil
5	Bladskivor 2–4,5 cm långa	<i>S. rosmarinifolia</i> rosmarinvide
-	Bladskivor mer än 5 cm långa	6
6	Bladskivor smalt jämbreda, åtminstone 8 gånger så långa som breda, med raka hår	<i>S. viminalis</i> korgvide
-	Bladskivor smalt omvänt äggrunda, 4–6 gånger så långa som breda, hår något krusiga	7
7	Fjorårsskott gleshåriga eller kala	<i>S. × smithiana</i> häckvide
-	Fjorårsskott tätt sammetsmåriga	<i>S. × dasyclados</i> sammetsvide
8	Bladskivor bredast ovan mitten, sågade endast i övre delen, ofta ± motsatta	<i>S. purpurea</i> rödvide
-	Bladskivor bredast vid eller nedanför mitten, sågade till basen (hängeskaftens blad ibland helbräddade), strödda	9
9	Kvistar i torrt tillstånd med blåvitt vaxöverdrag (åtminstone fläckvis och nära knopparna); aldrig med glandler vid bladskivans bas	10
-	Kvistar i torrt tillstånd utan blåvitt vaxöverdrag; åtminstone några blad med glandler vid bladskivans bas	11
10	Bladskivor högst 5 gånger så långa som breda, vanligen håriga på nedersta delen av mittnervens översida	<i>S. daphnoides</i> ssp. <i>daphnoides</i> daggvide
-	Bladskivor smalare, mittnervens översida i regel helt kal	<i>S. daphnoides</i> ssp. <i>acutifolia</i> spetsbladigt daggvide
11	Kvistar hängande	12
-	Kvistar ± upprätta	13
12	Bladkanter grovsågade (fig 257); nyutvecklade blad sparsamt håriga	<i>S. × pendulina</i> fontänpil
-	Bladkanter kort och tätt sågade (fig 262); nyutvecklade blad starkt håriga	<i>S. × sepulcralis</i> kaskadpil
13	Unga blad håriga	<i>S. × rubens</i> grönpil
-	Unga blad kala	14
14	Bladskäft med åtminstone 4 glandler vid skivans bas	<i>S. pentandra</i> jolster
-	Bladskäft med 0–3 glandler	15
15	Stipler kvarsittande; bladspets kort	<i>S. triandra</i> mandelpil
-	Stipler snart avfallande; bladspets snärtligt utdragen	<i>S. fragilis</i> knäckepil
16	Krypande med underjordiska, rotsläende stammar; bladskivor brett elliptiska eller cirkelrunda	17
-	Upprätta; hos krypande arter är bladskivorna mycket längre än breda	19
17	Blad mattgröna på ovsidan med nersänkta nerver, bleka på undersidan	<i>S. reticulata</i> nätvide
-	Blad glänsande gröna på båda sidor, nerver ej nersänkta	18

- 18 Blad runtom sågade; tändernas ytterkant böjd ..... *S. herbacea* dvärgvide
 - Blad helbräddade eller endast sågade i nedre delen; tänder raka ..... *S. polaris* polarvide
- 19 Blad styva, glänsande gräsgröna, nästan kala; nerver upphöjda på båda sidor; några vissna fjorårsblad i regel kvarsittande på kvistarna ..... *S. myrsinites* glansvide
 - Annorlunda 20
- 20 Utvuxna blad under håriga även mellan nerverna 21
 - Utvuxna blad under kala eller endast håriga på nerverna 34
- 21 Blad jämnt och tydligt sågade 22
 - Blad helbräddade eller med oregelbundet bukttandad kant 26
- 22 De flesta bladskivor mer än 3 gånger så långa som breda, silkeshåriga (med silvervita, raka, tilltryckta, parallellt anordnade hår) ..... *S. alba* vitpil
 - Bladskivor bredare; hårlighet av annan typ 23
- 23 Utvuxna blad med 7–15 glandler/cm på helbräddad kant (fig 246); kvistar tätt och långt håriga ..... *S. lanata* ssp. *glandulifera* glandelvide
 - Annorlunda 24
- 24 Fjorårsskott med vedåsar; blad enfärgat gröna, ovan som unga med nersänkta nerver; kapslar alltid håriga ..... *S. aurita* bindvide
 - Fjorårsskott utan vedåsar; blad under blågröna, ofta med rent grön spets; nerver ej nersänkta; kapslar ofta kala 25
- 25 Bladskivor vanligen 6–7 cm långa, ganska tätt håriga, mittnerven ovan hårig nästan till spetsen; årsskott täthåriga ..... *S. borealis* sätervide
 - Bladskivor vanligen 5–6 cm långa, mindre tätt håriga, mittnerven ovan vanligen hårig endast närmast basen; årsskott gleslåriga ..... *S. myrsinifolia* svartvide
- 26 Bladskivor högst 1,5 gånger så långa som breda, hårlighet på unga blad gulaktig ..... *S. lanata* ssp. *lanata* ullvide
 - Blad smalare, hårlighet ej gulaktig 27
- 27 Blad med korta, krusiga hår som utgår i $\pm$ rät vinkel mot nerverna; bladkant vanligen ojämnt bukttandad 28
 - Blad med långa, (nästan) raka hår som går $\pm$ parallellt med nerverna; bladkant vanligen helbräddad 31
- 28 Bladskivor högst 6 cm långa, tydligt bredast i övre tredjedelen, som unga med nersänkta nerver på ovansidan; knoppar och fjorårsskott (nästan) kala ..... *S. aurita* bindvide
 - Annorlunda 29
- 29 Blad bredast i övre tredjedelen; knoppar och fjorårsskott starkt håriga ..... *S. cinerea* gråvide
 - Blad vanligen bredast vid mitten; knoppar och fjorårsskott (nästan) kala 30
- 30 Bladskivor högst 2,3 gånger så långa som breda ..... *S. caprea* sälg
 - Bladskivor minst 2,5 gånger så långa som breda ..... *S. \times smithiana* häckvide
- 31 De flesta bladskivor bredast på mitten, med för blotta ögat smalt nervikt kant 32
 - De flesta bladskivor bredast ovan mitten, med för blotta ögat plan kant 33
- 32 Bladskivor 3,5–5 cm långa; bladskåft 5–8 mm ..... *S. lapponum* lappvide
 - Bladskivor 1,5–3 cm långa; bladskåft 2–4 mm ..... *S. repens* krypvide
- 33 Bladskivor vanligen kortare än 4 cm; kapsel mycket smal, på långt skåft ..... *S. starkeana* ssp. *cinerascens* finnvide
 - Bladskivor vanligen längre än 4 cm; kapsel kortskaftad ..... *S. glauca* ripvide
- 34 Skivor på utvuxna blad längre än 4 cm 35
 - Skivor på utvuxna blad kortare än 4 cm 41
- 35 Bladskåft med minst 4 glandler vid skivans bas ..... *S. pentandra* jolster
 - Bladskåft med 0–3 glandler 36

- 36 Utvuxna blad med 7–15 glandler/cm på helbräddad kant (fig 246); kvistar tät och långt håriga ..... *S. lanata* ssp. *glandulifera* glandelvide
- Annorlunda 37
- 37 Kvistar blådaggiga i torr tillstånd (ofta bara fläckvis; se vid knopparna) .....
..... *S. daphnoides* ssp. *daphnoides* daggvide
- Kvistar ej blådaggiga 38
- 38 Stipler längre än bladskafet; bladskivor högst dubbelt så långa som breda, under blekt gröna ..... *S. hastata* blekvide
- Dessa karaktärer ej förenade 39
- 39 Stipler stora, kvarsittande; bladskivor bredast vid eller nedanför mitten; åtminstone vissa blad med glandler vid skivans bas ..... *S. triandra* mandelpil
- Stipler små eller saknas; bladskivor bredast ovanför mitten, utan glandler vid skivans bas 40
- 40 Bladens mittnerv kal; årsskott kala, i regel blankt rödbruna ..... *S. phylicifolia* grönvide
- Bladens mittnerv hårig på ovasidan; årsskott håriga, matt gröna ..... *S. myrsinifolia* svartvide
- 41 Bladskivor helbräddade, bredast på mitten 42
- Bladskivor antingen tandade eller bredast ovan mitten 43
- 42 Blad med kort, utdragen, nervikt udd och 4–8 par välutvecklade sidonerver ..... *S. repens* krypvide
- Blad trubbiga eller spetsiga men ej med udd, med 8–11 par välutvecklade sidonerver .....
..... *S. myrtilloides* odonvide
- 43 Årsskott vanligen täthåriga; åtminstone några stipler i regel längre än bladskafet; bladskivornas bas ofta tvär eller hjärtlik; kapsel kal ..... *S. hastata* blekvide
- Årsskott (nästan) kala; stipler kortare än bladskafet eller saknas; bladskivornas bas killik; kapsel hårig 44
- 44 Bladskivor 1,5–2,2 gånger så långa som breda, ganska tunna, med 5–7 par sidonerver; kapsel mycket smal, långskaftad ..... *S. starkeana* ssp. *starkeana* ängsvide
- Bladskivor 2–4 gånger så långa som breda, ganska tjocka, med 8–11 par sidonerver; kapsel kortskaftad 45
- 45 Bladskivor längre än 3 cm, nästan helbräddade mot spetsen ..... *S. phylicifolia* grönvide
- Bladskivor kortare än 3 cm, glandelsågade även mot spetsen ..... *S. arbuscula* risvide

S. alba vitpil (fig 232). – Träd; blad med silverglänsande hårlighet. Hängeskaft med helbräddade blad; hängfjäll bleka, avfallande. Se även tabell 3. – Europa, Västasien; odlad främst i södra Sverige; ibland förvildad.

Hos var. *alba* är kvistarna gulbruna–rödbruna, hanhängenas fjäll högst 3 mm långa, och fruktämnet längre än sitt fjäll. Hos var. *vitellina* gulpil är kvistarna gula eller orange, hanhängenas fjäll längre än 3 mm, och fruktämnet högst så långt som sitt fjäll.

S. arbuscula risvide (fig 236). – Risig, låg buske (högst 1 m). Hängen på bladiga skaft; hängfjäll ljusa; kapselskaft saknas; kapslar korthåriga; stift och märken korta. – Sällsynt i kalkrika fjälltrakter.

S. aurita bindvide (fig 233). – Hög buske; unga kvistar med vedåsar; blad som unga skrynkliga och med inrullad kant. Hängen nästan oskaftade; hängfjäll med mörk spets; kapselskaft 2–3 mm; kapslar korthåriga; stift och märken mycket korta. – Vanlig i hela landet, dock sällsyntare i kalktrakter.

Hybrider med krypvide *S. repens* är ej ovanliga.

S. borealis sätervide (fig 234). – Lik svartvide *S. myrsinifolia* men hårigare, oftare trädformig och med grövre grenar. Hängfjäll mörkare, märken kortare. – Vanlig i fjällen, söderut övergående i svartvide men funnen ner till Värmland.

235 Spetsbladigt
daggvide
Salix daphnoides
ssp. *acutifolia*

233 Bindvide
Salix aurita

234 Säterville
Salix borealis

232 Vitpil
Salix alba
var. *alba*

237 Sälj
Salix caprea
var. *caprea*

238 Gråvide
Salix cinerea

239 Daggvide
Salix daphnoides
ssp. *daphnoides*

236 Risvide
Salix arbuscula

S. caprea sälj (fig 237). — Träd eller hög buske; vedåsar endast på äldre grenar; blad hos den sydliga var. *caprea* oftast kala ovan. Hängen nästan oskaftade; hängefjäll med mörk spets; kapselskaft 2–3 mm; kapslar glansigt korthåriga; stift och märken mycket korta. — Hela landet, vanlig i söder, sällsyntare norrut.

I norr representeras arten av var. *coetanea* gråsälj, som har glanshåriga, något mindre bladskivor på kortare skaft och håriga knoppar.

S. cinerea gråvide (fig 238). — Hög buske med grövre grenar och större och slätare blad än bindvide. Blomkaraktärer som hos denna, men hängefjäll mörkare. — Vanlig i ej alltför karga trakter upp till södra Norrland, norr därom allt sällsyntare.

S. daphnoides ssp. *acutifolia* spetsbladigt daggvide (fig 235). — Träd eller hög buske. Lik daggvide *S. daphnoides* ssp. *daphnoides*; den enda säkra skillnaden är att bladen är mer än 5 gånger så långa som breda hos spetsbladigt daggvide. Bladskäft oftare kalt och hängena ofta kortare än hos daggvide. Endast hanbuskar. Blommar mycket tidigt. — Europeiska Ryssland; oftare odlad än daggvide, ibland kvarstående.

S. daphnoides ssp. *daphnoides* daggvide (fig 239). — Träd eller hög buske. Hängen helt oskaftade; hängefjäll nästan helt svarta, mycket långhåriga. Lik mandelpil *S. triandra*, som dock har glandler vid bladskivans bas åtminstone på några blad. Blommar mycket tidigt. — Klarälvens och Dalälvens stränder; sällan odlad, någon gång förvildad.

S. × dasyclados sammetsvide (fig 247). — Lik häckvide *S. × smithiana* men med tätt mjukhåriga fjorårsskott och ofta längre och större blad. — Av oklart ursprung men eventuellt en hybrid där gråvide *S. cinerea* och korgvide *S. viminalis* ingår. — Mera sällan planterad än häckvide; någon gång förvildad.

S. fragilis knäckepil (fig 243). — Lik jolster *S. pentandra* men kvistar lätta att bryta av vid fästet; bladspets ofta mera snärtligt utdragen; högst två och oftast inga glandler vid bladskivans bas; hängeskafte med helbräddade blad; ståndare 2. Se vidare tabell 3. — Sedan gammalt odlad; naturaliserad på många ställen, t ex utmed åar. Enligt vissa författare ska även de yngsta bladen vara fullkomligt kala hos knäckepil. I så fall är ren knäckepil mycket ovanlig i Sverige, och det mesta som kallas så är grönpil *S. × rubens* (hybriden *S. alba* × *fragilis*).

S. glauca ripvide (fig 245). — Upp till 2 m hög buske med grova grenar. Lik lappvide *S. lapponum* men lätt att skilja på hängekaraktärer: hängen på långt skaft med åtminstone 3 blad; hängefjäll bleka; kapselskaft saknas; kapslar ullhåriga; stift djupt kluyet, varje gren med 2 märken. — Vanlig i fjällen; sällsyntare i Norrlands skogsland men när kusten.

Stipler saknas hos var. *glauca*; den nordöstliga var. *appendiculata* ryssvide har upp till 7 mm långa, smala stipler.

S. hastata blekvide. — Upp till meterhög buske; kvistar grova, täthåriga; blad kala; stipler i regel mycket längre än det korta, tjocka, ofta röda bladskafte. Hängen på bladigt skaft, ullhåriga; hängefjäll vanligen med mörk spets; kapselskaft långt; kapslar kala; stift och märken korta.

I kalkkärr i södra Sverige ssp. *vegeta* (fig 240) med mycket breda, tjocka bladskivor med hjärtlik-tvär bas. I fjälltrakter är ssp. *hastata* (fig 241) med smalare och tunnare blad vanlig. I låglandet i nordöst ssp. *subintegrifolia* (fig 242) med stora, tunna och långskaftade blad, som är nästan helbräddade åtminstone nertill på kvistarna (hos de andra underarterna är alla blad sågade till nära basen).

Hybriden med ullvide *S. lanata* ssp. *lanata* är inte ovanlig i fjällen.

S. herbacea dvärgvide (fig 244). — Krypande, med blad i markytan. Hängen med upp till 9 blommor; kapsel kal. — Vanlig i fjällen, särskilt i snölegor; i skogslandet i kalkkärr.

S. lanata ssp. **glandulifera** glandelvide (fig 246). — Lik följande men med glandelkantade blad och stipler; blad något smalare och slutligen nästan kala. — Ovanlig, endast i de norra lappmarkernas fjäll; kalkgynnad.

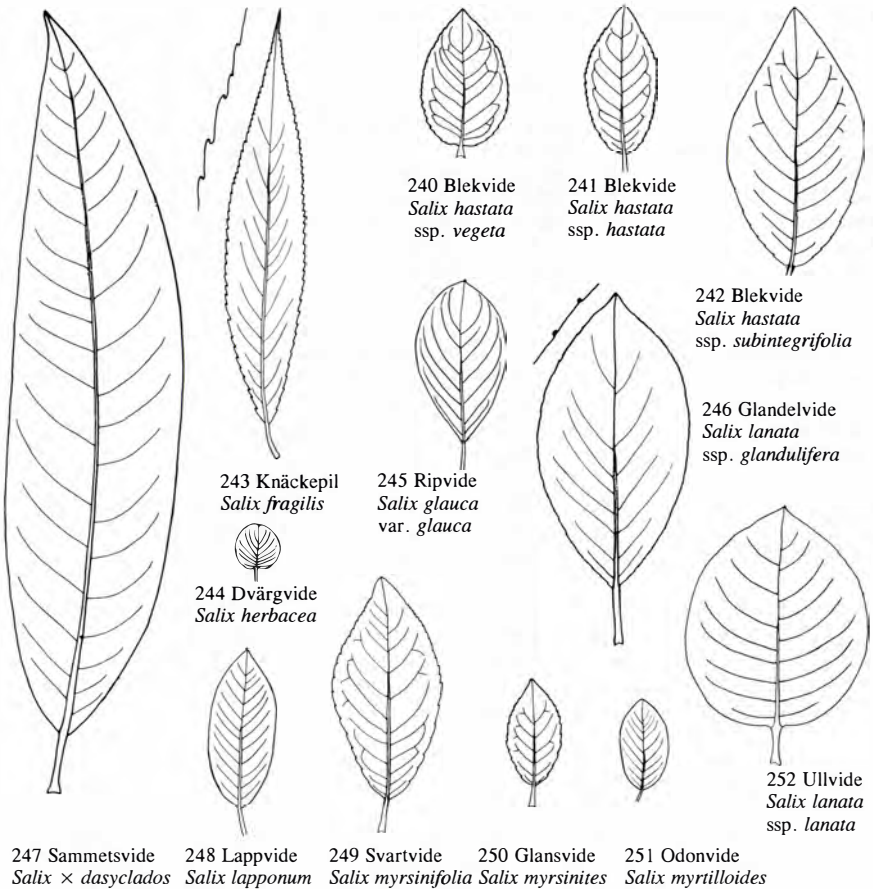
S. lanata ssp. **lanata** ullvide (fig 252). — Meterhög buske med grova, gråulliga kvistar; stipler stora. Hängen oskaftade, delvis i kvistarnas topp; hängefjäll svarta, mycket långhåriga; kapselskaft mycket kort; kapslar kala; stift och märken långa, märken ej kluvna. — Vanlig i fjällen, särskilt på kalkrik mark.

Hybrider med blekvide *S. hastata* är inte ovanliga.

S. lapponum lappvide (fig 248). — Meterhög buske. Lik ripvide *S. glauca* men lätt att skilja på hängekaraktärer: hängen på kort skaft med högst 2 små blad; hängefjäll mörka; kapselskaft kort; kapslar ullhåriga; stift helt med 2 långa märken. — Vanlig i Norrland; funnen ner till nordligaste Småland.

S. myrsinifolia svartvide (fig 249). — Hög buske eller sällan träd; blad gleshåriga—nästan kala, under blådagliga utom i spetsen, svartnar lätt vid torkning. Hängen på bladigt skaft;

hängefjäll med mörk spets; kapselskaft 1,5–3 mm; kapsel hårig eller kal; stift och märken långa. — Vanlig i hela landet utom längst i söder.

Hybriden med glansvide *S. myrsinities* uppkommer lätt där föräldrarna möts. Svartvide × grönvide *S. myrsinifolia* × *phylicifolia* är mycket vanlig och förekommer även utanför grönvidets utbredningsområde.

S. myrsinities glansvide (fig 250). — Upp till meterhög buske med grova kvistar. Hängen kortskaftade; hängefjäll mörka, långhåriga; kapselskaft kort, kapsel ullhårig; stift och märken korta, liksom ståndarna karakteristiskt purpurröda. — Kalkfordrande; ganska vanlig i fjällen; sällsynt i kalkkärr i Norrlands skogsland.

Hybriden med svartvide *S. myrsinifolia* uppkommer lätt.

S. myrtilloides odonvide (fig 251). — Upp till meterhög buske. Hängen på minst 1,5 cm långa, bladiga skaft; hängefjäll bleka; kapselskaft långt; kapslar kala; stift och märken korta. — Vanlig i Norrlands skogsland; även Småland.

Tabell 3. Skillnader mellan vitpil *Salix alba* och knäckepil *S. fragilis*.

Karaktär	<i>S. alba</i> vitpil	<i>S. fragilis</i> knäckepil
Kvistar	svåra att bryta av vid fästet	lätta att bryta av vid fästet
Blad, skott och knoppar	silkeshåriga	kala
Blad	rätt små och tätt sågade	större och grovt sågade
Hängen	utstående eller upprätta	hängande
Kapselskaft	högst 0,25 mm	0,5 – 1 mm
Kapslar	3 – 4 mm	4 – 5 mm
Stift	högst 0,2 mm	0,5 – 1,5 mm

S. × pendulina fontänpil (fig 257). – Hybrid mellan knäckepil *S. fragilis* och *S. baby-lonica* tårpil. Träd med hängande, brungula grenar (hängpil). I den andra vanliga häng-pilen, kaskadpil *S. × sepulcralis*, ingår gulpil *S. alba* var. *vitellina* i stället för *S. fragilis*. Dessa båda arters bladskillnader (tabell 3) skiljer även hängpilarna. – Ofta planterad, särskilt honexemplar, någon gång kvarstående.

S. pentandra jolster (fig 258). – Träd eller buske; blad starkt glänsande med flera tydliga glandler vid bladskivans bas. Hängeskaft med sågade blad; hängfjäll bleka, avfallande; ståndare ca 5. – Hela landet, vanlig utom i Lappland.

S. phylicifolia grönvide (fig 253). – Upp till 2 m hög buske; bladspets i regel helbräddad. Hängen kortskaftade; hängfjäll mycket mörka; kapsel korthårig; kapselskaft och stift högst 1 mm. – Vanlig i Norrlands skogsland, även i norra Svealand.

Svartvide × grönvide *S. myrsinifolia* × *phylicifolia* är mycket vanlig och förekommer även utanför grönvidets utbredningsområde.

S. polaris polarvide (fig 254). – Krypande, med blad i markytan. Hängen med upp till 10 blommor; kapsel hårig. – Ganska vanlig i fjällen, särskilt i snölegor; kalkgynnad.

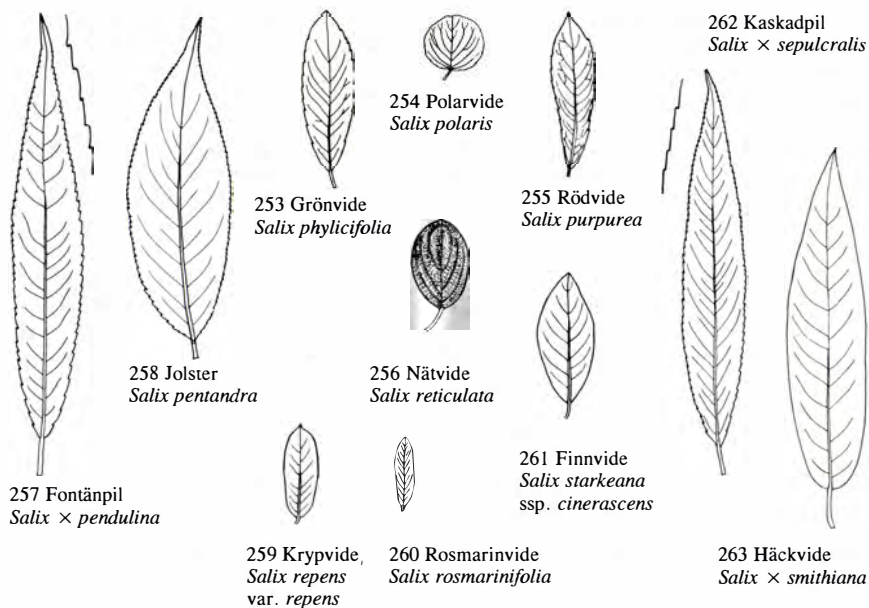
S. purpurea rödvide (fig 255). – Buske; kvistar ofta röda. Hängen smala; hängfjäll svarta; fruktämnen vitulliga, kapslar utvecklade sällan; ståndare 1. – Central- och Syd-europa; sedan gammalt odlad, mest som hanplantor; ofta kvarstående eller förvildad, särskilt längs åar.

S. repens krypvide (fig 259). – Krypande–upprätt (upp till meterhög); bladskivor med 4–7 par sidonerver, i regel håriga åtminstone undertill och som unga, sällan kala. Hängen 1,5–3 cm, på korta, i regel bladlösa skaft; hängfjäll gulbruna, ofta med mörk spets; kapselskaft 1,5–4 mm; kapsel hårig eller kal; stift och märken korta. – Vanlig i Göta- och Svealand samt längs Norrlands kust; sällsynt eller saknas i Norrlands inland.

Hos den oskarpt avgränsade var. *arenaria* sandvide är bladen täthåriga på båda sidor och de största har tydliga stipler; kvistarna är grova och starkt håriga. Den finns framför allt på dynsand vid kusten, men även i inlandet.

Hybrider med bindvide *S. aurita* är ej ovanliga.

S. reticulata nätvide (fig 256). – Krypande, med grenverket delvis under markytan. Hängen med minst 15 blommor; kapsel hårig. – Ganska vanlig på fuktig kalkrik mark i fjällen, särskilt i snölegor; i skogslandet i kalkkärr.

S. rosmarinifolia rosmarinvide (fig 260). — Meterhög buske. Nära släkt med krypvide *S. repens* men bladskivor smalare och med ca 12 par sidonerver; hängen nästan klotrunda, högst 1,5 cm långa. — Sällsynt i södra Sveriges kalktrakter. Övergångsformer till krypvide *S. repens* är vanligare.

S. × rubens grönpil. — Hybrid mellan vitpil *S. alba* och knäcke-pil *S. fragilis*, ibland svår att avgränsa från föräldrarna. Planter som bedöms som hybrider bör uppvisa åtminstone ett par intermediära drag. Skillnader mellan föräldrarna anges i tabell 3. — Ofta planterad i södra Sverige, ibland förvildad. Om knäcke-pil avgränsas snävt (jämför kommentar under denna) är grönpil mycket vanligare än ren knäcke-pil.

S. × sepulcralis kaskadpil (fig 262). — Hybrid mellan gul-pil *S. alba* var. *vitellina* och *S. babylonica* tärpil. Träd med hängande, gula grenar (häng-pil). I den andra vanliga häng-pilen, fontänpil *S. × pendulina*, ingår knäcke-pil *S. fragilis* i stället för *S. alba*. Dessa båda arters bladskillnader (tabell 3) skiljer även häng-pilarna. — Ofta planterad, särskilt han-exemplar, någon gång kvarstående.

S. × smithiana häckvide (fig 263). — Hybrid mellan sälg *S. caprea* och korgvide *S. viminalis*. Blad ofta aningen buckliga och vågiga i kanten. Stift och märken ofta kortare än hos korgvide. — Mycket ofta planterad, särskilt i sydvästra Skåne, kanske även ibland spontant bildad.

S. starkeana ssp. *cinerascens* finnvide (fig 261). — Lik ängsvide *S. starkeana* ssp. *starkeana* men högre (kan bli trädformig) och härigare. — Torr sandmark i nordost (ner till Härjedalen).

S. starkeana ssp. **starkeana** ängsvid (fig 264). — Upp till 1,5 m hög buske; blad tunna, svartnar ej vid torkning. Hängen kortskaftade, mycket glesa; hängefjäll bleka; kapselskaft mycket långt; kapsel hårig; stift och märken korta. — Nordlig; söderut till norra Småland. Växer ganska torrt, i Norrland på tallhed, i söder mest i betesmark på och vid grusåsar.

S. triandra mandelpil (fig 265). — Lik jolster men oftast buske; blad mera parallellsidiga med längre skaft och större stipler, ofta vita på undersidan; mindre framträdande glandler vid bladskivans bas; ståndare 3. — Älvstränder i mellersta och norra Sverige; ibland odlad och förvildad.

S. viminalis korgvid (fig 266). — Hög buske; årsskott mycket långa; blad mycket smala, under silkesåriga, med nervikt kant. Hängefjäll med mörk spets; kapslar oskaftade, silkesåriga; stift 1–2 mm; märken 1 mm, oftast hela. — Odlad i stora delar av Sverige, traktvis (t ex i sydvästra Skåne) vanlig som kvarstående eller förvildad.

Sambucus flädrar (Caprifoliaceae)

Höga buskar; unga kvistar gröna, med tjock mörk. Blad motsatta, i regel med två par småblad. Blommor femtaliga; krona sambladig. Stenfrukt.

1 Märg i äldre, levande kvistar gulbrun ..... *S. racemosa* druvfläder
- Märg vit ..... *S. nigra* fläder

S. nigra fläder (fig 267). — Någon gång trädartad; bark på äldre grenar med sammanflätade åsar. Blomställningar 10–20 cm breda, kvastlika, blommor i samma plan, vita. Stenfrukt svart. Gröna delar (även omogna frukter) giftiga. — Anses inhemsk i södra Sverige. Planterad som nyttoväxt (blommor, frukter), främst i kusttrakterna, ofta kvarstående, i områden med mildt klimat ofta ymnig i granplantager.

Flikbladiga former förekommer.

Hybriden med druvfläder *S. racemosa* har påträffats i Skåne.

S. racemosa druvfläder (fig 268). — Småblad något smalare än hos föregående art. Blomställningar 3–6 cm, klaselika, blommor grön gula. Stenfrukt röd, giftig. — Mellaneuropa, Nordamerika, Sibirien (olika raser); planterad som prydnadsväxt. Under stark spridning; naturaliseras i skogar, på hygen nu upp till mellersta Norrland.

Flikbladiga former förekommer.

Solanum nattskattor (Solanaceae)

S. dulcamara besksöta (fig 270, 271). — Stam klättrande, 1–2 m lång, nertill förvedad, upptill örtartad. Blad strödda; skivor 4–8 cm, äggrunda, ibland med 1–2 flikar nertill, kant helbräddad. Blommor i knippen mitt emot bladen. Krona blålila, sällan vit; ståndare gula, hopstående, näbblikt utskjutande. Bär rött, äggformigt. Hela växten giftig. — Fuktiga skogar, gärna vid vatten; även som ogräs; södra Sverige.

Sorbaria rönnspireor (Rosaceae)

S. sorbifolia rönnspirea (fig 269). — Upp till 1,5 m hög buske med rik skottbildning från krypande jordstam. Blad strödda, upp till 30 cm långa, med 6–12 par småblad. Blommor i

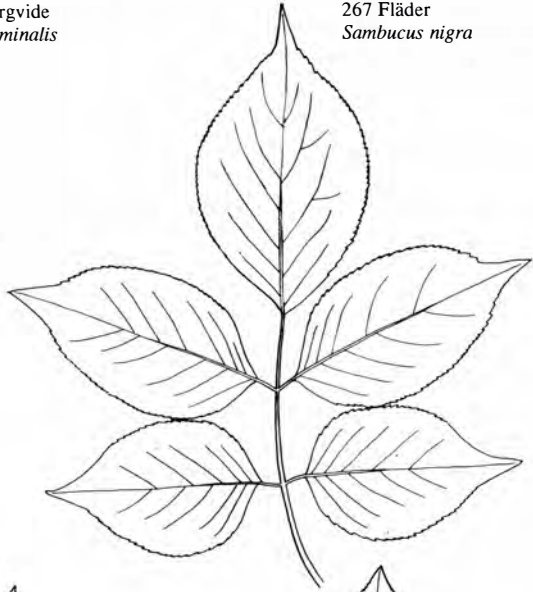

264 Ängsvide
Salix starkeana
ssp. *starkeana*

265 Mandelpil
Salix triandra

266 Korgvide
Salix viminalis

267 Fläder
Sambucus nigra

269 Rönnspirea
Sorbaria sorbifolia

268 Druvfläder
Sambucus racemosa

270–271 Besksöta
Solanum dulcamara

täta pyramidformiga sammansatta klasar i grenspetsarna, vita. Blad och blomställningar ofta med skaftade stjärnhår (polyplika). Fem baljkapslar från varje blomma. — Nordostasien. Ofta odlad och förvildad.

Sorbus oxlar (Rosaceae)

Träd. Blad strödda, oftast tätt vithåriga på undersidan och kala på ovensidan. Blommor i kvast, med fem vita kronblad. Frukt av äppeltyp, ibland med korkporer (ljusa porer med upphöjd mynning).

Alla arter utom vitoxel *S. aria*, rönn *S. aucuparia* och möjligen balkanoxel *S. graeca* är apomiktiska. — De helbladiga arterna är närstående och mycket svåra att skilja.

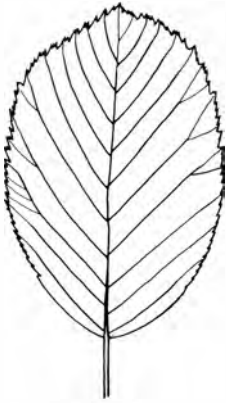
1 Blad parbladiga med minst 2 par fria småblad	2
- Blad enkla eller på några blad med 1 par fria småblad	6
2 Uddsmåbladet högst så stort som sidosmåbladen	3
- Uddsmåbladet större än sidosmåbladen	4
3 Småblad och blomställningsgrenar starkt håriga	<i>S. aucuparia</i> ssp. <i>aucuparia</i> rönn
- Småblad och blomställningsgrenar nästan kala	<i>S. aucuparia</i> ssp. <i>glabrata</i> nordrönn
4 Blad med 2–3 par småblad	<i>S. hybrida</i> finnoxel
- Blad med minst 4 par småblad	5
5 Uddsmåbladet spetsigt	<i>S. teodori</i> avarönn
- Uddsmåbladet trubbigt	<i>S. meinichii</i> fagerrönn
6 Blad parflikiga eller djupt dubbelsågade	7
- Blad hela, enkelt sågade eller grunt dubbelsågade	8
7 Flikar spetsiga med finsågade sidor	<i>S. latifolia</i> bergoxel
- Flikar trubbiga med grovsågade sidor	<i>S. intermedia</i> oxel
8 Bladskivor bredast vid eller nedom mitten, som utvuxna med rundad bas, oftast med fler än 10 par nerver	<i>S. aria</i> vitoxel
- Bladskivor bredast ovan mitten, alltid med kilformig bas, oftast med färre än 10 par nerver	9
9 Bladskivor smala, smalt omvänt äggrunda	<i>S. rupicola</i> klippoxel
- Bladskivor breda, brett omvänt äggrunda	10
10 Blad dubbelsågade, tänder relativt långa, något böjda; mogen frukt med talrika korkporer	<i>S. norvegica</i> norskoxel
- Tänder ungefär likstora, korta, raka; frukt utan eller med få korkporer	<i>S. graeca</i> balkanoxel

S. aria vitoxel (fig 272). — Högt träd. Bladskivor 5–12 cm långa, helbräddade endast i nedre femtedelen, i övre delen med ganska spetsiga tänder. Frukt 8–15 mm lång, vanligen med talrika små korkporer. Mellan- och Sydeuropa; ibland planterad och någon gång kvarstående.

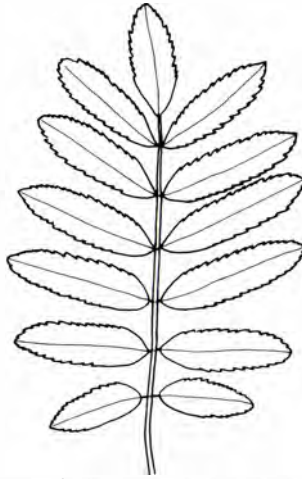
S. aucuparia ssp. **aucuparia** rönn (fig 273). — I regel litet träd. Blad upp till 22 cm långa, med (4–)7(–9) par småblad; långskottsbladens stipler breda, sågade. Frukt 6–8 mm. — Vanlig i hela Sverige.

S. aucuparia ssp. **glabrata** nordrönn. — Lik rönn men lägre (ofta buske); blad tunnare, kalare, småblad spetsigare, bladskaft längre än 2,5 cm; blommor större; frukt längre än bred. I fjällen och deras närhet, mest typisk i norr.

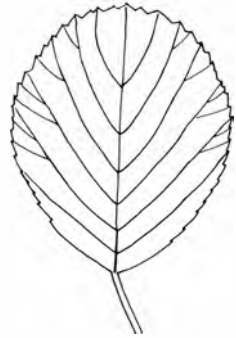

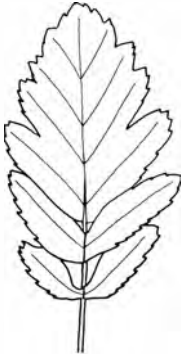
272 Vitoxel *Sorbus aria*

273 Rönn *Sorbus aucuparia* ssp. *aucuparia*

274 Balkanoxel *Sorbus graeca*

275 Finnoxel *Sorbus hybrida*

276 Oxel *Sorbus intermedia*

S. graeca balkanoxel (fig 274). – Buske eller litet träd. Bladskivor 5–9 × 4–7 cm, helbräddade i nedre tredjedelen. Frukt vanligen mindre än 12 mm, med ett fåtal stora korkporer. – Sydösteuropa; vid Visby förvildad från odling och under stark spridning.

S. hybrida finnoxel (fig 275). – Högt träd. Bladskivor 6–11 cm långa; långskottsbladens stipler mycket smala, med någon enstaka tand. Frukt klotrund, ca 12 mm, lysande röd, med få och små korkporer. – Sannolikt uppkommen genom hybridisering mellan klipixel *S. rupicola* och rönn *S. aucuparia*. – Östra Södermanland och Uppland, Gotland, norra Bohuslän.

S. intermedia oxel (fig 276). – Högt träd. Bladskivor 8–12 cm långa. Frukt avlångt äggrund, 8–10 mm, med få och små korkporer. – Sannolikt uppkommen genom hybridisering mellan vitoxel *S. aria* och tyskokxel *S. torminalis*. – Vanlig i södra Sverige utom Skåne; ofta planterad.

S. latifolia bergoxel (fig 277). — Medelstort träd. Bladskivor 7–9 cm långa. Frukt 12–14 × 13–15 mm, med ganska många, stora korkporer. Sannolikt uppkommen genom hybridisering mellan tyskoxel *S. torminalis* och någon helbladig art. — Sydvästeuropa; sällan planterad, någon gång kvarstående.

S. meinichii fagerönn (fig 278). — Litet träd. Bladskivor 8–14 × 5,5–11 cm; långskottsbladens stipler mycket smala, med någon enstaka tand. Frukt upp till 12 mm. — Sannolikt uppkommen genom hybridisering mellan rönn *S. aucuparia* och finnoxel *S. hybrida*. Arten finns endast i Norge, men en form som till det yttre helt överensstämmer med den förekommer på nordöstra Gotland (Fåhraeus 1989).

S. norvegica norskoxel (fig 279). — Buske eller litet träd. Bladskivor 10–12 × 7–10 cm, helbräddade i nedre femtedelen. Frukt ca 12 mm, något bredare än hög, med talrika korkporer. — Norra Bohuslän, Dalsland.

S. rupicola klippoxel (fig 280). — Buske eller litet träd. Bladskivor 6–15 cm, nästan dubbelt så långa som breda, helbräddade i nedre tredjedelen, i övre delen grovt och ganska trubbigt tandade. Frukt bredare än hög, ca 14 mm, med talrika korkporer. — Stockholms skärgård, Gotland, Blå Jungfrun, Bohuslän samt ett par lokaler kring Vänern. Klippterräng; på Gotland dock under spridning även på plan mark.

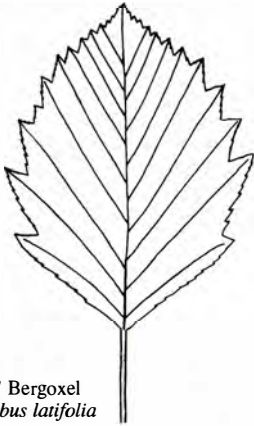
S. teodori avarönn (fig 281). — Buske eller litet träd. Bladskivor 9–15 × 6–12 cm. Långskottsbladens stipler måttligt smala, med 2–4 tänder. — Östra Fårö, under spridning. Liksom fagerönn *S. meinichii* sannolikt uppkommen genom hybridisering mellan rönn *S. aucuparia* och finnoxel *S. hybrida*.

Spiraea spireor (Rosaceae)

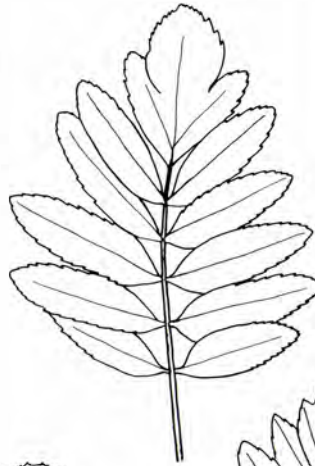
Buskar med enkla, strödda blad utan stipler. Blommor små, i täta samlingar, med fem kronblad; i regel fem baljkapslar från varje blomma, nersänkta i den skålförmiga blom-botten.

Vid bedömning av blomställningens form inom artgruppen med utdragen, klaselik blomställning (häckspiregruppen) är det nödvändigt att se på välutvecklade blomställningar. Små blomställningar är täta och ± cylindriska hos alla arter.

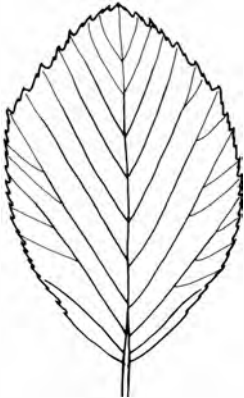
1 Blad under håriga även mellan nerverna	2
- Blad under kala utom någon gång på nervernas bas	6
2 Bladskivor högst 3 × 1 cm	<i>S. × arguta</i> brudspirea
- Bladskivor minst 4 × 2 cm	3
3 Bladskivor parallelsidiga med rundad bas, i nedre hälften helbräddade, under ± vita av mjuk filthårighet	<i>S. douglasii</i> douglassspirea
- Annorlunda	4
4 Bladskivor äggrunda, under ljust kanelbruna av mjuk filthårighet	<i>S. tomentosa</i> luddspirea
- Bladskivor elliptiska—omvänt äggrunda, under ± gleshåriga, grågröna	5
5 Välutvecklade blad dubbelsågade; kvistar ± slingriga	<i>S. × macrothyrsa</i> storspirea
- Välutvecklade blad enkelsågade; kvistar raka	<i>S. × billardii</i> klasespirea
6 Bladskivor tillspetsade, under grågröna, vanligen minst 3 gånger så långa som breda	
.....	<i>S. × bumalda</i> rosenspirea
- Annorlunda	7

277 Bergoxel
Sorbus latifolia

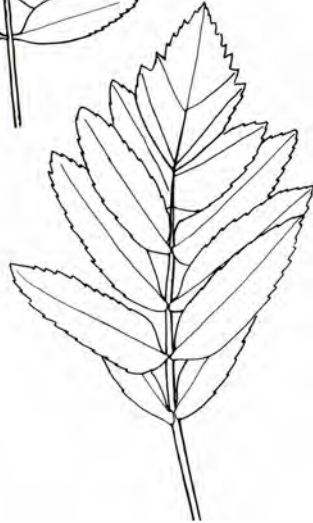
278 Fagerrönn
Sorbus meinichii

279 Norskoxel *Sorbus norvegica*

280 Klippxel *Sorbus rupicola*

281 Avarönn *Sorbus teodori*

- 7 Blad med högst 15 tänder/sida 8
 - Vålutvecklade blad med minst 20 tänder/sida 13
- 8 Bladkant med franslikt utåtriktade hår 9
 - Bladkant kal 11
- 9 Blad med 1–5 tänder i toppen, i övrigt helbräddade ..... *S. media* fransspirea
 - Blad tandade åtminstone från mitten 10
- 10 Kvistar håriga ..... *S. × fontenaysii* fontenayspirea
 - Kvistar kala ..... *S. chamaedryfolia* kvastspirea
- 11 Bladskivor högst så långa som breda ..... *S. trilobata* sibirisk spirea
 - Bladskivor längre 12
- 12 Kvistar med längslister, svagt men tydligt sicksackböjda; årsskott vitgröna .....
 ..... *S. chamaedryfolia* kvastspirea
 - Kvistar trinda, ej sicksackböjda; årsskott brunaktiga ..... *S. × vanhouttei* bukettspirea

- 13 Kvistar håriga även nedanför blomställningarna ..... *S. × fontenaysii* fontenayspirea
 - Kvistar kala (ibland håriga närmast blomställningarna) 14
- 14 Normalt utvecklade blad enkelt sågade; blombotten täthårig (stark förstoring, tag bort fruktämnena) 15
 - Blad dubbelt sågade; blombotten gleshårig – kal 16
- 15 Blommor vita; bladskivornas bas kilformig; bladtändernas långa sida betydligt längre än deras korta sida (fig 292); blad något blågröna; oftast bladlusangripen (blad mot toppen krusiga, deformerade) ..... *S. × rosalba* torpspirea
 - Blommor skära; bladskivornas bas rundad; tändernas långa sida föga längre än deras korta sida (fig 296); blad rent gröna; sällan bladlusangripen ..... *S. salicifolia* häckspirea
- 16 Blomställning tät; blommor oftast svagt skära; blombotten oftast hårig ... *S. × rubella* blekspirea
 - Blomställning gles, dess nedre grenar starkt förlängda; blommor vita; blombotten kal .....
 ..... *S. latifolia* bredspirea

S. × arguta brudspirea (fig 282). – Upp till 2 m. Bladskivor upp till 4 cm långa, skarpt och ofta dubbelt sågade, till slut kala. Blomställningar kvastlika, mycket tätt satta utmed de överhängande grenarnas sidor. Kronblad vita. – Trippelhybrid mellan de sydösteuropeiska – centralasiatiska *S. crenata* och *S. hypericifolia* samt den östasiatiska *S. thunbergii*; mycket ofta odlad, någon gång funnen på trädgårdsutkast.

S. × billardii klasespirea (fig 283). – Upp till 2 m, med rik rotskottsbildning. Blomställningar relativt långa, täta, smalt koniska, med tät cylindrisk topp. Blomställningsgrenar tätt krushåriga. Kronblad ganska mörkt rosa. Blombotten överallt hårig. – Steril hybrid mellan douglasspirea *S. douglasii* och häckspirea *S. salicifolia*; mycket ofta odlad, ofta kvarstående och kraftigt vegetativt spridd.

S. × bumalda rosenspirea (fig 284). – Upp till 1 m. Blomställningar kvastlika, i grenspetsarna. Bladskivor upp till 7 cm långa, ofta med vita partier. Kronblad livligt röda. Hybrid mellan de japanska arterna *S. albiflora* och *S. japonica*; mycket ofta odlad, någon gång funnen på trädgårdsutkast.

S. chamaedryfolia kvastspirea (fig 289). – Upp till 2 m. Blomställningar utmed de överhängande grenarnas sidor, skaftade, halvklotformiga. Kronblad vita; ståndare längre än kronbladen. – Sydösteuropa, Centralasien; ofta odlad, särskilt förr, kvarstående och vegetativt spridd.

S. douglasii douglasspirea (fig 286). – Upp till 2 m, med rik rotskottsbildning. Blomställningar långa, täta, smalt koniska, med tät cylindrisk topp. Blomställningsgrenar tätt filt-håriga. Kronblad mörkt rosa. – Nordvästra Nordamerika; ibland odlad, ofta kvarstående och kraftigt vegetativt spridd.

S. × fontenaysii fontenayspirea (fig 287). – Upp till 2 m. Blomställningar i spetsarna av korta sidogrenar, täta, brett koniska, 3–8 cm långa och lika breda. Blomställningsgrenar håriga. Kronblad vita; ståndare lika långa som kronbladen. Hybrid mellan *S. canescens* (från Himalaya) och häckspirea *S. salicifolia*. Sällan odlad, någon gång kvarstående.

S. latifolia bredspirea (fig 288). – Upp till 1,5 m, med rik rotskottsbildning. Blomställningar korta – mycket långa, glesa, brett koniska, deras nedersta grenar nästan vinkelrätt utstående, i kraftiga blomställningar långt utskjutande. Blomställningsgrenar kala. Kronblad vita, mycket sällan svagt rosa. – Nordöstra Nordamerika; sällan odlad, förvildas mycket lätt och kan bilda stora bestånd, särskilt vid vattendrag.

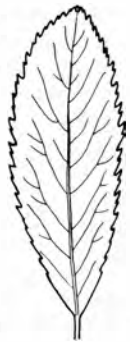
282 Brudspirea
Spiraea × arguta

283 Klasespirea
Spiraea × billardii

284 Rosenspirea
Spiraea × bumalda

285 Storspirea
Spiraea × macrothyrsa

286 Douglasspirea
Spiraea douglasii

287 Fontenayspirea
Spiraea × fontenaysii

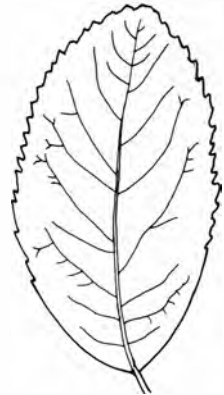
288 Bredspirea
Spiraea latifolia

289 Kvastspirea
Spiraea chamaedryfolia

290 Fransspirea
Spiraea media

291 Storspirea
Spiraea × macrothyrsa

S. × macrothyrsa storspirea (fig 285, 291). – Upp till 2 m, med rik rotskotts bildning. Blomställningar påfallande stora, täta, brett koniska, med tät cylindrisk topp. Blomställningsgrenar tätt krushåriga. Kronblad ganska mörkt rosa. Blombotten kal utom i mitten. – Steril hybrid mellan douglasspirea *S. douglasii* och bredspirea *S. latifolia*; ibland odlad, ofta kvarstående och kraftigt vegetativt spridd.

Två typer förekommer. Den ena har bladkanterna nertill brett rundade (fig 291); den andra har bladskivor med kilformig bas och markant dubbelsågad kant (fig 285).

S. media fransspirea (fig 290). – Upp till 1,5 m. Bladskivor 5 × 2 cm. Blomställningar utmed de överhängande grenarnas sidor, skaftade, nästan halvklottformiga. Kronblad vita; ståndare längre eller lika långa som kronbladen. Sydosteuropa, norra Asien; sällan odlad, någon gång kvarstående.

S. × rosalba torpspirea (fig 292). – Upp till 2 m, med rik rotskotts bildning. Blomställningar långa, upptill täta, brett koniska, med utdragen, cylindrisk topp. Blomställningsgrenar kala–glest håriga. Kronblad vita, endast i knopp svagt rosa. – Steril hybrid mellan vitspirea *S. alba* (sällan odlad nordamerikansk art) och häckspirea *S. salicifolia*; ofta odlad, kvarstående och kraftigt vegetativt spridd.

S. × rubella blekspirea (fig 293). – Upp till 2 m, med rik rotskotts bildning. Blomställningar långa, upptill täta, brett koniska, med föga utdragen topp. Blomställningsgrenar kala–glest håriga. Kronblad vita eller svagt rosa. – Steril hybrid mellan bredspirea *S. latifolia* och häckspirea *S. salicifolia*; ofta odlad, kvarstående och kraftigt vegetativt spridd.

S. salicifolia häckspirea (fig 296). – Upp till 1,5 m, med rik rotskotts bildning. Blomställningar korta, täta, cylindriska–smalt koniska. Blomställningsgrenar kala–glest håriga. Kronblad ljusst rosa, mycket sällan nästan vita. – Östra Nordamerika; ofta odlad, dock mera förr, ofta kvarstående och kraftigt vegetativt spridd.

S. tomentosa luddspirea (fig 297). – Upp till 1,5 m, med rik rotskotts bildning. Blomställningar långa, täta, smalt koniska, med långt utdragen topp. Blomställningsgrenar tätt filt-håriga. Blombotten kal. Kronblad rosa. – Östra Nordamerika; mycket sällan odlad i sydligaste Sverige, naturaliserad på stränder i Skåne och Blekinge.

S. trilobata sibirisk spirea (fig 294). – Upp till 1 m. Blomställningar utmed de överhängande grenarnas sidor, skaftade, nästan flocklika. Kronblad vita; ståndare kortare än kronbladen. – Mellersta Ostasien; sällan odlad, någon gång kvarstående.

S. × vanhouttei bukettspirea (fig 295). – Upp till 2 m. Blomställningar utmed de överhängande grenarnas sidor, skaftade, nästan flocklika. Kronblad vita; ståndare kortare än kronbladen. – Hybrid mellan den östasiatiska arten *S. cantoniensis* och sibirisk spirea *S. trilobata*; numera mycket ofta odlad, någon gång funnen på trädgårdsutkast.

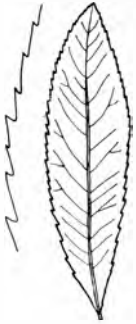
Staphylea pimpernötter (Staphyleaceae)

S. pinnata pimpernöt (fig 299). – Upprätt medelstor buske med rik rotskotts bildning. Blad motsatta, med 2–3 par småblad och uddsmåblad. Stipler cm-långa, snart avfallande. Småblad med 5–10 cm lång skiva; mittnervens bas ullhårig på undersidan. Blommor femtaliga, i 5–12 cm långa, hängande, sammansatta knippen. Foderblad och kronblad vita, 6–10 mm långa. Kapsel uppblåst, 2,5–4 cm, nästan klotformig, öppnas med 2–3 flikar. – Central- och Sydeuropa, Mindre Asien. Sällan odlad, länge kvarstående och kraftigt vegetativt spridd.

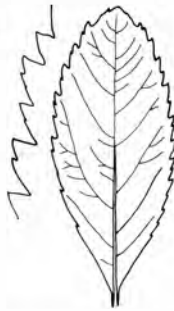
Stephanandra stefanandror (Rosaceae)

S. incisa stefanandra (fig 298). – Upp till 1 m hög; kvistar utbredda, bågböjda. Blad strödda, med stipler; skivor i omkrets ägggrunda, 4–6 cm långa, djupt flikiga, något krusbärslika, under kala eller håriga endast på nerverna. Blommor i glesa, upp till 6 cm långa knippen i grenspetsarna. Blommor 4–5 mm breda; kronblad grönvita. En baljkapsel per blomma. – Japan, Korea; ofta planterad, någon gång tillfälligt förvildad.

292 Torpspirea
Spiraea × *rosalba*

293 Blekspirea
Spiraea × *rubella*

294 Sibirisk spirea
Spiraea trilobata

295 Bukettspirea
Spiraea
× *vanhouttei*

296 Häckspirea
Spiraea salicifolia

297 Luddspirea
Spiraea tomentosa

299 Pimpermöt
Staphylea pinnata

298 Stefanandra
Stephanandra incisa

Symphoricarpos snöbär (Caprifoliaceae)

Medelstora buskar med motsatta blad. Blommor i korta axlika ställningar i grenspetsarna; bär poröst.

- 1 Bladskivor kala eller nästan kala, 2–5 cm långa ..... *S. albus* snöbär
- Bladskivor under tätt vithåriga, 1–2 cm långa ..... *S.* × *chenaultii* hybridsnöbär

S. albus snöbär (fig 300). – Upp till 2 m, med rik skottbildning från krypande jordstam. Bladskivor äggrunda, vanligen hela, på enstaka blad med rundad inskärning. Krona ca 6 mm lång, klocklik, skär. Bär ca 1 cm, snö vitt. – Västra Nordamerika; allmänt odlad, ofta kvarstående och kraftigt vegetativt spridd.

S. × chenaultii hybridsnöbär (fig 301). – Upp till 2 m; hela växten finhårig. Bladskivor äggrunda, tydligt tvåsidigt ställda (oxbärslikt!). Krona klocklik – trattlik, skär. Bär klotformigt, rött på solsidan, på skuggsidan vitt med röda punkter. I Frankrike uppkommen hybrid mellan de nordamerikanska arterna *S. microphyllus* (rosa – vitfruktig) och *S. orbiculatus* (rödfruktig). Numera ofta planterad.

Syringa syrener (Oleaceae)

Blad motsatta. Blommor i upp till 20 cm långa, sammansatta knippen i grenspetsarna; foder mycket kort, krona med lång pip och fyra flikar; kapsel läderartad, tvårummig.

1 Bladskivans bas kilformig eller avrundad ..... *S. josikaea* ungersk syren
– Bladskivans bas hjärtlik eller tvär ..... *S. vulgaris* syren

S. josikaea ungersk syren (fig 302). – Hög buske. Bladskivor 6–12 cm långa, fint kanthåriga. Blomställningar smala. Krona mörklila, pip upp till 1,5 cm lång. – Sydösteuropa; ibland odlad, någon gång kvarstående.

S. vulgaris syren (fig 303). – Hög buske eller litet träd. Bladskivor 5–12 cm långa, kala, ofta med sned spets. Blomställningar breda. Krona lila eller vit, pip ca 1 cm lång. – Norra Balkan; allmänt odlad, ofta kvarstående och vegetativt spridd.

Taxus idegranar (Taxaceae)

T. baccata idegran. – Upp till 3 m hög buske, sällan upp till 10 m högt träd; barken faller av i tunna flagor. Barrfästen tydligt upphöjda, nedlöpande på kvisten. Barr vasst tillspetsade, ovan mycket mörkt gröna (idegran ser svartgrön ut från avstånd), under ljusare. Tvåbyggare; frö mörkt, omgivet av en köttig röd frökappa. Alla delar utom frökappan giftiga. – Södra Sveriges kusttrakter, sällsynt, gynnad av rörligt grundvatten; ofta längs vattendrag och kring sjöar. Ofta odlad och någon gång kvarstående.

Japansk idegran *T. cuspidata* har mera upprättstående, något kortare, ljusa, mera plötsligt tillspetsade barr. Den odlas och är hårdigare än idegran, men har hittills ej rapporterats som kvarstående eller förvildad.

Thuja tujor (Cupressaceae)

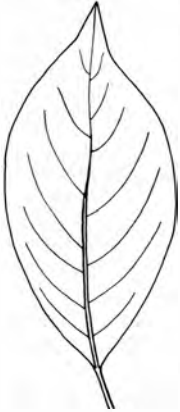
Höga träd med fjällika barr. Sambyggare. Kottar flaskformiga, kottefjäll läderartade. Gemensam nyckel till *Chamaecyparis* och *Thuja* finns före *Chamaecyparis*.

T. occidentalis tuja. – Mittställda barr med tydlig, upphöjd oljekörtel. Kottefjäll 8–10, med svag tand. – Nordöstra Nordamerika. Odlas som prydnadsväxt i många former (hårdig upp till Ångermanland), ibland kvarstående, någon gång självsådd.

300 Snöbär
Symphoricarpos albus

301 Hybridsnöbär
Symphoricarpos × *chenaultii*

302 Ungersk syren
Syringa josikaea

303 Syren
Syringa vulgaris

304 Lind
Tilia cordata

T. orientalis orientalisk tuja. – Kottefjäll oftast 6, med kraftiga krokiga utskott. – Kina. Sällan odlad (föga härdig).

T. plicata jättetuja. – Mittställda barr oftast med otydlig oljekörtel. Kottefjäll oftast 10, med något spretande spetsar. – Västra Nordamerika. Någon gång odlad, mest som prydnadsträd, ibland kvarstående, undantagsvis självsädd.

Tilia lindar (Tiliaceae)

Höga träd. Blad strödda; bladskiva hjärtlik. Blommor med fem vitgula kronblad, doftande, rika på honung. Frukställningar kvastlika, deras skaft sammanväxta med förbladet, som bildar en ving. Nöt sammetsluden.

- 1 Blad under håriga på hela ytan ..... *T. platyphyllos* bohuslind
- Blad under håriga endast i nervvinklarna 2
- 2 Bladskivor 4–7 cm långa, under blågröna, med brunaktiga hårtofsar i nervvinklarna; tvärnerverna mellan sidonerverna svaga ..... *T. cordata* lind
- Bladskivor 6–10 cm långa, under rent gröna – aningen blågröna, med vitaktiga hårtofsar i nervvinklarna; tvärnerverna mellan sidonerverna tydliga ..... *T.* × *vulgaris* parklind

T. cordata lind (fig 304). – Bladskivornas bas nästan symmetrisk. Blommor 5–10 till sammans; nöt trubbkantig. – Ädellövskog; åtminstone traktvis vanlig upp till norrlandsgränsen; ofta planterad. I södra Sverige är vildväxande lindar i regel hamlade.

T. platyphyllos bohuslind (fig 305). – Bladskivor 6–15 cm långa, under rent gröna, med vita hårtofsar i nervvinklarna och starka, parallella tvärnervor mellan sidonerverna; bas snett hjärtlik. Blommor 3–4 tillsammans; nöt med 5 åsar. Spontan på två lokaler i norra Bohusläns skärgård; ibland odlad och kvarstående.

Traslind, 'laciniata', är en flikbladig form.

T. × vulgaris parklind (fig 306). – Bladskivornas bas något snett hjärtlik. Blommor 4–10 tillsammans; nöt trubbkantig. – Steril hybrid mellan ovanstående arter; spontan i Bohuslän; vanligare i odling än bohuslinden och ofta kvarstående.

Tsuga hemlockar (Pinaceae)

Höga träd. Barrfästen tydligt upphöjda och nedlöpande på kvisten. Barr starkt plattade, mjukare än hos granar *Picea*, deras bas utdragen till ett skaft. Tvåbyggare; kottar hängande.

- 1 Barr allsidigt riktade runt skottet, gröna på båda sidor ..... *T. mertensiana* berghemlock
 - Barr tvåsidigt riktade, undersidan med två vita band 2
- 2 De vita banden på barrens undersida utfyller hela mellanrummet mellan mittnerv och kant
 ..... *T. heterophylla* västamerikansk hemlock
 - De vita banden på barrens undersida utfyller halva mellanrummet mellan mittnerv och kant
 ..... *T. canadensis* hemlock

T. canadensis hemlock. – Vanligen bredkronigt och flerstammigt träd. Barr tydligt avsmalnande mot spetsen, finsågade i kanten; mellan de tvåsidigt riktade barren finns på skottets ovasida framåtriktade barr som vänder undersidan uppåt. Kotte 1,3–2,3 cm lång. – Nordöstra Nordamerika; odlad som prydnadsträd, någon gång kvarstående.

T. heterophylla västamerikansk hemlock. – Krona konisk. Barr parallellsidiga, finsågade i kanten; inga barr mellan de tvåsidigt riktade barren. Kotte 2–3 cm lång. – Nordamerikas västkust; odlad som prydnadsträd, sällan som skogsträd.

T. mertensiana berghemlock. – Krona smalt pyramidformig. Barr parallellsidiga, släta i kanten. Kotte 5–7,5 cm lång. – Nordamerikas västkust; sällan odlad prydnadsträd.

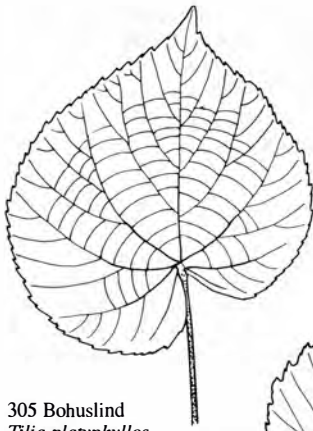
Ulex ärttörnen (Fabaceae)

U. europaeus ärttörne. – Låg, ständigt grön buske med tätsittande, ca 2 cm långa, gröna tornar. Blad styva, stickande. Blommor ensamma eller parvis i bladvecken. Foder 10 mm, tvåläppigt, brunt. Krona 15 mm, gul. Balja 15 mm, svart, hårig. – Västra Mellaneuropas kuster; sällsynt i södra Sveriges kusttrakter, från början inplanterad. Frostkänslig.

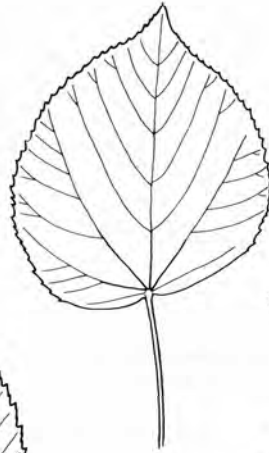
Ulmus almar (Ulmaceae)

Höga träd. Blad strödda, med starkt sned bas. Blommor på bar kvist, oansenliga men i täta gytringar; nöt plattad, runtom brett vingad.

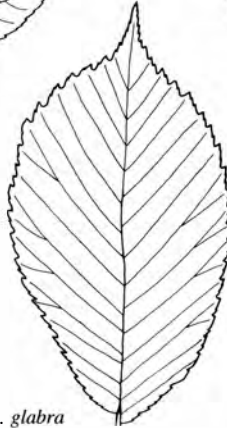
- 1 Blad under mjukhåriga; sidonerver ej gaffelgreniga (utom någon gång vid skivans bas); frukt långskaftad, med hårig kant ..... *U. laevis* vresalm
 - Blad under kala eller gleshåriga; de flesta blad med några sidonerver gaffelgreniga; frukt oskaftad, med kal kant 2

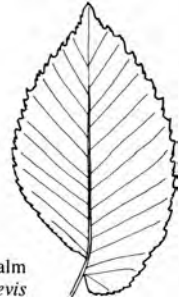
305 Bohuslind
Tilia platyphyllos

306 Parklind
Tilia × vulgaris

307 Skogsalm
Ulmus glabra ssp. *glabra*

308 Vresalm
Ulmus laevis

- 2 Bladskäft 4–10 mm längs den korta sidan; blad vanligen bredast vid mitten, uppåt jämnt avsmalnande; inskärningen i fruktens topp när halvvägs ner till nöten ..... *U. minor* lundalm
- Bladskäft 1–4 mm längs den korta sidan; blad bredast ovan mitten; inskärningen i fruktens topp grundare 3
- 3 Blad nästan cirkelrunda—omvänt äggrunda med skarpt avsatt spets, tänder på utsidan vanligen med 2–3 småtänder ..... *U. glabra* ssp. *glabra* skogsalm
- Bladskivor avlångt omvänt äggrunda—nästan lansettlika, spets mera jämnt avsatt, tänder på utsidan med bara en småtand ..... *U. glabra* ssp. *montana* bergalm

U. glabra ssp. **glabra** skogsalm (fig 307). — Bladskiva 8–18 cm lång, ofta treuddig, ovan mörkgrön, starkt sträv (sällan kal), under blekare, hårig på nerverna. — Förekommer upp till norrlandsgränsen, men är ovanlig som vildväxande i många trakter; kräver god jord. Ofta odlad, självsår sig lätt.

Hybridalm, *U. × hollandica*, är hybrididen mellan alm *U. glabra* och lundalm *U. minor*. Den planteras ofta och bildas även spontant (Nilsson 1980).

U. glabra ssp. **montana** bergalm. — Mera lågväxt än skogsalm och med mera bågigt utåtböjda grenar (ändkvistarna kan vara hängande). — Västlig; ersätter skogsalmen i mellersta Norrland.

U. laevis vresalm (fig 308). — Bladskiva 6–13 cm lång, ovan glänsande grön, kal. — Öland, sällsynt, särskilt i sumpskog. Någon gång planterad och kvarstående.

U. minor lundalm (fig 309). — Starkt rotskottsbildande; huvudgrenar vågrätt utbredda. Kvistar ofta med breda vingar av kork. Bladskiva 6–8 cm lång, ovan glänsande grön, kal, under med vita hårtofsar i nervvinklarna. — Ganska vanlig i ädellövskog på Öland och Gotland. Ofta planterad, ofta kvarstående och kraftigt vegetativt spridd.

Hörsholmsalm, *U. minor* 'Hoersholmii', skiljer sig genom mycket smalare blad och smal krona med nästan uppräta grenar. Den planteras mycket (särskilt i alléer) och har visat sig motståndskraftig mot almsjukan.

Vaccinium blåbärssläktet (Ericaceae)

1 Nedliggande; bladskiva 6–15 mm; bär klotrunt ..... *V. uliginosum* ssp. *alpinum* fjällodon
- Ej nedliggande; bladskiva ca 2 cm; bär långsträckt ..... *V. uliginosum* ssp. *uliginosum* odon

V. uliginosum ssp. **alpinum** fjällodon. — Ersätter odon i fjällkedjan; föredrar torrare växtplatser och är eventuellt kalkgynnad.

V. uliginosum ssp. **uliginosum** odon (fig 312). — Knappt meterhög buske med krypande jordstam. Blad strödda, äggrunda, ovan blågröna, under bleka, nätnerviga. Blommor 1–4 tillsammans i bladvecken; krona ca 4 mm, urnlik, rödaktig–vit. Bär ljusblått, blådaggit, ca 1 cm långt. — Vanlig i hela Sverige (utom i kalktrakter) i fuktig skog och myrkanter.

Mycket lik odonvide *Salix myrtilloides*, men knoppar med flera knoppfjäll.

Viburnum olvon (Caprifoliaceae)

Höga buskar med motsatta blad. Blomställningar kvastlika; blommor fentaliga, krona sambladig. Bär.

1 Blad enkla ..... *V. lantana* parkolvon
- Blad handflikiga ..... *V. opulus* olvon

V. lantana parkolvon (fig 311). — Bladskivor 5–12 cm, mörkgröna, rynkiga, under tät klädda med stjärnhår. Blomställningar 6–10 cm vida; blommor illaluktande, alla lika; krona 6–7 mm vid, gulvit; bär först rött, slutligen svart. — Syd- och Mellaneuropa; ofta odlad, förvildas lätt (fågelspridning).

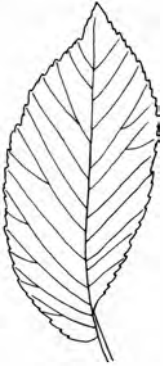
V. opulus olvon (fig 310). — Bladskivor 5–8 cm; bladskaf med glandler nära skivan. Blomställningar 5–10 cm vida; inre blommor 4–5 mm, grönvita, yttre sterila, 15–20 mm, vita, skyltande; bär rött. — Vanlig i södra Sverige; saknas i inre Norrland.

En form (snöbollsbuske) har nästan klotformig blomställning med nästan enbart skyltande blommor.

Viscum mistlar (Loranthaceae)

V. album mistel (fig 313). — Halvparasit, mest på lind, poppel och apel. Kvistar gröna, regelbundet Y-delade. Blad motsatta, läderartade, vintergröna. Blommor i grenvinklarna, reducerade; stenfrukt vit, mogen tidigt på våren. — Mälardalen, enstaka lokaler längs Östersjöns kust samt i Emådalen. Någon gång insädd.

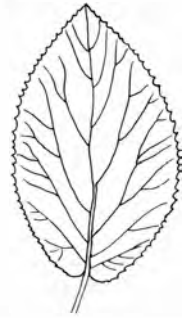

309 Lundalm
Ulmus minor

310 Olvon
Viburnum opulus

311 Parkolvon
Viburnum lantana

312 Odon
Vaccinium uliginosum
ssp. *uliginosum*

313 Mistel
Viscum album

Systematisk översikt

- Aceraceae:** *Acer* lönnar
Anacardiaceae: *Rhus* sumakar
Aquifoliaceae: *Ilex* järnekar
Araliaceae: *Hedera* murgrönor
Aristolochiaceae: *Aristolochia* piprankor
Berberidaceae: *Berberis* berberisar, *Mahonia* mahonior
Betulaceae: *Alnus* alar, *Betula* björkar
Buxaceae: *Buxus* buxbomar
Caesalpiniaceae: *Gleditsia* korstörnen
Caprifoliaceae: *Kolkwitzia* paradisbuskar, *Lonicera* tryar, *Sambucus* flädrar, *Symphoricarpos* snöbär, *Viburnum* olvon
Celastraceae: *Evonymus* benvedar
Cornaceae: *Cornus* korneller
Corylaceae: *Carpinus* avenbokar, *Corylus* hasslar
Cupressaceae: *Chamaecyparis* ädelcypresser, *Juniperus* enar, *Thuja* tujor
Elaeagnaceae: *Elaeagnus* silverbuskar, *Hippophaë* havtornar
Ericaceae: *Chamaedaphne* finnmyrtnar, *Ledum* skvattrammar, *Vaccinium* blåbärssläktet
Fabaceae: *Caragana* karaganer, *Chamaecytisus* huvudginstar, *Colutea* blåsarter, *Cytisus* kvastginstar, *Genista* ginstar, *Hippocrepis* hästskoklövrar, *Laburnum* gullregn, *Lembotropis* svartginstar, *Ononis* puktörnen, *Robinia* robinior, *Ulex* ärttörnen
Fagaceae: *Castanea* kastanjer, *Fagus* bokar, *Quercus* ekar
Grossulariaceae: *Ribes* vinbär
Hippocastanaceae: *Aesculus* hästkastanjer
Hydrangeaceae: *Deutzia* deutzior, *Philadelphus* schersminer
Juglandaceae: *Juglans* valnötter
Loranthaceae: *Viscum* mistlar
Myricaceae: *Myrica* porsar
Oleaceae: *Forsythia* forsythior, *Fraxinus* askar, *Ligustrum* ligustrar, *Syringa* syrener
Pinaceae: *Abies* ädelgranar, *Larix* lärkar, *Picea* granar, *Pinus* tallar, *Pseudotsuga* douglasgranar, *Tsuga* hemlockar
Ranunculaceae: *Clematis* klematisar
Rhamnaceae: *Frangula* brakvedar, *Rhamnus* getaplär
Rosaceae: *Amelanchier* häggmisplar, *Chaenomeles* rosenkvittnar, *Cotoneaster* oxbär, *Crataegus* hagtornar, *Holodiscus* vippspireor, *Malus* aplar, *Physocarpus* smällspireor, *Potentilla* fingerörter, *Prunus* plommonsläktet, *Pyrus* päron, *Rosa* rosor, *Rubus* björnbärssläktet, *Sorbaria* rönnspireor, *Sorbus* oxlar, *Spiraea* spireor, *Stephanandra* stefanandror
Salicaceae: *Populus* popplar, *Salix* viden
Solanaceae: *Lycium* bocktörnen, *Solanum* nattskattor
Staphyleaceae: *Staphylea* pimpernötter
Tamaricaceae: *Myricaria* klådris
Taxaceae: *Taxus* idegranar
Thymelaeaceae: *Daphne* tibastar
Tiliaceae: *Tilia* lindar
Ulmaceae: *Ulmus* almar
Vitaceae: *Parthenocissus* vildvin

Synonymer

Abies excelsior → *A. grandis*
Abies pectinata → *A. alba*
Alnus incana var. *virescens* → *A. incana* ssp. *kolaënsis*
Amelanchier canadensis → *A. confusa*
Amelanchier grandiflora → *A. confusa*
Aristolochia durior → *A. macrophylla*
Betula tortuosa → *B. pubescens* ssp. *czerepanovii*
Betula verrucosa → *B. pendula*
Chamaecytisus glaber → *C. elongatus*
Chamaecytisus hirsutus → *C. triflorus*
Chamaespartium sagittale → *Genista sagittalis*
Cornus sericea → *C. alba* ssp. *stolonifera*
Cornus tatarica → *C. alba* ssp. *alba*
Coronilla emerus → *Hippocrepis emerus*
Cotoneaster melanocarpus → *C. niger*
Cotoneaster tomentosus → *C. nebrodensis*
Crataegus calycina → *C. rosaeformis* ssp. *lindmanii*
Crataegus curvisepala → *C. rosaeformis*
Crataegus curvisepala ssp. *curvisepala* → *C. rosaeformis* ssp. *rosaeformis*
Crataegus curvisepala ssp. *lindmanii* → *C. rosaeformis* ssp. *lindmanii*
Crataegus oxyacantha → *C. laevigata*
Cytisus alpinus → *Laburnum alpinum*
Cytisus elongatus → *Chamaecytisus elongatus*
Cytisus glaber → *Chamaecytisus elongatus*
Cytisus hirsutus → *Chamaecytisus triflorus*
Cytisus laburnum → *Laburnum anagyroides*
Cytisus nigricans → *Lembotropis nigricans*
Cytisus supinus → *Chamaecytisus supinus*
Deutzia crenata → *D. scabra*
Juniperus communis ssp. *alpina* → *J. communis* ssp. *nana*
Juniperus communis var. *montana* → *J. communis* ssp. *nana*
Larix europaea → *L. decidua*
Larix leptolepis → *L. kaempferi*
Larix russica → *L. sibirica*
Lycium halimifolium → *L. barbarum*
Lycium rhombifolium → *L. chinense*
Malus sylvestris ssp. *mitis* → *M. domestica*
Ononis spinosa → *O. campestris*
Parthenocissus vitacea → *P. inserta*
Picea excelsa → *P. abies*
Pinus mugo var. *rostrata* → *P. mugo* ssp. *uncinata*
Pinus sibirica → *P. cembra* ssp. *sibirica*
Populus × *candicans* → *P.* × *jackii*
Populus × *gileadensis* → *P.* × *jackii*
Prunus insititia → *P. domestica* ssp. *insititia*
Pseudotsuga douglasii → *P. menziesii*
Pseudotsuga taxifolia → *P. menziesii*

- Quercus borealis* → *Q. rubra*
Quercus sessiliflora → *Q. petraea*
Rhamnus frangula → *Frangula alnus*
Ribes glabellum → *R. spicatum* ssp. *lapponicum*
Ribes rubrum ssp. *rubrum* (Krok & Almquist) → *R. spicatum*
Ribes rubrum ssp. *sylvestre* (Krok & Almquist) → *R. rubrum*
Ribes schlechtendalii → *R. spicatum*
Ribes sylvestre → *R. rubrum*
Rosa × *suionum* → *R. alba* 'Minette'
Rosa inodora → *R. elliptica* ssp. *inodora*
Rosa mollis → *R. villosa* ssp. *mollis*
Rosa pomifera → *R. villosa* ssp. *villosa*
Rosa × *suionum* → *R. alba* 'Minette'
Rosa rubrifolia → *R. glauca*
Rosa tomentosa (Lid) → *R. sherardii*
Rubus nutkanus → *R. parviflorus*
Salix acutifolia → *S. daphnoides* ssp. *acutifolia*
Salix amygdalina → *S. triandra*
Salix arenaria → *S. repens* var. *arenaria*
Salix caprea ssp. *sericea* → *S. caprea* var. *coetanea*
Salix × *chrysocoma* → *S.* × *sepulcralis*
Salix depressa → *S. starkeana* ssp. *starkeana*
Salix elegantissima → *S.* × *pendulina*
Salix glandulifera → *S. lanata* ssp. *glandulifera*
Salix livida → *S. starkeana* ssp. *starkeana*
Salix myrsinifolia ssp. *borealis* → *S. borealis*
Salix nigricans → *S. myrsinifolia*
Salix repens ssp. *argentea* → *S. repens* var. *arenaria*
Salix × *sericans* → *S.* × *smithiana*
Salix stipulifera → *S. glauca* var. *appendiculata*
Salix xerophila → *S. starkeana* ssp. *cinerascens*
Sarothamnus scoparius → *Cytisus scoparius*
Sorbus fennica → *S. hybrida*
Spiraea opulifolia → *Physocarpus opulifolius*
Spiraea sorbifolia → *Sorbaria sorbifolia*
Symphoricarpos racemosus → *S. albus*
Symphoricarpos rivularis → *S. albus*
Ulmus carpiniifolia → *U. minor*

Register till svenska namn

- Alm 102
Alpgullregn 48
Alptry 50
Altaigran 55
Al 24
Amerikansk asp 60
Amerikansk hagtorn 38
Apel 52
Ask 42
Asklönn 22
Asp 60
Avarönn 94
Avenbok 30
Balkanoxel 93
Balsamgran 21
Balsampoppel 58
Banksianatall 57
Bentry → skogstry
Benved 41
Berberis 28
Bergalm 103
Bergek 66
Berghemlock 102
Bergoxel 94
Bergtall 57
Berlinerpoppel 59
Besksöta 90
Bindvide 84
Björk 28
Blekgul tok 62
Blekspirea 98
Blekvide 86
Blågran 56
Blåhallon 80
Blåhagg → häggmispel
Blåsärt 34
Blåtry 50
Bocktörne 52
Bohuslind 102
Bok 42
Brakved 42
Bredbladig spirea →
bredspera
Bredbladigt bocktörne 52
Bredspirea 96
Brudspirea 96
Buketros 76
Bukettspirea 98
Busktörne 53
Buxbom 29
Cembratall 57
Centifolieros 74
Coloradogran 21
Contortatall 57
Daggros 75
Daggvide 85
Damascenerros 74
Deutzia 41
Doftschersmin 54
Douglasgran 64
Douglasspirea 96
Druvfläder 90
Dvärgbenved 41
Dvärgbjörk 28
Dvärgmandel 64
Dvärgvide 86
Ek 66
En 46
Europeisk lärk 48
Fagerrönn 94
Filtros 78
Finnmyrten 32
Finnoxel 93
Finnros 72
Finnvide 89
Fjällbjörk 29
Fjällen 47
Fjälldon 104
Flikros 76
Fläder 90
Fontenayspirea 96
Fontänpil 88
Forsythia 42
Fransbjörk 28
Fransk bergtall 57
Fransspirea 97
Fur → tall
Fågelbär → sötkörbär
Färginst 44
Getapel 66
Getpors → skvattram
Ginnalalönn 22
Ginst 32 42 49
Glandelvide 86
Glanshagtorn 38
Glanshagg 64
Glansros 79
Glansvide 87
Glasbjörk 28
Goliatpoppel 60
Gran 55
Grovsågad häggmispel 26
Gråal 24
Gråpoppel 60
Gråsäg 85
Gråvide 85
Grönpil 89
Grönvide 88
Gulkronill 44
Gullklematis 32
Gullregn 48
Gullrips 68
Gulpil 84
Hagtorn 36
Hallon 80
Harris 40
Hartsros 78
Hassel 34
Havtorn 46
Hemlock 102
Hollandsvinbär 68
Huvudginst 32
Hybridalm 103
Hybridforsythia 42
Hybridgullregn 48
Hybridlärk 48
Hybridsnöbär 100
Hylle → fläder
Hårginst 44
Häckberberis 28
Häckhagtorn 38
Häckkaragan 30
Häckoxbär 36
Häckspirea 98
Häckvide 89

- Häggmispe 27
 Hägg 64
 Hästkastanj 24
 Hörsholmsalm 104
 Höstpoppel 60
 Idegran 100
 Italiensk klematis 33
 Japansk klätterros 76
 Japansk lärk 48
 Jasmin 54
 Jolster 88
 Jungfruros 72
 Jämtlandspoppel 58
 Järnek 46
 Jätteasp 60
 Jättepoppel 60
 Jättetuja 101
 Kal häggmispe 26
 Kamtjätkaros 76
 Kanadapoppel 59
 Kanadensisk hagtorn 38
 Kanadensisk häggmispe →
 svensk häggmispe
 Kanelros 76
 Kaprifol 50
 Karelsk grål 24
 Kaskadgran 21
 Kaskadpil 89
 Kastanj 30
 Kinesisk poppel 60
 Klarbär → surkörbär
 Klasespirea 96
 Klematis 32
 Klibbal 24
 Klippoxel 94
 Klådris 52
 Klättevildvin 54
 Knäckepil 86
 Koloradogran →
 coloradogran
 Kopparröd häggmispe 27
 Korallhagtorn 38
 Korallkornell 34
 Korgvide 90
 Kornell 34
 Korsikansk tall 57
 Korstörne 44
 Krikon 63
 Kristtorn → järnek
 Krusbär 68
 Krypgrinst 40
 Krypvide 88
 Kustgran 21
 Kvastspirea 96
 Körsbär 63
 Körsbärskornell 34
 Körsbärspommon 63
 Körtelvide → glandelvide
 Lagerpoppel 60
 Lappal 24
 Lappvide 86
 Lappvinbär 68
 Liguster 49
 Lind 101
 Lingonoxbär 36
 Liten rosenkvitten 30
 Luddgrinst 32
 Luddros 78
 Luddspirea 98
 Luktschersmin →
 doftschersmin
 Lundalm 104
 Lyckobladsbuske 30
 Lärk 48
 Lönn 22
 Mahonia 52
 Mandelpil 90
 Marylandspoppel 59
 Masurbjörk → värtbjörk
 Mistel 104
 Murgröna 44
 Måbär 68
 Naverlönn 22
 Nordhägg 64
 Nordisk ros 73
 Nordmannsgran 21
 Nordrönn 92
 Norskoxel 94
 Nutkacypress 31
 Nutkahallon 80
 Nyponros 74
 Nälginst 44
 Nätvide 88
 Odon 104
 Odonvide 87
 Olvon 104
 Ontariopoppel 60
 Orientalisk tuja 101
 Ornäsbjörk 28
 Oxbär 36
 Oxel 93
 Paradisbuske 47
 Parklind 102
 Parkolvon 104
 Pichtagran 22
 Pil → vide
 Pimpernöt 98
 Pimpinellros 76
 Pipranka 27
 Plommon 63
 Plommonros 78
 Polarvide 88
 Poppel 57
 Pors 52
 Provinsros 75
 Prunkhallon 80
 Puktörne 53
 Purpurspirea → blekspirea
 Pyramidpoppel 60
 Päron 64
 Ripvide 86
 Risvide 84
 Robinia 70
 Ros 70
 Rosenhallon 80
 Rosenkvitten 30
 Rosenoxbär 36
 Rosenrips 68
 Rosenspirea 96
 Rosentry 51
 Rosmarinvide 89
 Rundhagtorn 38
 Rynkoxbär 36
 Rysk lönn 22
 Rysros 76
 Ryssvide 86
 Röda vinbär 67
 Rödek 66
 Rödvide 88
 Rönn 92
 Rönnspirea 90
 Rönnsumak 66
 Sammetsvide 86
 Sandvide 88
 Schersmin 54
 Serbisk gran 56
 Sibirisk spirea 98
 Sibirisk hagtorn 38
 Sibirisk lärk 49
 Sibirisk tall 57
 Sibirisk ärtbuske →
 häckkaragan
 Silverbuske 41
 Silvergran 21
 Silverpoppel 58
 Sitkagran 56
 Skogsalm 103
 Skogsek → ek
 Skogsklematis 32
 Skogskornell 34
 Skogslind → lind
 Skogslönn → lönn
 Skogsolvon → olvon
 Skogstry 51
 Skogsvinbär 68

- Skvattram 49
 Skärmtry 50
 Skörpil → knäckepil
 Slottsvinbär 68
 Slån 64
 Smällspirea 54
 Snöbär 100
 Sommarek → ek
 Spetsbladigt daggvide 85
 Spetsagtorn 38
 Spirea 94
 Sporrhagtorn 38
 Spärroxbär 36
 Stefanandra 98
 Stenros 73
 Stickgran → blågran
 Storbladig murgröna 44
 Storspirea 97
 Strandtall 57
 Strävdeutzia 41
 Surkörsbär 63
 Surtorn → berberis
 Svarta vinbär 68
 Svartginst 49
 Svartgran 56
 Svartoxbär 36
 Svartpoppel 60
 Svarttall 57
 Svarttry 50
 Svartvide 86
 Svensk häggmispel 26
 Sydgullregn 48
 Sykomorlönn → tysklönn
 Sylhagtorn 38
 Syren 100
 Säl 85
 Sätervide 84
 Sötkörsbär 63
 Tagginst → tysk ginst
 Tall 57
 Terson 64
 Tibast 40
 Tistron → svarta vinbär
 Tok 60
 Tornedalsros → bukettros
 Torpspirea 98
 Traslind 102
 Trubbhagtorn 38
 Try 50
 Trädgårdskaprifol → kaprifol
 Trädgårdsvinbär 68
 Trädhagtorn 38
 Tuja 100
 Tysk ginst 44
 Tysklönn 22
 Tyskoxel 94
 Tyskros 74
 Tärpil 88
 Ulloxbär 36
 Ullvide 86
 Ungersk syren 100
 Valnöt 46
 Vejksel 64
 Vide 80
 Videkornell 34
 Videoxbär 36
 Vidjeginst 32
 Vildapel 52
 Vildkaprifol 50
 Vildkornell → skogskornell
 Vildvin 54
 Vinbär 66
 Vingginst 44
 Vinterek → bergek
 Vippspirea 46
 Virginiahägg 64
 Vitgran 56
 Vitoxel 92
 Vitpil 84
 Vitspirea 98
 Vresalm 103
 Vresros 78
 Vårginst 40
 Vårtbjörk 28
 Västamerikansk hemlock 102
 Västkustros 75
 Weymouthtall 57
 Ädelcypress 31
 Ädelgran 21
 Ängsvide 90
 Äppelros 77
 Äpple → apel
 Ärttörne 102
 Ölandstok → tok
 Öronvide → bindvide

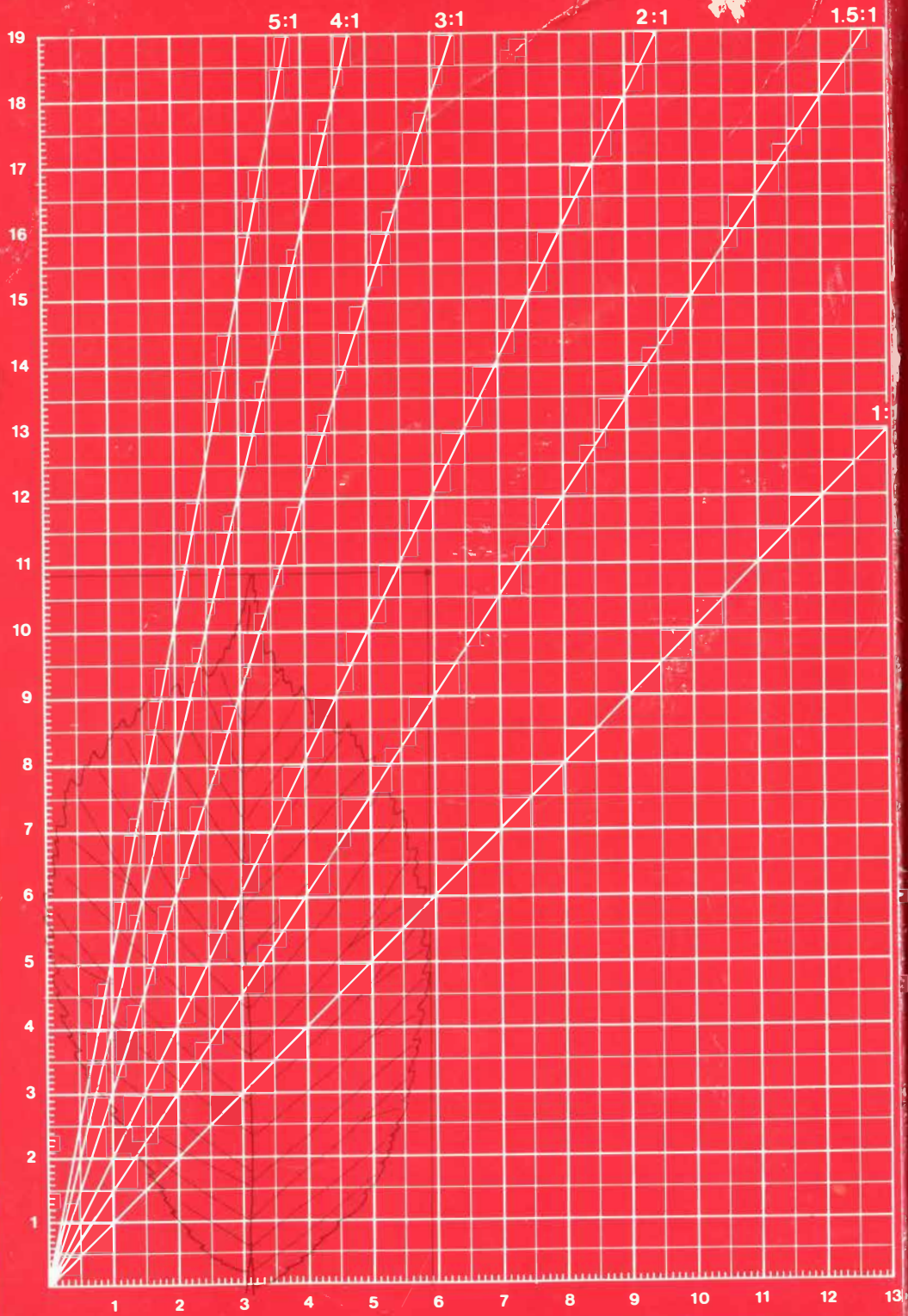
Använd litteratur

- Ellmer, M. 1981: *Sveriges vildväxande träd och buskar*. Föreningen Helsingborgstraktens natur.
- Fitschen, J. 1987: *Gehölzflora*. 8. Aufl. Quelle & Meyer.
- Fähræus, G. 1989: Finns även fagerrönn, *Sorbus meinichii*, på Gotland? *Svensk Bot. Tidskr.* 83: 186–190.
- Hansen, K. (red) 1981: *Dansk feltflora*. Gyldendal.
- Hultén, E. 1971: *Atlas över växternas utbredning i Norden*. 2 uppl. Generalstabens litografiska anstalt.
- Hylander, N. 1953, 1966: *Nordisk kärlväxtflora 1, 2*. Almqvist & Wiksell.
- Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T., Uotila, P. & Vuokko, S. 1986: *Retkeilykasvio*. 3 uppl. Suomen Luonnonsuojelun Tuki Oy.
- Hämet-Ahti, L., Palmén, A., Alanko, P. & Tigerstedt, P. M. A. 1989: Suomen puu- ja pensaskasvio. *Publications of the Finnish Dendrological Society 5*.
- Krok, T. O. B. N. & Almquist, S. 1986: *Svensk flora*. 26 uppl. Esselte Studium.
- Krüssman, G. 1960, 1962: *Handbuch der Laubgehölze 1, 2*. Paul Parey.
- Krüssman, G. 1972: *Handbuch der Nadelgehölze*. Paul Parey.
- Lid, J. 1973: *Norsk og svensk flora*. 2 utgåva. Det norske samlaget.
- Malmgren, U. 1986: Släktet *Rosa* i Sverige. *Svensk Bot. Tidskr.* 80: 209–227.
- Meikle, R. D. 1984: Willows and poplars of Great Britain and Ireland. *BSBI Handbook 4*.
- Mitchell, A. 1977: *Nordeuropas träd*. Bonniers.
- Nilsson, A. 1980: Om hybrider mellan skogsalm och lundalm i natur och kultur. *Svensk Bot. Tidskr.* 74: 311–325.
- Nilsson, Ö. 1967: Drawings of Scandinavian plants 1–8. *Rosa L. Bot. Notiser 120*: 1–8, 137–143, 249–254, 393–408.
- Nilsson, Ö. 1986: *Nordisk fjällflora*. Bonniers.
- Nitzelius, T. & Vedel, H. 1988: *Skogens träd och buskar i färg*. Norstedts.
- Pedersen, A. & Gross, P. 1974: Danske roser. *Natur og Museum 16*(2).
- Pedersen, A. & Schou, J. C. 1989: Nordiske brombær. *AAU Reports 21*. Aarhus Universitet, Botaniska institutionen.
- Rothmaler, W. 1988: *Exkursionsflora*. 7. Aufl. Volk und Wissen.
- Schroeder, F.-G. 1972: Amelanchier-Arten als Neophyten in Europa. *Abh. Naturwiss. Verein Bremen 37* (3/3): 287–419.
- Tutin, T. G. m fl (red) 1964–1976: *Flora europaea 1–4*. Cambridge University Press.
- Walters, S. M. m fl (red) 1989: *The European garden flora 3*. Cambridge University Press.
- Weimarck, H. 1943: Om pollenkorn och klyvöppningar hos *Prunus Insititia*, *P. spinosa* och hybriden dem emellan. Jämta några ord om vissa föga beaktade morfologiska karaktärer. *Bot. Notiser 1943*: 389–398.
- Weimarck, H. 1963: *Skånes flora*. Corona.

Baksidans diagram

kan du använda på tre sätt:

- ◆ Att mäta med – axlarna är graderade i cm och mm.
- ◆ Att avgöra var bladets största bredd ligger – över eller under mitten. Du finner lätt det bredaste stället och ser sedan om avståndet till bladskivans topp är kortare eller längre än avståndet till dess bas.
- ◆ Att bedöma bladets längd i förhållande till dess bredd. Tänk dig linjer som visar bladets längd och bredd och se var de skär varandra (markeras med en prick på baksidans infällda bild). Om den punkten, som i exemplet, ligger under den sneda linjen för 2:1, så är bladet mindre än två gånger så långt som brett.

5:1

4:1

3:1

2:1

1.5:1

1:1

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

19

18

17

16

15

14

13

12

11

10

9

8

7

6

5

4

3

2

1